

Burgerinitiatieven in Vlaanderen

Een vergelijkende studie van buurtinformatienetwerken en private milities

Masterproef neergelegd tot het behalen van
de graad van Master in de criminologische wetenschappen
door (20042444) Ruyschaert Pieter-Jan

Academiejaar 2007-2008

Promotor:
Prof. dr. Ponsaers Paul

Commissarissen:
Prof. dr. Cools Marc
Prof. dr. Hebberecht Patrick

Verklaring inzake toegankelijkheid van de masterproef criminologische wetenschappen

Ondergetekende,

Ruysschaert Pieter-Jan (20042444)

geeft hierbij aan derden,

zijnde andere personen dan de promotor (en eventuele co-promotor), de commissarissen of leden van de examencommissie van de master in de criminologische wetenschappen,

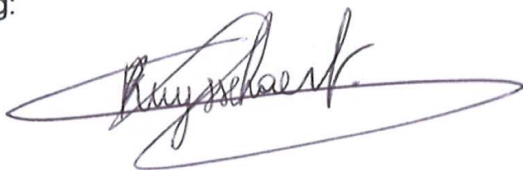
[de toelating] [~~geen toelating~~] (*schrappen wat niet past*)

om deze masterproef in te zien, deze geheel of gedeeltelijk te kopiëren of er, indien beschikbaar, een elektronische kopie van te bekomen, waarbij deze derden er uiteraard slechts zullen kunnen naar verwijzen of uit citeren mits zij correct en volledig de bron vermelden.

Deze verklaring wordt in zoveel exemplaren opgemaakt als het aantal exemplaren waarin de masterproef moet worden ingediend, en dient in elk van die exemplaren ingebonden onmiddellijk na het titelblad.

Datum: 15/05/2008

Handtekening:

Trefwoorden

Burgerinitiatieven

Private militias

Vlaamse Militanten Orde

Buurtinformatienetwerken

Vergelijkende studie

Woord vooraf

Deze masterproef werd neergelegd met het oog op het behalen van de graad van Master in de criminologische wetenschappen. Het is het eindpunt van een vierjarige boeiende opleiding.

In dit woord vooraf zou ik graag een aantal mensen willen bedanken die mij het afgelopen academiejaar hebben geholpen bij het voltooien van mijn masterproef. In de eerste plaats zou ik mijn promotor, Prof. dr. Paul Ponsaers, willen bedanken voor de goede ondersteuning gedurende dit academiejaar. Ik kon steeds bij hem terecht met mijn vragen.

Daarnaast zou ik ook graag mijn ouders bedanken voor het mogen volgen van deze opleiding. Ook wil ik een bijzonder dankwoordje richten aan mijn vader voor de hulp bij de lay-out en het nalezen van mijn masterproef.

Voorts wil ik alle mensen bedanken die mij geholpen hebben bij het verzamelen van informatie. Meer in het bijzonder zou ik hoofdinspecteur Erwin Anckaert van de lokale politie Ronse, hoofdinspecteur Lieven Collier van de lokale politie Brakel en commissaris Jean-Pierre Herreman van de lokale politie Vlaamse Ardennen willen bedanken omdat ze mijn onderzoek over de buurtinformatienetwerken mogelijk maakten.

Tot slot wil ik ook een dankwoord richten aan mijn vriendin voor de steun die ze mij heeft geboden.

Inhoudstafel

Woord vooraf	I
Inhoudstafel	II
Lijst van gebruikte afkortingen	IV
Inleiding	1
DEEL I: Private milities	4
Inleiding	4
Hoofdstuk 1: Ontstaan van de private milities	5
1.1. Voorlopers van private milities	5
1.2. Private milities	7
Hoofdstuk 2: Wetgevend kader	8
2.1. Oorsprong van de wet op de private milities	8
2.2. Wetten van 29 juli 1934 en 4 mei 1936	9
2.3. Analyse van de wetgeving	11
2.4. Periode van 1936 tot 1979	15
Hoofdstuk 3: Commissie Wijninckx	18
3.1. Oprichting	18
3.2. Bevindingen van de commissie Wijninckx	18
Hoofdstuk 4: Case-study Vlaamse Militanten Orde/Organisatie (V.M.O.)	21
4.1. De eerste VMO	21
4.1.1. Oprichting	22
4.1.2. De VMO zelf	22
4.1.3. Activiteiten en acties	24
4.1.4. Ontbinding van de eerste VMO	27
4.2. De tweede VMO	28
4.2.1. Heroprichting	28
4.2.2. De VMO zelf	28
4.2.3. Activiteiten en acties	29
4.3. Het VMO- proces	30
4.3.1. Inleiding	30
4.3.2. De veroordeling door de correctionele rechtbank	31
4.3.3. Beroep en cassatie	33
Conclusie	34
DEEL II: Buurtinformatienetwerken	36
Inleiding	36
Hoofdstuk 1: Algemeen kader	37
1.1. Ontstaan van buurtinformatienetwerken	37
1.2. Wettelijk kader	39
1.3. Definitie en doelstellingen	40
1.4. Partners van een buurtinformatienetwerk	40
1.4.1. De burgers	41
1.4.2. De lokale politie	42
1.4.3. De (lokale) overheid	42
1.4.4. Meerwaarde van samenwerking	43
1.5. Organisatie van een buurtinformatienetwerk	43
1.5.1. Start	43
1.5.2. Opzetten van communicatieplan	43

1.6. Werking van een buurtinformatienetwerk.....	45
1.6.1. Communicatie	45
1.6.2. Activering van het buurtinformatienetwerk	46
1.6.3. Lokale BIN- charter	47
1.7. Algemeen	47
1.7.1. Vzw Buurtinformatienetwerken	47
1.7.2. Zichtbaarheid.....	47
1.7.3. Praktische zaken	48
1.8. De inspiratiebron: Neighbourhood Watch	48
Hoofdstuk 2: Evaluatie van het verloop van de samenwerking tussen de buurtinformatienetwerken en de lokale politie.....	51
2.1. Toelichting bij het onderzoek.....	51
2.1.1. Keuze van de onderzoekseenheden.....	51
2.1.2. Methodologie	52
2.1.3. De onderzochte buurtinformatienetwerken	53
2.1.4. Gegevensanalyse	53
2.2. Resultaten van het onderzoek.....	53
2.2.1. Oprichting van het BIN	54
2.2.2. Uitwisseling van informatie	57
2.2.3. Overleg en feedback.....	62
2.2.4. Algemeen	66
Conclusie.....	71
DEEL III: Vergelijking tussen private militias en buurtinformatienetwerken.....	73
Inleiding	73
Hoofdstuk 1: Vergelijkende studie van private militias en buurtinformatienetwerken	74
1.1. Definitie.....	74
1.2. Wettelijk kader	75
1.3. Ontstaan.....	76
1.4. Uitwerking van het burgerinitiatief	77
1.4.1. Organisatie	77
1.4.2. Werking.....	78
1.4.3. Optreden	78
Hoofdstuk 2: Bedenkingen.....	80
2.1. Private militias.....	80
2.2. Buurtinformatienetwerken	81
Conclusie.....	83
Algemene conclusie	84
Bibliografie.....	I
Bijlagen	V
Bijlage 1: Wet tot verbod op de private militias (1934-1936)	V
Bijlage 2: Vragenlijst voor de politie	VII
Bijlage 3: Vragenlijst voor de BIN- coördinatoren	XV
Bijlage 4: Begeleidende brief voor de BIN- coördinatoren	XXIII

Lijst van gebruikte afkortingen

BIN	Buurtinformatienetwerk
BOA	Buurt Observatie Actie
NW	Neighbourhood Watch
RIQ	Réseau d'Information du Quartier
VERDINASO	Verbond van Diets Nationaal Solidaristen
VMO	Vlaamse Militanten Orde/Organisatie
VNV	Vlaams Nationaal Verbond
VSP	Vast Secretariaat voor het Preventiebeleid
WA	Wandelafdeling
WIN	Winkelinformatienetwerk

Inleiding

Ter afronding van mijn bacheloropleiding criminologische wetenschappen heb ik vorig academiejaar een bachelorproef moeten maken. Deze bachelorproef moest verband houden met mijn stage bij de lokale politie in de politiezone Vlaamse Ardennen (Oudenaarde, Kluisbergen, Kruishoutem, Zingem en Wortegem-Petegem). Een belangrijke doelstelling tijdens mijn stage bestond er in meer inzicht te krijgen in de wijze waarop de zes basisfuncties van de lokale politie werden uitgevoerd. In het kader van één van die basisfuncties, de wijkwerking, kwam ik in contact met het initiatief van de buurtinformatienetwerken (BIN). Dit leek me een interessant initiatief en na mij uitgebreid geïnformeerd te hebben over het onderwerp, besloot ik er mijn bachelorproef over te maken.

Door het maken van deze bachelorproef ben ik nog meer geïnteresseerd geraakt in buurtinformatienetwerken en bij uitbreiding burgerinitiatieven. Mijn keuze was dan ook vlug gemaakt om mijn masterproef hierop verder te bouwen. Na het doornemen van de lijsten van de verschillende professoren met mogelijke masterproefonderwerpen, viel mijn oog op een onderwerp dat werd voorgesteld door Prof. dr. Ponsaers: “Private militias, burgerwachten en buurtinformatienetwerken: een conceptueel onderscheid?”. Dit onderwerp lag volledig in de lijn van mijn interesse en ik besloot dan ook mijn masterproef, in licht gewijzigde vorm, hierover te maken.

De uiteindelijke **titel** van mijn **masterproef** luidt: **“Burgerinitiatieven in Vlaanderen. Een vergelijkende studie van buurtinformatienetwerken en private militias”**.

Mijn interesse gaat uit naar burgerinitiatieven die relevant zijn op criminologisch vlak, d.w.z. initiatieven van burgers die te maken hebben met criminaliteit, (on)veiligheid, geweld, ... zowel in positieve als in negatieve zin. Hiermee bedoel ik burgerinitiatieven die iets proberen te doen aan deze problemen, respectievelijk er zich zelf schuldig aan maken. In mijn masterproef ga ik mij richten tot twee burgerinitiatieven, namelijk de buurtinformatienetwerken en de private militias.

De **probleemstelling** van mijn masterproef bestaat er in te achterhalen wat het conceptueel onderscheid is tussen beide burgerinitiatieven en hoe deze initiatieven worden uitgewerkt. Ook wil ik kijken hoe hun beider verhouding is met politie en justitie.

Om deze probleemstelling te kunnen beantwoorden zal ik verschillende stappen moeten ondernemen.

In een eerste deel ga ik dieper in op de **private militias**.

Hierbij zal ik in eerste instantie toelichting geven bij het ontstaan van het verschijnsel van de private militias. Voorts zal ik de aanleiding die een wet ter zake nodig maakte en het wettelijk kader zelf uitvoerig bespreken. Ik zal hierbij vooral aandacht hebben voor de wetten van 29 juli 1934 en 4 mei 1936. Vervolgens bekijk ik wat de impact is van deze wetten, alsook de situatie tot de commissie Wijninckx. Tot slot bespreek ik deze parlementaire onderzoekscommissie Wijninckx waarbij de private militias en het politiewezen werden doorgelicht. Ik zal hierbij kijken wat de resultaten en de gevolgen zijn van deze commissie.

In tweede instantie ga ik, bij wijze van case-study, een voorbeeld van een private militie bespreken om een beter idee te krijgen hoe dit functioneert in werkelijkheid. De private militie waarvoor ik heb geopteerd is het VMO, de Vlaamse Militanten Orde. Ik zal in deze case aandacht hebben voor zowel de eerste VMO van Bob en Wim Maes als voor de tweede VMO van Bert Eriksson. Tot slot ga ik ingaan op het VMO-proces, dit om de relatie van een private militie met politie en justitie te duiden.

In het tweede deel zal ik mij buigen over de **buurtinformatienetwerken**, kortweg **BIN's**.

Ik zal hierbij in eerste instantie het algemeen kader schetsen. Ik zal meer bepaald toelichting geven bij de ontstaansgeschiedenis, het wettelijk kader, de definitie en doelstellingen van het initiatief. Ook de verschillende partners die erbij betrokken zijn, worden besproken, alsook de organisatie en concrete werking van een buurtinformatienetwerk. Ik zal daarnaast ook kort stilstaan bij het concept van Neighbourhood Watch, algemeen beschouwd als de inspiratiebron van de buurtinformatienetwerken in België.

In tweede instantie zal ik focussen op de werking van de BIN's in de praktijk. Hiervoor zal ik een eigen onderzoek voeren waarbij ik wil nagaan hoe de samenwerking verloopt tussen de BIN's en de lokale politie. Wat zijn positieve en wat zijn negatieve punten in deze samenwerking? Wat kan er beter naar de toekomst toe?

Voor mijn onderzoek heb ik ervoor gekozen deze samenwerking te bekijken in drie politiezones, meer bepaald Vlaamse Ardennen, Ronse en Brakel. Hiervoor ga ik een enquête afnemen bij de zogeheten BIN- coördinatoren, alsook bij de politiemensen die rechtstreeks bij de BIN- werking betrokken zijn. Gezien het korte tijdsbestek en de beperkte middelen, kan ik mij niet richten tot de BIN- leden zelf. De enquête bestaat uit verschillende clusters van

vragen waarin ik peil naar verschillende aspecten van hun onderlinge samenwerking (oprichting van het BIN, informatie-uitwisseling, overleg en feedback, algemene kenmerken van BIN's).

In het derde en laatste deel maak ik dan een **vergelijking van beide burgerinitiatieven** aan de hand van de in de voorgaande stukken verzamelde informatie. Ik probeer te komen tot een antwoord op de vraag wat het conceptueel onderscheid is tussen beide en hoe deze initiatieven vorm krijgen. Ook hun relatie met politie en justitie wordt besproken en ik formuleer enkele bedenkingen omtrent beide burgerinitiatieven.

Voor mijn masterproef maak ik ten eerste gebruik van een **literatuurstudie** voor het schetsen van het algemeen kader van de private militias en de buurtinformatienetwerken. Ik doe hiervoor een beroep op verschillende boeken, tijdschriften, verzamelwerken, wetgeving, internetbronnen, krantenartikels, ... Aangezien buurtinformatienetwerken een typisch Belgisch burgerinitiatief vormen, zijn er nauwelijks tot geen anderstalige bronnen te vinden. Uitzondering zijn de Neighbourhood Watch- initiatieven, waarover in de Angelsaksische literatuur heel wat over te vinden is. Daar de private militias verboden zijn, is de literatuur hierover logischerwijze beperkt.

Voor de private militias doe ik verder een **case-study** en voor mijn onderzoek met betrekking tot de BIN's stel ik een **enquête** op.

DEEL I: Private militias

Inleiding

In een eerste hoofdstuk wens ik een beter inzicht te krijgen in het ontstaan van het verschijnsel van de private militias. Het is dan ook onontbeerlijk om eerst eens stil te staan bij de voorlopers van de private militias alvorens dieper in te gaan op de militias zelf. Ik ga mij hierbij wel beperken tot het ontstaan van de private militias in België.

In het tweede hoofdstuk ga ik dieper in op de wetgeving rond de private militias. Kort na het ontstaan van de private militias na de eerste wereldoorlog nam hun aantal sterk toe en kregen ze steeds meer weerstand. Een belangrijk keerpunt vormde het jaar 1933, waarna één jaar later de wet tot verbod op de private militias tot stand kwam. Deze wet van 29 juli 1934 werd nog aangevuld met de wet van 4 mei 1936, die een artikel *1bis* en *2bis* toevoegde. Ik zal deze wetgeving uitgebreid bespreken.

Een volgend belangrijk moment in de geschiedenis met betrekking tot de private militias is de commissie Wijninckx. In deze parlementaire onderzoekscommissie werden de private militias en het politiewezen doorgelicht. Ik zal in dit derde hoofdstuk de aanleiding tot oprichting van deze commissie bespreken, alsook hun bevindingen.

In het vierde en laatste hoofdstuk doe ik een case-study van een private militia om te kijken hoe deze in werkelijkheid functioneert, alsook welke de activiteiten zijn waarmee ze zich bezighoudt. Deze case-study is mijn inziens een nuttige aanvulling op de geschiedenis en theorie over de private militias die in de voorgaande hoofdstukken aan bod komen. De private militia die ik bespreek, is de Vlaamse Militanten Orde (VMO).

Hoofdstuk 1: Ontstaan van de private milities

1.1. Voorlopers van private milities

Private milities zijn een vorm van private veiligheidszorg en kwamen tot stand na de eerste wereldoorlog. Om een volledig beeld te krijgen van het ontstaan van de private milities in België dienen we echter terug te keren naar de 19de eeuw en moeten we kijken naar de ontwikkelingen binnen de private veiligheidszorg. De private politiezorg in België heeft al een grote evolutie gekend. Een eerste periode in ons land werd gekenmerkt door een private politie, gekend onder de naam ‘garde bourgeoise’, ‘schutterij’ of burgerwacht. Deze private politie bestond vanaf de tweede helft van de 19de eeuw tot en met het einde van de eerste wereldoorlog. Haar taak bestond erin de openbare orde te handhaven en het bezit van de burgerij te beschermen¹.

Eén van de eerste burgerwachten was de ‘Garde Bourgeoise’, opgericht in 1815 in het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. Deze ‘Garde Bourgeoise’ bestond uit burgers tussen achttien en vijftig jaar met een vrij beroep wiens taak het was om, bij afwezigheid van een veldwachter, in te staan voor de ordehandhaving in landelijke gemeenten. Vanaf 1827 heette ze ‘schutterij’ en geleidelijk aan bestonden in bijna alle gemeenten dergelijke schutterijen².

Op initiatief van de burgerij doken er in 1830 verschillende burgerwachten op. De burgerij was opgeschrikt door de gebeurtenissen rond de onafhankelijkheidsstrijd en had geen vertrouwen meer in de schutterijen, die voornamelijk uit proletariërs bestonden. Deze burgerwachten moesten de bezittingen van de bourgeoisie beschermen en mogelijke volksoptstanden bedwingen. Ze speelden een belangrijke rol bij de Belgische revolutie en verleenden aanzienlijke diensten aan de burgerij en aan de opkomende politieke elites³.

De burgerwachten waren verantwoordelijk voor ‘het handhaven van de gehoorzaamheid aan de wetten, het bewaren of herstellen van de orde en de publieke rust, het bijstaan van het leger in zijn binnenlandse operaties, het beveiligen van de onafhankelijkheid van België, alsmede de onschendbaarheid van het land’⁴.

¹ COOLS, M., ‘De onderstromen in de private veiligheidszorg’, *Panopticon*, 2000/2, 135.

² VAN OUIRIVE, L., CARTUYVELS, Y. en PONSAERS, P., *Sire, ik ben ongerust*, Leuven, Uitgeverij Kritak, 1992, 26-27.

³ *Ibid.*, 44.

⁴ VAN GEET, W., ‘De burgerwacht zaliger gedachtenis’, *Revue van de rijkswacht*, 1983, nr. 3, 35.

Deze burgerwachten moesten de vrijheden van het volk verdedigen en ook dienen als tegengewicht voor het permanente leger. De grondwet stelde echter dat de mobilisatie van deze burgerwachten alleen bij wet kon gebeuren. De wettelijke regeling voor de burgerwachten bleef lang uit, maar uiteindelijk kwam deze er toch op 2 januari 1835. Deze wet werd in 1848 aangevuld, waarna in 1853 een nieuwe wet kwam⁵.

De meningen over het optreden van de burgerwachten waren verdeeld. Sommigen vonden hen onbekwaam, anderen waren vol lof over hun tussenkomsten. Binnen legerkringen, alsook in het parlement was er echter veel kritiek op de burgerwachten. Men had het vooral moeilijk met hun militaire zwakheden, wanorde en ongedisciplineerdheid. Ook hun gering democratisch karakter werd op de korrel genomen. Rond 1870 won de idee om de burgerwachten af te schaffen steeds meer terrein⁶.

In 1897 kwam er nog een nieuwe wet tot stand die de burgerwachten wederom reorganiseerde. Het mocht echter niet baten want de burgerwacht raakte geleidelijk in de vergetelheid. Ze waren namelijk onbekwaam hun taak te vervullen en ook hun gebrek aan discipline werd niet gesmaakt. Voorts werd de burgerwachten verweten dat ze zich vooral bezighielden met de belangenverdediging van de bourgeoisie en de middenklasse. Ook hun brutaliteit tegenover de werkersklasse en een al te snel gebruik van vuurwapens waren onderwerp van kritiek. Opnieuw rees dus de vraag of deze burgerwachten behouden dan wel afgeschaft moesten worden. Net als voorheen waren de meningen hieromtrent verdeeld. De burgerwachten hadden zowel voor- als tegenstanders⁷.

De eerste wereldoorlog (1914-1918) bezegelde het lot van de burgerwachten. Er was geen sprake meer van de burgerwacht! De gendarmerie werd gereorganiseerd en uitgebreid waardoor zij voortaan uitgebouwd was om op een professionele manier aan ordehandhaving te gaan doen. Bijgevolg was er geen behoefte meer aan burgerwachten. Op 1 mei 1920 gaf toenmalig minister van Binnenlandse Zaken Renkin de burgerwachten echter de opdracht hun eenheden weer op te richten. De nieuwe minister Jaspar verwierp bij zijn aanstelling evenwel het voorstel van zijn voorganger⁸.

⁵ VAN OTRIVE, L., CARTUYVELS, Y. en PONSERS, P., *o.c.*, 45-46.

⁶ *Ibid.*, 46-47.

⁷ *Ibid.*, 72-74.

⁸ VAN GEET, W., *l.c.*, 38-39.

1.2. Private militias

Tijdens het interbellum krijgen we vervolgens de opkomst van de private militias. Deze periode, gekenmerkt door sociale en politieke agitatie, was de ideale voedingsbodem voor deze militias⁹.

De eerste groepering die beschouwd werd als een private militie was de zogenaamde ‘Union Civique Belge’. Dit was een anticommunistische paramilitaire organisatie die in 1921 optrad naar aanleiding van de staking van de Brusselse tramconducteurs. Met instemming van de politie brak ze de staking door het openbaar vervoer met privé en militaire voertuigen op gang te houden. In januari 1923 speelde diezelfde militie een contesterende rol tijdens een betoging voor ‘Gent Vlaams’, waar ze samen met andere fascistische militias die in die periode ontstonden – zoals het ‘Légion Nationale’ en het ‘Faisceau Belge’ – haar intrede maakte¹⁰.

In de daarop volgende jaren nam hun aantal toe en ook hun acties werden steeds gewelddadiger. Vooral het jaar 1933 betekende een keerpunt in de houding tegenover de privé- militias. Toenmalig minister van Binnenlandse Zaken Poulet nam hierbij het voortouw en vocht de verdere uitbouw van deze groeperingen aan. Hun leden kregen namelijk een militaire scholing en droegen meestal een uniform. De minister meende dat deze praktijken een gevaar vormden voor de openbare orde en vroeg de gouverneurs van de Vlaamse provincies dan ook om in het vooruitzicht van een wet op de privé- militias deze activiteiten in hun provincie te verbieden. De ongerustheid van de minister was niet onterecht aangezien de schermutselingen tussen fascistische en socialistische militias toenamen. Op 9 april 1934 vonden er gevechten plaats tussen leden van Dinaso, de para- militaire vleugel van het Verdinaso, en leden van het socialistische Legioen. Na enkele andere schermutselingen bleek een wet inzake de private militias hoogdringend¹¹.

⁹ COOLS, M., *l.c.*, 136.

¹⁰ VAN OUIRIVE, L., CARTUYVELS, Y. en PONSERS, P., *o.c.*, 112.

¹¹ *Ibid.*, 112-113.

Hoofdstuk 2: Wetgevend kader

De hoogdringende wet kwam er uiteindelijk op 29 juli 1934, en werd later aangevuld met de wet van 4 mei 1936. In wat volgt, zal ik dieper ingaan op deze wetgeving inzake de private milities. Beide wetten zijn de belangrijkste, maar ik zal kort ook andere wetgevende initiatieven ter zake toelichten om meer te weten te komen over de verhouding van de private milities met justitie.

2.1. Oorsprong van de wet op de private milities

Een eerste belangrijke wet om te vermelden is de wet op de wapenen van 3 januari 1933¹² die het dragen, de handel en het vervaardigen van wapens en munitie verbiedt. Artikel 12, eerste alinea van deze wet stelt dat alle gemeenschappelijke oefeningen, die bestemd zijn om private personen te leren omgaan met oorlogswapens, verboden zijn. Dit is de eigenlijke oorsprong van de wet op de private milities¹³.

De toenmalige regering beoogde echter een veel ruimere toepassing van artikel 12 van deze wet. Vandaar het regeringsontwerp van 19 oktober 1933 dat werd ingediend door minister Janson. Dit ontwerp strekte ertoe het in het openbaar dragen van een uniform of een deel ervan, een armband of gelijk welk ander kledingsstuk van een politieke groep te verbieden. Voorts werd ook artikel 12 gewijzigd in de zin dat gezamenlijke oefeningen, zelfs indien ze doorgaan zonder wapens, maar indien ze bestemd zijn om private personen op te leiden in het gebruik van wapens, verboden zijn. Deze wijziging houdt dus een verruiming in daar het niet langer gaat over oorlogswapens, maar over alle wapens. Ook de vereiste dat die wapens gebruikt moesten worden tijdens de oefeningen werd vervangen door de algemenere vereiste dat de oefeningen personen moeten opleiden tot het gebruik ervan¹⁴.

Dit ontwerp gaf de Kamer echter geen voldoening. Men vond het ontwerp onvolledig en men vond het gevaarlijk het begrip ‘politieke groep’ aan te wenden zonder het nader te omschrijven. Ontevreden met het ontwerp amendeerde de regering de tekst zodanig dat er in feite een nieuw ontwerp uit te voorschijn kwam. Dit ontwerp repte met geen woord meer over

¹² Wet 3 januari 1933 op de vervaardiging van, de handel in en het dragen van wapens en op de handel in munitie, *B.S.*, 22 juni 1933.

Hierna genoemd: wet van 3 januari 1933.

¹³ CAPELLE, J., ‘Naar een nieuwe wet inzake private milities?’, *Socialistische standpunten nr. 1*, 1980, 38.

¹⁴ CAPELLE, J. (1980), *l.c.*, 38-39.

uniformen en voortaan werden private militias of organisaties van private personen, waarvan het oogmerk was geweld te gebruiken, verboden. Dit ontwerp werd aangenomen door beide Kamers en werd wet op 29 juli 1934¹⁵.

2.2. Wetten van 29 juli 1934¹⁶ en 4 mei 1936¹⁷

Het doel van de wet van 29 juli 1934 was een antwoord te bieden aan de private militias, wiens opkomst steeds talrijker werd. Vooral 1933 was een keerpunt in de houding tegenover de private militias. Men vond dat hun activiteiten, die sterk fascistisch geïnspireerd waren en er op gericht waren de gevestigde orde omver te werpen, aan banden moesten worden gelegd. Op die manier wou men de openbare orde en de veiligheid van de burgers verzekeren, alsook de democratie waarborgen¹⁸.

De wet van 29 juli 1934 werd echter op bepaalde onderdelen onvoldoende bevonden en werd aangevuld door de wet van 4 mei 1936¹⁹. Beide wetten vormen de basis van de wetgeving inzake de private militias en ik zal deze dan ook artikelsgewijs weergeven.

Het **eerste artikel** luidt: *“Elke private militie of elke andere organisatie van private personen waarvan het oogmerk is geweld te gebruiken of het leger of de politie te vervangen, zich met dezer actie in te laten of in hun plaats op te treden, is verboden.*

Uitzonderingen op dit verbod kunnen ten behoeve van niet- politieke organisaties bij een door de in Raad verenigde Ministers voorgedragen koninklijk besluit toegelaten worden.”

Met de wet van 4 mei 1936 werd het eerste artikel van de wet van 29 juli 1934 uitgebreid met artikel *1bis*.

Artikel 1bis: *“Desgelijks is verboden het optreden in het openbaar van private personen in groep die, hetzij door de door hen gehouden oefeningen, hetzij door het uniform of de uitrustingsstukken die zij dragen het voorkomen van militaire troepen hebben.*

De vorige bepaling is van toepassing noch op de groepen die uitsluitend sport of ontspanning ten doel hebben, noch op de groepen die uitsluitend een liefdadig doel beogen, noch op de

¹⁵ CAPELLE, J., *Het labyrint. Private militias en politiewezenen doorgelicht*, Brussel, SEVI, 1982, 33.

¹⁶ Wet 29 juli 1934 tot verbod op de private militias en tot aanvulling van de wet van 3 januari 1933 op het vervaardigen, het verhandelen en dragen van wapens en de handel in munitie, *B.S.*, 6-7 augustus 1934. Hierna genoemd: wet van 29 juli 1934 (betreffende de private militias).

¹⁷ Wet 4 mei 1936 tot aanvulling van de wet van 29 juli 1934, waarbij de private militias verboden worden, en tot wijziging van de wet van 3 januari 1933 op de wapenen, *B.S.*, 6 mei 1934.

Hierna genoemd: wet van 4 mei 1936 (betreffende de private militias).

¹⁸ CAPELLE, J. (1982), *o.c.*, 33.

¹⁹ Deze wet is opgenomen in bijlage.

organisaties die overeenkomstig de tweede alinea van artikel 1 werden toegelaten.”

Het **tweede artikel** bepaalt dat: *“Met gevangenisstraf van één maand tot één jaar en met geldboete van 26 frank tot 300 frank, of met een van die straffen alleen, onverminderd de gebeurlijke toepassing van strengere strafbepalingen, worden gestraft zij die, met overtreding van artikel 1, een militia of een organisatie oprichten, zij die, met overtreding van artikel 1bis, een groepsgewijs optreden organiseren, zij die hun steun verlenen en zij die er deel van uitmaken.*

De uniformen en onderscheidingsteken van de militia's of organisaties, of van hen die in het openbaar optreden worden, evenals de wapenen, het materieel en alle voorwerpen die hun van dienst zijn of bestemd zijn om hun van dienst te zijn, in beslag genomen. De rechtbank gelast de verbeurdverklaring van de in dit artikel bedoelde voorwerpen, zelfs indien deze niet aan de veroordeelde toebehoren.”

De wet van 4 mei 1936 heeft ook een artikel 2bis toegevoegd aan de wet van 29 juli 1934.

Artikel 2bis: *“Met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met geldboete van 26 frank tot 200 frank, of met een van die straffen alleen, worden gestraft zij die, tijdens een betoging of naar aanleiding van een betoging, tijdens een vergadering of naar aanleiding van een vergadering in het bezit worden bevonden van een voor de openbare veiligheid gevaarlijk voorwerp.*

Indien dat voorwerp een wapen is, bedraagt de gevangenisstraf twee maanden tot één jaar en de geldboete 200 frank tot 5.000 frank.

Het voorwerp wordt in beslag genomen en de verbeurdverklaring ervan wordt uitgesproken, zelfs indien het voorwerp niet aan de veroordeelde toebehoort.”

Artikel 3 stelt: *“Al de bepalingen van Boek I van het Wetboek van Strafrecht, waarvan bij deze wet niet wordt afgeweken, zijn van toepassing op de bij deze wet voorziene misdrijven.”*

Het **vierde artikel** luidt: *“Van die misdrijven wordt kennis genomen door de correctionele rechtbanken, onder voorbehoud van de toepassing van de wet van 15 juni 1899, houdende titel I van het Wetboek van Militaire Strafvordering.”*

Artikel 5: *“Alle, zelfs zonder wapenen gehouden collectieve oefeningen zijn verboden, indien zij bestemd zijn om de private personen in het gebruik van geweld of het gebruik van wapenen te onderrichten.”*

2.3. Analyse van de wetgeving

In het kader van de parlementaire onderzoekscommissie Wijninckx²⁰ heeft toenmalig minister van Justitie Moureaux tijdens een vergadering op 12 november 1980 toelichting gegeven bij enkele begrippen uit deze wetgeving.

- Artikel 1

In het **eerste artikel** wordt een definitie gegeven van het begrip private milities. In deze definitie worden echter een aantal begrippen gehanteerd die niet nader worden toegelicht en dus zorgen voor twijfels. Het komt uiteindelijk de hoven en rechtbanken toe om die termen te interpreteren²¹.

Met betrekking tot het **begrip private milities** stelt minister Moureaux dat het gaat om “*op militaire leest geschoeide collectieve formaties, die door een vaste discipline zijn gekenmerkt en niet door het wettelijk gezag zijn opgericht. Hun doel moet overeenstemmen met het in de wet bepaalde oogmerk, d.i. geweld gebruiken, leger of politie vervangen, zich met dezer opdrachten inlaten of in hun plaats optreden*”²².

In het eerste artikel wordt verder ook gesproken over **organisaties van private personen**. Minister Moureaux stelt dat het bij een **organisatie** gaat over “*een hiërarchie waarin elk lid een bepaalde functie heeft. De organisatie is gestructureerd en voert een georkestreerd beleid waaraan iedereen zich onderwerpt om het door de wet voorgeschreven doel te bereiken*”. De term **private personen** is dan weer nauwkeuriger dan het woord “*persoon*”, waarmee zowel openbare als private personen kunnen worden bedoeld²³.

Een andere zinsnede die ruimte laat voor interpretatie is ‘**met het oogmerk geweld te gebruiken**’. Ook dit begrip werd niet toegelicht in de wet en diende verduidelijkt te worden door de hoven en rechtbanken. Het openbaar ministerie moet met alle rechtsmiddelen, daarin begrepen de uit vermoedens gehaalde middelen, het bewijs leveren dat de groepering het oogmerk heeft om geweld te gebruiken²⁴. Minister Bovesse definieert geweld als: “*geweld is*

²⁰ Infra: Commissie Wijninckx.

²¹ CAPELLE, J. (1982), *o.c.*, 87.

²² *Ibid.*, 87.

²³ *Ibid.*, 87.

²⁴ *Ibid.*, 33.

elke kracht, gebruikt om een weerstand te overwinnen; het moet wel gaan om fysisch geweld'. De drijfveer waarom geweld gebruikt wordt, heeft geen belang. Geweld gebruiken moet voorts ofwel het enige oogmerk zijn ofwel het hoofddoel²⁵. Bovendien valt een politieke beweging of partij niet onder deze wet wanneer ze in haar programma de wil manifesteert buiten het geweld, ook andere middelen te gebruiken om haar doel te bereiken, zoals verkiezingsacties²⁶.

Tot slot houdt artikel 1 in dat het bestaan zelf van de private militie of van de organisatie van private personen waarvan het oogmerk is geweld te gebruiken of het leger of de politie te vervangen, zich met dezer actie in te laten of in hun plaats op te treden, laakbaar is. De drijfveer is ter zake zonder belang. Men wou met deze wet verhinderen dat naast de openbare macht een privé- macht opduikt. Enkel het leger en de politie zijn gemachtigd om op te treden en te zorgen voor de ordehandhaving. Het tweede lid van artikel 1 stelt echter dat voor niet-politieke organisaties uitzonderingen op deze verbodsbepalingen mogelijk zijn²⁷.

- Artikel 1bis

Met de wet van 4 mei 1936 werd het eerste artikel uitgebreid met een **artikel 1bis**. Overeenkomstig het eerste artikel dienden de parketten te bewijzen dat de organisatie het oogmerk had om geweld te gebruiken. Uit de praktijk bleek dat de parketten geregeld moeilijkheden ondervonden om dit te bewijzen²⁸. Door artikel 1bis kregen de parketten meer mogelijkheden om bewijsmateriaal te verzamelen tegen privé- milities. Voortaan waren het houden van bepaalde oefeningen, alsook het dragen van uniformen of uitrustingsstukken waardoor men het voorkomen had van militaire troepen, verboden.

Voor dit artikel 1bis baseerde de toenmalige minister van Justitie Soudan zich op het regeringsontwerp van 19 oktober 1933 van de heer Janson waarin het uniformverbod werd voorgesteld²⁹.

Ook in artikel 1bis worden een aantal begrippen gebruikt die ruimte laten voor interpretatie. Zo verbiedt artikel 1bis **'het optreden in openbaar'** van dergelijke groeperingen. Trainingen die doorgaan op een niet voor het publiek opengestelde private plaats, vallen niet onder deze

²⁵ X., 'Nr. 430', *Politieke processen*, s.d., 7.

²⁶ CAPELLE, J. (1980), *l.c.*, 39.

²⁷ CAPELLE, J. (1982), *o.c.*, 34.

²⁸ CAPELLE, J. (1980), *l.c.*, 39.

²⁹ CAPELLE, J. (1982), *o.c.*, 34.

wetgeving. Ook met betrekking tot de zinsnede ‘**uniformen of uitrustingsstukken die het voorkomen hebben van militaire troepen**’ wordt toelichting gegeven. Men beoogt met deze begrippen niet alleen het klassieke militaire uniform, doch “*elke uitdossing die aan een militair tenue zou kunnen doen denken*”³⁰.

De tweede alinea van artikel 1bis stelt echter dat organisaties die enkel sportieve, recreatieve of liefdadige doeleinden nastreven niet onder de wet vallen. Net als de uitzonderingen vermeld in de tweede alinea van artikel 1.

Het verschil tussen artikel 1 en artikel 1bis is het volgende³¹:

- Artikel 1 verbiedt organisaties die het oogmerk hebben geweld te gebruiken. Dit is een inbreuk op het recht van vereniging, zoals vermeld in artikel 20 van de grondwet.
- Artikel 1bis verbiedt het openbaar optreden van organisaties met een militair voorkomen, wanneer deze organisaties een ander doel hebben dan enkel sport, ontspanning of liefdadigheid. Dit is een beperking van de vrijheid van vergadering, zoals vermeld in artikel 14 en 19 van de grondwet.

- Artikel 2

Het **tweede artikel**, dat gewijzigd werd door de wet van 4 mei 1936, voorziet gevangenisstraffen en/of geldboetes voor zij die met overtreding van artikel 1, een militie of een organisatie oprichten, zij die, met overtreding van artikel 1bis, een groepsgewijs optreden organiseren, zij die hun steun verlenen en zij die er deel van uitmaken.

Er wordt dus zowel een straf voorzien voor de oprichters en zij die een optreden organiseren, als voor de leden en zij die steun verlenen³². De opgelegde straffen betreffen correctionele straffen. Bovendien voorziet artikel 2 de inbeslagname en verbeurdverklaring van de uniformen en onderscheidingstekenen van de milities, alsook van hun wapenen, materieel en voorwerpen.

- Artikel 2bis

³⁰ CAPELLE, J. (1982), *o.c.*, 88.

³¹ X., ‘Nr. 430’, *Politieke processen*, s.d., 8.

³² CAPELLE, J. (1982), *o.c.*, 89.

De wet van 4 mei 1936 vult de wet van 29 juli 1934 ook nog aan met een **artikel 2bis**. Dit artikel bestraft hen die tijdens of naar aanleiding van een betoging of een vergadering in het bezit worden bevonden van een voor de openbare veiligheid gevaarlijk voorwerp.

Er dient een duidelijk verband te bestaan tussen de betoging of de vergadering en het bezit van een gevaarlijk voorwerp. Onder het begrip **betoging of vergadering** verstaat men “*elke samenkomst, toegelaten of niet, geoorloofd of niet, in een lokaal of op de openbare weg*”. Onder het begrip **gevaarlijk voorwerp** worden niet alleen wapens verstaan in de zin van artikel 135 van het Strafwetboek, maar ook alle andere voorwerpen die voor de openbare veiligheid gevaarlijk kunnen zijn. Voorbeelden van dergelijke gevaarlijke voorwerpen volgens de hoven en rechtbanken zijn spijkers, een katapult en een elektriciteitskabel³³.

De gevangenisstraffen en/of geldboetes die artikel 2bis voorziet, zijn eveneens correctionele straffen. De straffen verschillen naargelang het voorwerp een wapen is of niet. Het artikel voorziet ook in de inbeslagname en verbeurdverklaring van het voorwerp.

De artikelen 2 en 2bis houden strafbepalingen in, maar er is geen sprake van de ontbinding als mogelijke straf. Alleen ingeval een private militie of een daarmee gelijkgestelde organisatie in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk is opgericht, zou de burgerlijke rechtbank binnen wier rechtsgebied de zetel van de vereniging is gevestigd, inzonderheid op vordering van het openbaar ministerie, de ontbinding ervan kunnen gelasten wegens overtreding van de wet of inbreuk op de openbare orde³⁴.

De artikelen 1 en 2 van de wet van 29 juli 1934, aangevuld door de wet van 4 mei 1936 met de artikelen 1bis en 2bis zijn de belangrijkste van de wetgeving op de private milities. Tot slot wil ik ook kort de artikelen 3, 4 en 5 toelichten.

- Artikel 3

Artikel 3 stelt dat alle bepalingen van boek I van het Strafwetboek van toepassing zijn op de bij deze wet voorziene misdrijven. Dit houdt dus in dat deze wetgeving enkel van toepassing is op natuurlijke personen, met uitsluiting van al of niet rechtspersoonlijkheid bezittende groeperingen. Organisaties, zoals die bedoeld in de wet op de private milities, kunnen voor

³³ CAPELLE, J. (1982), *o.c.*, 36.

³⁴ *Ibid.*, 35.

een correctionele rechtbank niet strafrechtelijk vervolgd worden. Alleen tegen individuele personen, leden van die organisaties die strafbare feiten hebben gepleegd, kan dergelijke strafvervolging worden ingesteld³⁵.

- Artikel 4

Het **vierde artikel** stelt dat de correctionele rechtbanken kennis nemen van deze misdrijven, onder voorbehoud van de toepassing van de wet van 15 juni 1899, houdende titel I van het Wetboek van Militaire Strafvordering.

- Artikel 5

Dit **laatste artikel** stelt dat alle collectieve oefeningen, zelfs als ze zonder wapenen gehouden worden, verboden zijn indien ze bedoeld zijn om personen te onderrichten in het gebruik van geweld of wapenen. Wapenoefeningen in het algemeen en zelfs de oefeningen in het gebruik van de gewone fysieke kracht of de gezamenlijke oefeningen zonder wapens zijn ongeoorloofd. De straf is gevangenisstraf van één maand tot één jaar en/of geldboete van 100 tot 5000 frank (artikel 17 van de wet van 3 januari 1933)³⁶.

2.4. Periode van 1936 tot 1979

De wetten van 1934 en 1936 op de private militias werden herhaalde malen tegen fascistische groepen toegepast voor de tweede wereldoorlog. Dit was onder meer het geval tegen groepen van Rex³⁷, het Dinaso³⁸ en de Grijsze Brigade³⁹. Toch stond het klein aantal vervolgingen niet in verhouding met de veelvuldige overtredingen die fascistische groeperingen in die periode begingen. Deze wetten zijn er niet in geslaagd de steile opgang van fascistische groeperingen in die periode te beletten. Het valt bovendien op dat de rechtbanken een bijzonder lage strafmaat hanteerden. Verschillende keren werd de opschorting van de straf toegekend⁴⁰.

³⁵ CAPELLE, J. (1982), *o.c.*, 35.

³⁶ *Ibid.*, 34.

³⁷ De REX- wacht is de militia van REX.

³⁸ Het Dinaso is de militia van het Verdinaso (Verbond van Diets Nationaal Solidaristen).

³⁹ De Grijsze Brigade is de militia van het VNV (Vlaams Nationaal Verbond).

⁴⁰ CAPELLE, J. (1980), *l.c.*, 43.

Na de tweede wereldoorlog hebben de parketten maar zelden opgetreden tegen fascistten. Begin de jaren '60 werden nog enkele leden van de rechtse organisatie 'Mouvement Jeune Europe' vervolgd op basis van de wetgeving op de private militias. Op de terechtzitting zelf echter heeft het openbaar ministerie zijn beschuldiging ingetrokken⁴¹.

De naoorlogse periode kon dus als heel kalm beschouwd worden wat de private militias betreft. De heropleving van extremistische groeperingen in de loop van 1965 (bv.: VMO⁴²) heeft de toenmalige minister van justitie Wigny er echter toe gebracht bij de procureurs-generaal aan te dringen op een striktere toepassing van de wet op de private militias. Daarnaast werd de beslissing genomen om bij de procureur des Konings van Antwerpen alle gegevens te centraliseren en te coördineren omtrent de verschillende opsporingsonderzoeken met betrekking tot private militias⁴³.

In de loop van 1970 is er het wetsontwerp Vranckx – Van Elslande dat tot doel had het toepassingsgebied van de wetten van 1934 en 1936 uit te breiden en hun leemten te verhelpen. Dit wetsontwerp hield een verruiming en vernieuwing in van de artikelen uit de wetten van 1934 en 1936⁴⁴. Het zou mij echter te ver brengen dit wetsontwerp uitgebreid te bespreken daar het niet mijn bedoeling is een uitgebreide analyse te maken van alle wetgevende initiatieven. Het wetsontwerp Vranckx – Van Elslande werd echter nooit in het parlement besproken, wegens vroegtijdige verkiezingen. Toch bleef de idee voor een nieuwe wet op de private militias levendig⁴⁵.

Zo legde op 19 februari 1975 kamerlid Gillet een wetsvoorstel neer bij het bureau van de Kamer. Dit wetsvoorstel wou artikel 1 van de wet van 1934 vervolledigen met een artikel *1ter*. Dit artikel *1ter* stelt: “*De in het eerste lid van artikel 1 bedoelde private militias worden ontbonden*”. Zoals reeds vermeld voorziet de wet van 1934 alleen in het bestraffen van personen, maar niet in het ontbinden van organisaties als dusdanig. Dit wetsvoorstel werd echter niet besproken in het parlement⁴⁶.

⁴¹ X., 'Nr. 430', *Politieke processen*, s.d., 10.

⁴² Infra: Case-study Vlaamse Militanten Orde.

⁴³ CAPELLE, J. (1982), *o.c.*, 37.

⁴⁴ CAPELLE, J. (1980), *l.c.*, 46.

⁴⁵ BRAECKMAN, C. en DE KOCK, M., *We leven toch in een vrij land? Rechten en vrijheden in België*, Leuven, Kritak, 1980, 128.

⁴⁶ CAPELLE, J. (1980), *l.c.*, 52.

Een laatste initiatief uit de jaren '70 inzake de private milities betrof het voorontwerp van wet Gramme – Van Elslande. Dit nieuwe voorontwerp van wet was vrijwel een kopie van dit van Vranckx – Van Elslande in 1970. Het is slechts op enkele detailpunten dat er wijzigingen waren. Deze wijzigingen hadden betrekking op enerzijds stakingspiketten en anderzijds uitrustingsstukken. Ook het begrip 'gevaarlijk voorwerp' werd door dit voorontwerp uitgebreid⁴⁷.

⁴⁷ CAPELLE, J. (1980), *l.c.*, 52.

Hoofdstuk 3: Commissie Wijninckx

3.1. Oprichting

Het optreden van het VMO en het Front de la Jeunesse maakte dat op 24 oktober 1979 toenmalig senator Perin interpelleerde over de toepassing van de wet op de private militias. Hij had een zekere laksheid vastgesteld bij de parketten en stelde voor de verenigde senaatscommissie van Binnenlandse Zaken en Justitie samen te roepen. Deze commissie zou samengeroepen worden om “de problemen te laten onderzoeken die gesteld worden door de werking van de diverse politiediensten en parketten en door hun verantwoordelijkheid ten overstaan van de respectieve ministers bevoegd om hen zowel instructies te geven als om hen de aan hun zending eigen deontologische regelen, te doen eerbiedigen”. Senator Wijninckx stelde echter voor een speciale parlementaire onderzoekscommissie te vormen. Een parlementaire onderzoekscommissie heeft namelijk meer middelen dan de verenigde senaatscommissie voor justitie en binnenlandse zaken. Een dergelijke onderzoekscommissie beschikt over dezelfde dwingende middelen als een onderzoeksrechter. Zo is deze commissie bevoegd om verdachten te ondervragen, getuigen te horen, een huiszoeking te voeren, over te gaan tot inbeslagneming, enz ...⁴⁸.

Op 14 november 1979 werd het voorstel- Wijninckx in de vorm van een voorstel van resolutie bij de senaat neergelegd. Het voorstel- Wijninckx strekt zowel tot het onderzoeken van de problemen van de ordehandhaving in het algemeen, als tot het onderzoeken van de naleving en de toepassing van de wet van 29 juli 1934 waarbij de private militias verboden worden. Dit voorstel werd door de senaat op 19 maart 1980 aanvaard, maar door een regeringscrisis werd de commissie pas op 19 juni 1980 geïnstalleerd. Initiatiefnemer en senator Wijninckx werd aangesteld als voorzitter⁴⁹.

3.2. Bevindingen van de commissie Wijninckx

Alvorens dieper in te gaan op de bevindingen van de commissie Wijninckx met betrekking tot de private militias, wil ik eerst even stilstaan bij de moeilijkheden die deze commissie heeft ondervonden bij haar werkzaamheden.

⁴⁸ CAPELLE, J.(1982), *o.c.*, 7-8.

⁴⁹ ELIAERTS, C., ‘De commissie Wyninckx: een herwaardering van de controlefunctie van het parlement of een storm in een glas water?’, *Panopticon*, 1981, 525.

Ten eerste is het zo dat weinig instanties bereid waren hun medewerking te verlenen aan de onderzoekscommissie. Een goed voorbeeld is het parket. De commissie heeft heel wat moeilijkheden ondervonden om parketmagistraten te ondervragen over hun beleid inzake de toepassing van de wet op de private milities. Aangezien het openbaar ministerie onder het gezag van de minister van justitie staat, werd geoordeeld dat men zich diende te richten tot de minister zelf in plaats van tot het parket.

Een tweede probleem betrof de traditie van geheimhouding en geslotenheid die leefde bij de politiediensten. Ook dit maakte het voor de commissie extra moeilijk om informatie te verzamelen

Een derde moeilijkheid was het gebrek aan voorkennis en voorbereiding van de commissieleden. De leden van de onderzoekscommissie waren vaak niet op de hoogte van bepaalde zaken van de materie en waren dus niet competent genoeg voor hun onderzoeksopdracht⁵⁰.

Zoals reeds vermeld, richtte de commissie Wijninckx zich tot de problematiek van de private milities en onderzocht het ook de werking en de methode van informatiegaring van de verschillende politiediensten, in het bijzonder de rijkswacht. Ik zal mij in het kader van deze bijdrage beperken tot het luik van de private milities.

De commissie Wijninckx heeft zich slechts een gebrekkig beeld kunnen vormen van de betekenis en het gevaar dat uitgaat van private milities. Vragen over het ledenaantal en de interne organisatie blijven onbeantwoord. Dit komt omdat heel wat informatie “vertrouwelijk” was en niet kon worden meegedeeld. Verder heeft de commissie vastgesteld dat de wet op de private milities soms wel, maar vaak ook niet werd toegepast⁵¹.

Daarnaast is de commissie tot de conclusie gekomen dat de rijkswacht het begrip ‘private milities’ anders interpreteert dan de wet beoogt. De rijkswacht heeft het inzake private milities over stakingen, het bezetten van fabrieken en misdrijven bij onlusten en niet over extreem- rechtse milities. De rijkswacht situeert de wet op de private milities dus in het kader van de syndicale acties. Met deze aparte interpretatie van de wet van 29 juli 1934 stelt de rijkswacht zich buiten de wet. De wet van 1934 laat het niet toe dat stakingspiketten als

⁵⁰ CAPELLE, J.(1982), *o.c.*, 11-15.

⁵¹ *Ibid.*, 173-174.

private militias worden beschouwd. Er is dan ook geen enkel stakingspiket als private militie veroordeeld sinds 1934⁵².

Tot slot had de commissie de parketmagistraten ook gevraagd of de wet op de private militias efficiënt genoeg was. Doordat zij hun verklaringen aflegden achter gesloten deuren, kon hier geen afdoende antwoord op gegeven worden. De minister van justitie bleef echter formeel vasthouden aan het standpunt dat de wet afdoende is en niet hoeft gewijzigd te worden om efficiënt te kunnen vervolgen⁵³.

Deze commissie Wijninckx was een belangrijk kantelmoment in de Belgische geschiedenis omdat hierdoor deze materie voor het eerst aan een parlementair onderzoek werd onderworpen. Inzake de private militias is er op het wetgevende domein sinds de jaren '30 van de vorige eeuw weinig of niets gewijzigd. De wetgeving is nog altijd van kracht en kan worden toegepast bij de niet naleving ervan. Men meent dat voor het luik van de private militias een verlenging van de werkzaamheden met drie maanden mogelijks meer licht zou hebben kunnen gebracht in de duisternis die de jaren '80 en '90 nog in zich hebben⁵⁴.

⁵² CAPELLE, J.(1982), *o.c.*, 175.

⁵³ *Ibid.*, 176.

⁵⁴ COOLS, M., 'De commissie Wijninckx 'revisited'' in *Criminologie: tussen kritiek en realisme*, CHRISTIAENS, J., e.a., (eds.), Brussel, VUBPress, 2007, 128-130.

Hoofdstuk 4: Case-study Vlaamse Militanten Orde/Organisatie (V.M.O.)

Aangezien het mijn bedoeling is meer duidelijkheid te verkrijgen over het concept van de private milities, acht ik het nuttig eens dieper in te gaan op een specifieke militie. Het is zinvol om eens uitgebreid stil te staan bij een private militie en te kijken hoe deze in werkelijkheid functioneert, alsook welke de activiteiten zijn waarmee ze zich bezighoudt.

Er zijn heel wat private milities geweest sinds hun ontstaan in het interbellum. Zo zijn er bijvoorbeeld de Dinaso Militie van het Verbond van Diets Nationaal Solidaristen (Verdinaso), de Rex- Wacht van Rex- Vlaanderen, de Grijs- en Zwarte Brigade van het Vlaams Nationaal Verbond (VNV) om maar enkele bekende milities te noemen.

Ik heb echter gekozen voor de VMO of de Vlaamse Militanten Orde/Organisatie als case-study. Ik heb voor deze private militie gekozen omdat hierover veel te vertellen valt en men op die manier een beter inzicht krijgt in zo'n private militie. Het is, relatief gezien, ook een recente private militie.

Ik zal in mijn case-study aandacht besteden aan het ontstaan van de eerste en de tweede VMO en zal toelichting geven bij de voornaamste kenmerken daarbij. Ik ga ook kijken naar hun activiteiten en tot slot zal ik nader ingaan op het VMO- proces waarbij de Vlaamse Militanten Orde uiteindelijk werd veroordeeld als een private militie.

Ik dien hierbij wel te vermelden dat de gebruikte bronnen vaak een zwart – wit standpunt innemen. Men is ofwel voor de VMO, ofwel tegen de VMO. Een neutraal standpunt is nauwelijks merkbaar. Het is dan ook belangrijk dit in het achterhoofd te houden.

4.1. De eerste VMO

De VMO situeert zich in de periode 1950 – 1983. Deze periode van ruim 30 jaar kan echter opgedeeld worden in twee grote delen. Een eerste deel behelst de periode 1950 – 1971 waarin wordt gesproken over de eerste VMO. De tweede VMO overlapt de periode 1971 – 1983. Daar de eerste en tweede VMO van elkaar verschillen, zal ik beide behandelen in afzonderlijke delen. Ik zal starten met de eerste VMO, ook wel de oude VMO genoemd (1950 – 1971).

4.1.1. Oprichting

De aanzet tot de oprichting van de VMO was een bijeenkomst op 8 mei 1949 in zaal Grüter te Antwerpen. In het kader van de naoorlogse heropleving van de Vlaamse beweging was het de bedoeling op die vergadering een Vlaams- nationale partij op te richten, een eerste ‘Volksunie’. Voorafgaand aan die stichtingsvergadering kreeg Bob Maes de vraag een ordedienst te organiseren. Met een zestiental kompanen trok hij naar de bijeenkomst. Men was echter vergeten dat op 8 mei de bevrijding werd gevierd en na een uurtje ontstond heel wat tumult toen een hoop tegenbetogers de zaal binnenvielen. Er ontstond een massale vechtpartij, maar de ordedienst van Bob Maes was met haar geringe aantal niet opgewassen tegen enkele honderden tegenbetogers. De poging om een Volksunie van de grond te krijgen, mislukte dus en Bob Maes kwam tot de conclusie dat het noodzakelijk was te beschikken over een groep stevige militanten⁵⁵.

Ondanks het mislukken van de Volksunie nam in 1949 toch een Vlaams- nationale formatie deel aan de verkiezingen, namelijk de ‘Vlaamse Concentratie’ onder leiding van Alex Donckerwolcke. Deze Vlaamse Concentratie werd pas opgericht op 14 mei 1949, amper een maand voor de parlementsverkiezingen. Deze partij kon al rekenen op de groep Brusselse militanten rond Bob Maes, maar van de naam VMO was er nog geen sprake. Dit gebeurde pas eind 1950. De naam VMO, voluit Vlaamse Militanten Orde, was afkomstig van de heer Tanrez, een oud- lid van het Verdinaso. In 1967 werd de naam gewijzigd in Vlaamse Militanten Organisatie, maar dit veranderde niet veel want de afkorting bleef VMO. Een leuk weetje is dat Bob Maes aanvankelijk overwoog de naam ‘Wandelafdeling’ aan te nemen, afgekort tot W.A.⁵⁶

4.1.2. De VMO zelf

Organisatie

De Vlaamse Militanten Orde was geen sterk georganiseerde groepering en had eigenlijk geen leden. Men werd nooit ‘lid’ van de VMO en er werd ook geen lidgeld betaald. Uitgezonderd de Gentse VMO- afdeling met haar blad ‘*De Vrijbouter*’, bracht de VMO ook geen eigen tijdschrift uit. Men ‘behoorde’ tot de VMO als men te kennen gaf zich actief militant te willen inzetten voor de Vlaamse onafhankelijkheid en men opgenomen werd in het adressenbestand

⁵⁵ VERREYCKEN, R., *De VMO van Bob en Wim Maes*, s.l., v.z.w. Triskel, 1998, 24-25.

⁵⁶ VERREYCKEN, R., *o.c.*, 25-26.

van één van de VMO- verantwoordelijken. Oorspronkelijk was de VMO opgericht door één persoon, namelijk Bob Maes. Doorheen de jaren echter groeide de organisatie en in de jaren '60 bereikte de VMO haar hoogtepunt. Op dat ogenblik waren er drie verantwoordelijken: Bob Maes voor Brussel, Wim Maes voor Antwerpen en Kamiel Van Damme voor Gent. Deze verantwoordelijken telefoneerden of stuurden een dienstbericht rond voor acties en activiteiten. Voorts was er ook een vrij groot komen en gaan van militanten aangezien er nauwelijks toetredingseisen werden gesteld. Daarnaast was er ook geen leeftijdsgrens, maar algemeen werd aangenomen dat 16-17 jaar toch de minimumleeftijd was⁵⁷.

De drie verantwoordelijken stonden elk in voor hun afdeling. De eerste afdeling ontstond te Brussel rond Bob Maes en telde door de jaren heen maximaal 30 tot 40 militanten. In Antwerpen ontstond een groepje rond Karel Van Sintjan, dat lang in omvang beperkt bleef. Met de komst van Wim Maes evenwel ging het in stijgende lijn, tot meer dan 80 militanten. Te Gent was aanvankelijk Jan Callebaut de drijvende kracht waarna hij werd opgevolgd door Kamiel Van Damme. In Gent telde de afdeling een ploeg van zowat 20 personen.

Vooraf in Antwerpen, onder leiding van Wim Maes, werd een heuse structuur uitgebouwd met een VMO- raad en een soort adviesraad. In de VMO- raad kwamen mannen uit de VMO zelf geregeld samen om zaken van praktische aard te regelen. In de adviesraad werd overlegd voor belangrijke acties en deze raad kwam financieel tussen bij boetes⁵⁸.

De VMO legde steeds een grote voorzichtigheid aan de dag om de wet op de private milities niet te overtreden. Zo werd om eender welke beschuldiging van private militie- vorming te vermijden het woord 'uniform' nooit gebruikt. Daarnaast maakte de VMO ook handig gebruik van de uitzonderingsmaatregel die werd voorzien in artikel *1bis* van de wet op de private milities. Wanneer de VMO marcheerde, liep de muziekkapel vooraan, met daarachter de vendelzwaaiers en tot slot een soort 'arbeidsdienst- afdeling'. Op die manier ontliet men een veroordeling op grond van de wet op de private milities want muziekkorpsen en vendelzwaaiers mogen uniformen dragen. De arbeidsdienst- afdeling kon met spaden rondlopen. Door hun grote voorzichtigheid kon de oorspronkelijke VMO nooit veroordeeld worden wegens het vormen van een private militie⁵⁹.

⁵⁷ VERREYCKEN, R., *o.c.*, 15-16.

⁵⁸ *Ibid.*, 21.

⁵⁹ *Ibid.*, 16.

Uitrusting

In de beginperiode droegen de VMO- militanten weinig dat op een uniform leek. Later stond op een dienstbericht doorgaans vermeld welke kledij gewenst werd. Dit kon burgerkledij zijn, maar ook eenvormige kledij bestaande uit een grijs hemd, een zwarte das met leeuwenspeldje en een zwarte broek. Op dit hemd verscheen later op de mouw een provincie- wapenschild en een kleine band met de letters 'VMO'. Bij vele militanten werd het ook de gewoonte om een koppelriem met metalen koppelslot te dragen. Aanvankelijk gebruikte de VMO als symbolen enkel de Vlaamse leeuw en het zwaard, als symbool van weerbaarheid. De VMO beschikte ook over afdelingsvlaggen, die doorgaans verwezen naar de stad van de afdeling in kwestie. Voorts had de VMO ook een lied, het zogenaamde VMO- lied⁶⁰.

4.1.3. Activiteiten en acties

Zoals eerder vermeld was de Vlaamse Concentratie onder leiding van Alex Donckerwolcke de eerste Vlaams- nationale formatie die deelnam aan de parlementsverkiezingen in 1949. Ze behaalde daarbij een behoorlijk resultaat, maar in 1954 kwam er een einde aan deze partij. Er werd echter datzelfde jaar een nieuwe Vlaams- nationale partij opgericht: de 'Christelijke Vlaamse Volksunie' (CVV). Na de verkiezingen van dat jaar gingen de Vlaams- nationalisten alleen door onder de partijnaam 'Volksunie'. In navolging van de Vlaamse Concentratie werd de VMO actief voor deze formatie. Bob Maes werd meteen in het hoofdbestuur opgenomen, als contactpersoon met de VMO⁶¹.

Propaganda- activiteiten⁶²

Tot in het begin van de jaren '60 was er nauwelijks sprake van eigen VMO- acties. De activiteiten en acties van de VMO- militanten stonden lange tijd ten dienste van de partijpolitiek. Een eerste ploeg VMO'ers rond Bob Maes stond volledig ten dienste van de Vlaamse Concentratie. Later zou het propagandawerk voor de jonge Volksunie de militanten vrijwel volkomen in beslag nemen. Er zijn drie propaganda- activiteiten die er uit springen: het colporteren, het plakken en bussen, en het schilderen.

Ten eerste zal ik dieper ingaan op het colporteren. De Volksunie had een eigen tijdschrift, genaamd 'de Volksunie', dat verkocht moest worden om het blad leefbaar te houden. De

⁶⁰ VERREYCKEN, R., *o.c.*, 16-17.

⁶¹ *Ibid.*, 31.

⁶² *Ibid.*, 17-19.

VMO- militanten trokken dan de straat op om het blad aan de man te brengen. De colportages werden meestal begeleid door een camionette, voorzien van een geluidsinstallatie en de militanten droegen een eenvormige kledij.

Ten tweede was er het plak- en buswerk. Plakken in die tijd gebeurde anders dan heden ten dage. Nu liggen de ordediensten op de loer om wildplakkers te klissen en tegenstanders gaan elkaar doorgaans uit de weg. Vroeger reden de plakploegen openlijk rond, met de ladder op het dak en de ordediensten lieten meestal begaan. Het gebeurde echter meer dan eens dat een groepje VMO- militanten in aanraking kwam met tegenstanders die het plakken probeerden te verhinderen waardoor het vaak tot grote gevechten kwam.

Tenslotte was er het schilderen. Vandaag komt dit niet meer voor, maar vroeger was dit een vast onderdeel van de politieke strijd. Men ging dan met enkele personen met witte kalk en gewone borstels de baan op om zeer snel een enorme schildering aan te brengen. Later gebruikte men latexverf en een verfroller.

Acties

Naast de activiteiten voor de Volksunie ging de VMO van in het begin van de jaren '60 tot aan de ontbinding in 1971 geleidelijk aan meer een eigen koers varen. Men ging door eigen acties op het terrein wantoestanden aanklagen en in de publieke belangstelling brengen⁶³. Ik zal kort stilstaan bij enkele VMO- acties.

Een belangrijke VMO- actie vond plaats in de Voerstreek. Deze streek omvat zes landelijke dorpen en vormde het symbool voor de Vlaams- Waalse tegenstellingen. Op verzoek van de Waalse socialisten werd voorgesteld deze zes Voerdorpen bij Limburg te voegen, omdat het katholieke stemgedrag van de bevolking de socialistische meerderheid in Luik bedreigde. De Mouvement Populaire Wallon pikte dit echter niet en trok in 1961 een eerste keer naar Voeren om er herrie te schoppen. De Vlaamse Voerenaars werden geconfronteerd met heel wat geweld: huizen en ramen werden beklad, beschadigd en vernield. De VMO besloot als eerste hierop te reageren en versterkte haar aanwezigheid in de streek door middel van Vlaamse wandelingen, met de muziekkapel voorop. Naast deze zachte maatregel besloot de VMO de Waalsgezinde Voerenaars een koekje van eigen deeg te geven door hun ruiten in te gooien en

⁶³ VERREYCKEN, R., *o.c.*, 20.

hun gevels te bekladden. Dat de Voerstreek bewaard gebleven is als Vlaams gebied, is in niet onbelangrijke mate te danken aan het optreden van de VMO. Zonder de hulp van militanten zoals de VMO zouden de Vlamingen in de Voerstreek op de vlucht geslagen zijn voor het Waalse geweld⁶⁴.

Een nieuw thema waarrond Vlaams- Waalse tegenstellingen ontstonden, was dat van de ‘Franse preken’. Ten behoeve van de toen nog talrijke ‘franskiljons’ in Vlaanderen werden op heel wat plaatsen tijdens misvieringen de preken in het Frans gedaan. Franskiljons waren Vlamingen die het Nederlands misprezen en uitsluitend Frans spraken. De VMO- militanten, onder leiding van Wim Maes, eisten evenwel dat in Vlaanderen het Nederlands de voertaal zou zijn, ook in de misvieringen. Aanvankelijk bleef het protest beperkt tot het luidruchtig verlaten van de zaal, het schuifelen met stoelen, of tot een collectieve hoestbui. Toen dit niet het gewenste effect had, werd er overgeschakeld op het zingen van Vlaamse liederen. Uiteindelijk liepen de protesten uit op stevige knokpartijen. Onder druk van het aanhoudend protest werden de Franse preken stopgezet⁶⁵.

Een laatste actie die ik wil bespreken heeft te maken met Zwartberg. Eind 1965 kondigde de toenmalige regering aan dat in 1966 zes mijnen gesloten zouden worden, waaronder die in Zwartberg. Dat nieuws wekte in Limburg grote woede op en er braken rellen en stakingen uit. Eind januari 1966 vindt een solidariteitsbetoging plaats in Limburg, met voorop de muziekkapel van de VMO. De rijkswacht probeerde de betoging af te stoppen, maar de VMO- muziekkapel liet zich hierdoor niet tegenhouden. De situatie liep echter uit de hand en de bevolking ging de rijkswacht te lijf. De dag nadien ging de situatie gewoon verder, maar liep het nog meer uit de hand. Er vielen enkele gewonden en ook werd een persoon doodgeschoten door de rijkswacht. Achteraf werd een solidariteitsfonds opgericht voor de getroffen mijnwerkersfamilies⁶⁶.

De stichter van de VMO in 1950 was Bob Maes, maar de feitelijke leider werd op het einde van de jaren vijftig Wim Maes, de verantwoordelijke van de Antwerpse VMO- afdeling. Bob en Wim Maes zijn bovendien geen familie van elkaar. Op 3 oktober 1968 overleed Wim Maes plotseling; hetgeen een zware slag was voor de VMO. Wim Maes bepaalde in grote mate mee

⁶⁴ VERREYCKEN, R., *o.c.*, 37-40.

⁶⁵ X., (z.d.), De Franse Preken [WWW]. VMO: www.vlaamsemilitantenorde.com/Franse%20preken.html [30/03/2008]

⁶⁶ VERREYCKEN, R., *o.c.*, 55-57.

het succes van de VMO. Sinds zijn overlijden was de eerste VMO nog maar betrokken bij één grote actie. In Stekene wouden oud- Oostfrontstrijders een erepark openen voor hun vroegere strijdmakers. De belgicisten betoogden echter tegen dit erepark, waarna een tegenbetoging volgde van de VMO. Dit leidde tot een stevige vechtpartij en uiteindelijk zou het erepark voor de oud- Oostfronters er toch komen⁶⁷.

4.1.4. Ontbinding van de eerste VMO

De diverse zware incidenten hadden ervoor gezorgd dat de VMO met steeds meer argusogen werd bekeken door de ordediensten. Met het overlijden van een belangrijke figuur als Wim Maes was er ook heel wat verslagenheid. Bovendien was de Volksunie steeds minder opgezet met het optreden van de VMO. Op 12 juni 1971 besloot Bob Maes, na uitgebreid overleg, de VMO te ontbinden. Bob Maes was van oordeel dat het zonder ontbinding vrijwel zeker tot een vervolging wegens het vormen van een private militie zou gekomen zijn⁶⁸.

Bob Maes geeft vier redenen⁶⁹ aan waarom er tot ontbinding werd overgegaan.

Een eerste reden bestaat er in dat één van de hoofddoelen van de VMO bereikt is: de Vlaams-nationale strijd uit de catacomben halen. Men meent nu ook dat een eenvoudige oproep volstaat om een aantal militanten op de been te brengen, zonder dat ze in een organisatie moeten gebundeld worden.

Een tweede reden om over te gaan tot ontbinding is de steeds toenemende vervolging door het Belgische gerecht. De vervolgingen en plagerijen namen de laatste jaren in omvang, zwaarte en aantal sterk toe.

Ten derde was er binnen de VMO enige ontgoocheling over de houding van een aantal partij-topmensen. Ook de negatieve berichtgeving in de pers over feiten waarbij VMO-sympathisanten betrokken waren, was een doorn in het oog van de VMO.

Tot slot waren er ook een aantal interne moeilijkheden, waarbij vooral het handhaven van de interne tucht de doorslag geeft. De VMO was een organisatie zonder eigenlijke leden, statuten, huishoudelijk reglement en tuchtmaatregelen. Alles berustte op goede wil, vrijwilligheid en zelftucht, maar dit liep soms fout.

⁶⁷ VERREYCKEN, R., *o.c.*, 60-61.

⁶⁸ *Ibid.*, 62.

⁶⁹ ERIKSSON, B. en DUYNLAGER, F., *Van de kust tot in de voerstreek: V.M.O. 1948 – 1983*, Kortrijk, 1998, 72-73.

Deze omstandigheden in overweging genomen, werd uiteindelijk besloten de eerste VMO te ontbinden. Het viel oprichter Bob Maes zwaar deze beslissing te nemen en heel wat mensen vonden het een spijtige zaak.

4.2. De tweede VMO

Na de periode 1950 – 1971 en de eerste VMO zal ik nu dieper ingaan op de periode na 1971 tot het VMO- proces. In deze periode zal ik stilstaan bij de tweede VMO, ook wel de nieuwe VMO genoemd.

4.2.1. Heroprichting

Een aantal mensen konden zich niet neerleggen bij de beslissing de VMO te ontbinden. Begin juli 1971, nog geen maand na de ontbinding, maakte een groep rond Bert Eriksson de oprichting van de tweede VMO bekend. Bij de oprichting van deze nieuwe VMO werd ook de naam van de beweging veranderd van Vlaamse Militanten Organisatie in Vlaamse Militanten Orde. Deze naamsverandering is een logisch gevolg van een evolutie, waarbij de VMO omgevormd werd van een flamingante knokploeg tot een semi- militaire organisatie, geschoeid op een fascistische discipline⁷⁰.

Tot aan de ontbinding van de eerste VMO lag het zwaartepunt van de VMO namelijk op activiteiten rond Vlaamse thema's in dienst van de Vlaamse beweging, en dan vooral de partijpolitieke vertaling ervan, de Volksunie. Bij de nieuwe VMO kwam het zwaartepunt geleidelijk aan meer op 'rechtse' thema's en op eigen activiteiten te liggen⁷¹.

4.2.2. De VMO zelf

Organisatie⁷²

De nieuwe VMO kreeg meer structuur en organisatie. Aan het hoofd van de VMO staat de 'algemene leider'. Van 1971, het jaar van de heroprichting, tot 1974 was dit Eriksson. Van 1974 tot 1977 was de leider Xavier Buisseret en vanaf 1977 opnieuw Eriksson. Onder het rechtstreeks gezag van de algemene leider stonden de 'gouwleiders'. Zij voerden op hun beurt het bevel over 'kernleiders' die telkens verantwoordelijk waren voor een bepaalde stad. De gevechtselite van de VMO werd georganiseerd in een speciale afdeling: de para- VMO. Voor

⁷⁰ DE BOCK, W., CAPPELLE, J., MAESSCHALK, A., LEGROS, E., GRAINDORGE, M. en DUMONT, S., *Extreem- rechts en de staat*, Berchem, EPO, 1981, 94.

⁷¹ VERREYCKEN, R., *o.c.*, 83.

⁷² DE BOCK, W., e.a., *o.c.*, 94-95.

het uitvoeren van operaties werd een ‘kommando’ aangewezen door de leiding. Daarnaast was er ook een tuchtraad.

Uitrusting⁷³

Bij de tweede VMO werd het provinciekenteken op de mouw afgeschaft en in de plaats kwam het leeuwenschild. Vele militanten droegen vroeger een koppelriem met metalen of koperen koppelslot. Deze maakt echter plaats voor een nikkelen koppelslot met de ODAL- rune. Uiteindelijk kwamen er ook vaandels en een maandblad, *Alarm* genoemd. Er werden ook muziekinstrumenten aangeschaft.

4.2.3. Activiteiten en acties

Er werd van de VMO- leden een militaire discipline geëist. De militaire opleiding van de militanten bestaat hoofdzakelijk uit man- tegen- man- gevechten, klimpartijen en het leren hanteren van vuurwapens. In het kader van de militaire opleiding van haar leden organiseerde de VMO vaak zelf trainingen, maar nam het ook regelmatig deel aan door buitenlandse organisaties georganiseerde kommandokampen. Tijdens dergelijke kampen kwamen guerrillatechnieken, kommandotrainingen, gevechtstechnieken en ‘praktische oefeningen in de stad’ aan bod⁷⁴.

De nieuwe VMO kreeg ook te maken met nieuwe problemen. Het waren niet langer alleen maar zaken die betrekking hadden op het Vlaams- nationalisme. Men werd onder meer geconfronteerd met problemen in verband met verdovende middelen, anti – westerse demagogie en gastarbeiders. Waar iedereen zijn kop in het zand stak voor het probleem van de gastarbeiders, was de VMO de eerste en enige groepering die hier een duidelijk standpunt innam. De nieuwe VMO hield betogingen tegen de aanwezigheid van en het stemrecht voor gastarbeiders⁷⁵.

Ik zal nu kort stilstaan bij twee ophefmakende acties van de nieuwe VMO: ‘operatie Brevier’ en ‘operatie Delta’.

‘Operatie Brevier’ betrof de overbrenging van het stoffelijk overschot van priester – dichter Cyriel Verschaeve door acht leden van de Vlaamse Militanten Orde. Verschaeve was een

⁷³ ERIKSSON, B. en DUYNLAGER, F., *o.c.*, 19-20.

⁷⁴ DE BOCK, W., e.a., *o.c.*, 96.

⁷⁵ X., ‘Eriksson: 40 jaar strijd!’, *Alarm*, 1984, 5.

belangrijke figuur binnen de Vlaamse beweging tijdens beide wereldoorlogen. Uit vrees te zullen worden veroordeeld als collaborateur, vluchtte hij op het einde van de tweede wereldoorlog naar Duitsland. Uiteindelijk vond hij een onderkomen in Solbad Hall te Oostenrijk, waar hij overleed in 1949. Het was altijd zijn wens geweest om in Vlaanderen te sterven en begraven te worden. Hij werd echter begraven in Solbad Hall, maar op kerstavond 1972 groeide bij een aantal VMO- leden de idee om zijn stoffelijk overschot op te graven en over te brengen naar Vlaanderen. Na heel wat voorbereidend werk werd deze operatie, onder leiding van Bert Eriksson, uitgevoerd op 10 mei 1973. Verschaeve werd uiteindelijk herbegraven in Vlaanderen, meer bepaald in Alveringem, waar hij voorheen priester was. Door het uitlekken van deze operatie werd een onderzoek ingesteld, maar niemand werd veroordeeld⁷⁶.

Een gelijkaardige operatie is ‘operatie Delta’. Deze operatie had tot doel het opgraven van de stoffelijke resten van Staf de Clercq op het kerkhof van Leerbeek om het bij te zetten in het familiegraf te Asse. Staf de Clercq was leider van het Vlaams Nationaal Verbond (VNV) en overleed in 1942 aan een hartaanval. Het verplaatsen van zijn stoffelijk overschot was de laatste wens van diens weduwe. De operatie werd uitgevoerd door acht VMO- militanten en vond plaats op 7 december 1978. Het definitieve bijzetten van de resten in de familiekerk te Asse gebeurde uiteindelijk op 26 december 1978⁷⁷.

4.3. Het VMO- proces

4.3.1. Inleiding

Omwille van hun acties werden regelmatig vervolgingen ingesteld tegen VMO- militanten. Opvallend hierbij is dat ze meestal niet vervolgd werden wegens een inbreuk op de wet op de private milities, maar wel voor slagen en verwondingen en wapendracht. Zo kwam het in december 1953 tot een eerste proces waarbij verschillende VMO- militanten terecht stonden, waaronder toenmalig VMO- leider Bob Maes. Ze hadden namelijk bussen met oudstrijders en belgicisten, die op weg waren naar Diksmuide, tot botsing doen brengen door nagels en kraaijenpoten op de weg te strooien. Bob Maes werd veroordeeld tot een maand cel, maar werd vrijgesproken voor de belangrijkste beschuldiging, namelijk die van het vormen van een

⁷⁶ ERIKSSON, B., ‘Operatie Brevier’, *Alarm*, 1975, 153-155.

⁷⁷ ERIKSSON, B. en DUYNLAGER, F., *o.c.*, 29-38.

private militie. Een aantal van zijn kameraden liepen voorwaardelijke straffen op en één van hen verdween voor zes maanden achter de tralies⁷⁸.

Het aantal vervolgingen en veroordelingen bleef evenwel beperkt wat betreft de eerste VMO. Toen kort na de ontbinding van de oude VMO de tweede VMO werd opgericht, onder leiding van Eriksson, werden de acties veel gewelddadiger. In deze periode na 1971 traden de gerechtelijke instanties dan ook frequenter op ten aanzien van de VMO. Aangezien het onmogelijk is alle gebeurtenissen te vermelden waarbij de nieuwe VMO betrokken was, beperk ik mij tot de feiten die geleid hebben tot het zogenaamde ‘VMO- proces’ begin de jaren ‘80.

4.3.2. De veroordeling door de correctionele rechtbank

Het VMO- proces had betrekking op tien dossiers waarin 109 personen beticht werden. Het proces vond plaats voor de correctionele rechtbank in Antwerpen en de debatten namen, tussen 19 januari en 10 februari 1981, tien dagen in beslag. De tweelingbroers Happart en de Belgische Liga van de Rechten van de Mens stelden zich burgerlijke partij⁷⁹.

De tien dossiers die samen gebundeld werden, hadden betrekking op feiten die gepleegd werden tussen 20 mei 1979 en 13 april 1980⁸⁰:

- Het eerste dossier had betrekking op betogingen tegen de verdere inwijking en tegen het mogelijk stemrecht voor gastarbeiders. Deze betogingen werden georganiseerd door de VMO en vonden plaats in Schilde en Antwerpen in 1979 respectievelijk 1980. In dit dossier werden 54 personen beticht.
- Een volgend dossier had te maken met de bezetting van het ‘Maison de la Francité’ in Mortsel. Eriksson werd bij die gelegenheid al veroordeeld wegens huisvredebreuk, maar het dossier werd heropgenomen in het VMO- proces. Ditmaal met de betichting van het vormen van een privé- militie. Eriksson zou echter vrijgesproken worden voor deze betichting.
- Het derde dossier had betrekking op de paramilitaire oefenkampen die de VMO hield in de Ardennen. In deze zaak stonden 38 personen terecht.
- Een vierde dossier sloeg op de bezetting van het gemeentehuis van ‘s Gravenvoeren op 21 oktober 1979. Hiervoor werden 58 personen gedagvaard.

⁷⁸ VERREYCKEN, R., *o.c.*, 29-30.

⁷⁹ MARTENS, D., Verdediger Wilmots: stofferig zonder stof, *De Standaard*, 5 mei 1981.

⁸⁰ VANDE VELDE, M., VMO privé- militie, *Het Volk*, 5 mei 1981, p.13.

- Bovendien stonden vier VMO'ers terecht voor het gooien van een traangasgranaat in een Waalse kroeg te Moelingen.
- In een zesde dossier stonden Eriksson en een kompaan terecht voor het vernielen van de wagen van de tweelingbroer van José Happart.
- Negen VMO'ers werden beticht van bendevoorming omwille van de wraakactie tegen José Happart, de leider van de Action Fouronnaise.
- In een achtste dossier stonden vier personen terecht voor het bekladden van de gevel van de woning in Oostende van een Volksuniemandataris.
- Een ernstig dossier betrof de bezetting van de Halletoren te Brugge op 13 april 1980. Het was de bedoeling dit monument even te bezetten en met spandoeken duidelijk te maken wat de VMO wil voor Vlaanderen. Bij de bestorming werd de stadsbeiaardier Uten echter dermate hard aangepakt dat de man er een zware invaliditeit aan overhield. In dit dossier werden drie minderjarigen en zestien volwassenen beticht.
- Het tiende en laatste dossier had betrekking op de schop die VMO'er Erik Van der Keilen toediende aan rijkswachtkolonel Bellenge, toen deze na een betoging tijdens een nationale viering Van der Keilens schoonzuster vastgreep in het midden van de Meir in Antwerpen. Kolonel Bellenge werd echter zelf tijdens het proces door Van der Keilens advocaat gedagvaard voor slagen en verwondingen. Dit dossier werd uiteindelijk afgesplitst van het proces en afzonderlijk behandeld.

De beschuldiging luidde dat de VMO een private militie was, verboden door de wet van 29 juli 1934 en 4 mei 1936. De VMO heeft dus met andere woorden het oogmerk geweld te gebruiken, of het leger of de politie te vervangen. De VMO- militanten hebben door hun oefeningen, hetzij door hun uniform of uitrusting het voorkomen van militaire troepen en werden tenslotte tijdens of naar aanleiding van een betoging of vergadering in het bezit gevonden van voor de openbare veiligheid gevaarlijke voorwerpen of wapens⁸¹.

Op 4 mei 1981 bracht de correctionele rechtbank van Antwerpen haar vonnis uit⁸². Hiervoor steunde de rechtbank op sommige verklaringen van betichten en op documenten van de VMO zelf. Daarnaast werden ook bewijzen gevonden in de uniformen en het gewelddadig optreden met het gebruik van gevaarlijke voorwerpen. Uiteindelijk werd de VMO veroordeeld als zijnde een private militie. De rechtbank had aangetoond dat de VMO een sterk

⁸¹ MARTENS, D., *l.c.*

⁸² Corr. Rechtbank te Antwerpen, 4 mei 1981.

gestructureerde groepering was met een algemene leider, gowleiders en kernleiders. Daarnaast had ze ook een tuchtraad en was er een streng reglement. De oefenkampen waaraan de VMO- militanten regelmatig deelnamen, waren voor de rechtbank het bewijs van haar para- militaire karakter⁸³.

Van de 109 betichten werden 101 personen veroordeeld. De straffen variëren naargelang het aantal dossiers waarin de veroordeelden betrokken waren, hetgeen nauw samenhangt met de hiërarchische rol die zij speelden binnen de VMO. Verschillende militanten kregen een geldboete, maar het merendeel kreeg naast een geldboete ook nog een gevangenisstraf. Bij de meesten is die gevangenisstraf evenwel voorwaardelijk en bij sommigen gedeeltelijk voorwaardelijk. Bij acht veroordeelden is de straf effectief. Zo werd de algemene leider Eriksson bestraft met een geldboete en 1 jaar effectieve celstraf. De burgerlijke partijstelling van de Liga van de Rechten van de Mens en de broers Happart werd afgewezen⁸⁴.

4.3.3. Beroep en cassatie

VMO- leider Eriksson en een aantal andere VMO- militanten gingen echter niet akkoord met het vonnis van de correctionele rechtbank en tekenden beroep aan tegen de uitspraak. Dit beroep had betrekking op de veroordeling van de VMO als zijnde een private militie en ging uit van de 35 militanten die om die reden werden veroordeeld. Het Hof van Beroep in Antwerpen bekeek de zaak en stelde in haar arrest⁸⁵ dat de wet van 29 juli 1934 niet van toepassing was op de VMO.

Hiermee was het verhaal evenwel niet afgelopen want het Openbaar Ministerie ging in cassatie tegen het arrest van het Hof van Beroep te Antwerpen. Het Hof van Cassatie⁸⁶ verbrak het arrest van het Hof van Beroep te Antwerpen, waarna de zaak werd doorverwezen naar het Hof van Beroep te Gent. Deze laatste oordeelde op 26 mei 1983 dat de wet van 1934 en 1936 wel degelijk van toepassing was op de VMO waardoor zij definitief werd veroordeeld als zijnde een private militie. Nog diezelfde dag werd de tweede VMO ontbonden.

⁸³ CAPELLE, J. (1982), *o.c.*, 156-158.

⁸⁴ VANDE VELDE, M., *l.c.*

⁸⁵ Hof van Beroep te Antwerpen, 11 juli 1982.

⁸⁶ Cass., 9 november 1982, *Arr. Cass.*, 1982-83, 334.

Conclusie

In het eerste hoofdstuk ben ik dieper ingegaan op het ontstaan van het verschijnsel van de private militias waarbij duidelijk is geworden dat de private politiezorg in België in een eerste periode evolueerde over schutterijen en burgerwachten tot private militias. Doordat er kritiek ontstond over het optreden en functioneren van de burgerwachten, hadden deze steeds minder voorstanders waarna ze uiteindelijk verdwenen. Nadien kwamen tussen beide wereldoorlogen de private militias tot stand.

De situatie rond de private militias bereikte een hoogtepunt in 1933. De toename van het aantal private militias, samen met het steeds gewelddadiger worden van hun acties maakte een wet op de private militias noodzakelijk. Deze wetgeving kwam er ook met de wet van 29 juli 1934, aangevuld door de wet van 4 mei 1936. Ik heb deze wetgeving artikelsgewijs besproken, alsook de betekenis van sommige begrippen verduidelijkt. Uit de praktijk bleek dat deze wetten weinig werden toegepast en de dubieuze formulering van sommige begrippen in deze wetgeving maakte vervolging vaak moeilijk doordat de rechters niet altijd goed wisten wat er precies onder deze begrippen diende verstaan te worden. Dit maakte dat de idee voor een nieuwe wet op de private militias sterk leefde. In de loop van de jaren '70 werden op dit vlak verschillende initiatieven ondernomen die echter nooit werden uitgewerkt.

In het derde hoofdstuk heb ik het gehad over de parlementaire onderzoekscommissie Wijninckx. In deze commissie werden de private militias en het politiewezen doorgelicht. In het kader van mijn masterproef heb ik mij evenwel beperkt tot het luik van de private militias en heb ik de voornaamste bevindingen van de onderzoekscommissie weergegeven. Deze onderzoekscommissie vormde een impuls voor een krachtadiger gerechtelijk optreden.

Dit is onder meer gebleken in het VMO- dossier. In het laatste hoofdstuk heb ik een case-study gedaan van deze Vlaamse Militanten Orde/Organisatie, afgekort de VMO. Door het uitgebreid bestuderen van een private militie, heb ik mij een beter beeld kunnen vormen van het concept. Ik heb nader stilgestaan bij de eerste en tweede VMO en wat kenmerkend is voor beide. Hierbij valt het op dat de tweede VMO onder leiding van Eriksson, veel gewelddadiger is in zijn acties dan de oude VMO. Ook verschuift de klemtoon bij de nieuwe VMO naar meer rechtse thema's in vergelijking met de Vlaamsgezinde onderwerpen bij de eerste VMO van Bob Maes. Doordat in de periode 1971 – 1983 de situatie steeds meer dreigde te escaleren,

besloten de gerechtelijke instanties tussen te komen. De problemen met VMO- militanten werden doorheen deze periode steeds talrijker, met als ultiem gevolg het VMO- proces in 1981. De correctionele rechtbank was van oordeel dat de VMO een private militie was. Hiertegen werd echter beroep aangetekend en zelfs cassatie, waarna het Gentse Hof van Beroep uiteindelijk het vonnis van de correctionele rechtbank bevestigde. De VMO werd veroordeeld als zijnde een privé- militie en van de 109 betichten kregen er 101 een veroordeling. Deze uitspraak maakte dat heel wat groeperingen meer voorzichtigheid aan de dag legden. Ze wouden namelijk niet het risico lopen ook veroordeeld te worden op basis van de wet op de private milities.

Er was echter nog even opschudding toen de zaak rond de Hells Angels eind de jaren '90 voor de rechtbank verscheen. Hierbij werden verschillende personen vervolgd voor heel wat uiteenlopende feiten. Eén van de beschuldigingen had betrekking op het feit of de Hells Angels een private militie vormden of niet. Uiteindelijk oordeelde het Hof van Beroep te Gent dat de wet van 1934 niet van toepassing was op de Hells Angels MC Belgium. Een aantal leden van de Hells Angels werden wel veroordeeld voor andere feiten, zoals bendevoering⁸⁷.

Gezien de niet- veroordeling van de Hells Angels MC Belgium als een private militie is het dus na de definitieve veroordeling van de VMO als private militie in 1983 heel kalm gebleven op dit vlak. Het krachtdadig gerechtelijk optreden in de zaak rond de VMO is hier wellicht niet vreemd aan.

⁸⁷ FEREMANS, K., Hells Angels geen privé- militie, *De Tijd*, 3 mei 2000.

DEEL II: Buurtinformatienetwerken

Inleiding

In dit tweede deel ga ik dieper in op de buurtinformatienetwerken. Het betreft een vrij recent burgerinitiatief dat midden de jaren '90 de kop opstak in België. De aanleiding was een inbraakgolf in handelszaken in Zuid-West-Vlaanderen wat voor heel wat onveiligheidsgevoelens zorgde bij de burgers. In een eerste reactie werden burgerwachten opgericht om een einde te maken aan de inbraken. Deze burgerwachtinitiatieven waren echter strijdig met de wet op de private milities waardoor een beter alternatief tot stand kwam: de buurtinformatienetwerken (BIN's)⁸⁸.

Ik zal in het eerste hoofdstuk nader ingaan op het algemeen kader van de buurtinformatienetwerken. Dit hoofdstuk wordt dus een theoretische toelichting bij dit burgerinitiatief. In eerste instantie zal ik dieper ingaan op de ontstaansgeschiedenis van de buurtinformatienetwerken. Voorts zal ik aandacht besteden aan het wettelijk kader van dit burgerinitiatief, de definitie en doelstellingen van een BIN, de verschillende partners, de organisatie en concrete werking van een BIN, het BIN- charter en tot slot een aantal algemene zaken. Tot slot sta ik kort stil bij de Britse Neighbourhood Watch- initiatieven, die algemeen beschouwd worden als de inspiratiebron voor de Belgische buurtinformatienetwerken.

In het tweede hoofdstuk spits ik mij toe op de werking van de buurtinformatienetwerken in de praktijk. Door middel van een onderzoek was het mijn bedoeling te kijken hoe de samenwerking tussen de lokale politie en de buurtinformatienetwerken verloopt. In het kader hiervan heb ik in drie politiezones – Vlaamse Ardennen, Ronse en Brakel – enquêtes afgenomen bij de politiemensen die rechtstreeks met de BIN- werking te maken hebben en bij de BIN- coördinatoren. Ik zal in dit tweede hoofdstuk uitgebreid ingaan op de resultaten van dit onderzoek zodat ik een beter zicht krijg op de BIN- werking in de praktijk.

⁸⁸ Infra: Ontstaan van buurtinformatienetwerken.

Hoofdstuk 1: Algemeen kader

Het algemeen kader van de buurtinformatienetwerken bestaat uit verschillende onderdelen. Zo is er om te beginnen natuurlijk het ontstaan van dit burgerinitiatief. Het eerste buurtinformatienetwerk werd positief geëvalueerd waardoor een ministeriële omzendbrief tot stand kwam die deze materie regelde. In deze omzendbrief wordt een omschrijving gegeven van wat onder een BIN moet worden verstaan, alsook wat haar doelstellingen zijn. Ook de verschillende partners die in dit burgerinitiatief betrokken zijn, komen aan bod, net als de organisatie en de concrete werking van een BIN. Tot slot vermeld ik nog een aantal algemene zaken over de BIN's en sta ik kort stil bij de Neighbourhood Watch- initiatieven.

1.1. Ontstaan van buurtinformatienetwerken

De buurtinformatienetwerken in België hebben een vrij recente geschiedenis. Het ontstaan van dit burgerinitiatief is het gevolg van een reeks ramkraken in handelszaken in Zuid-West-Vlaanderen in de periode 1993-1994. Vooral de streek Kortrijk-Menen werd zwaar getroffen, maar ook hun buur- en deelgemeenten werden niet gespaard. De dieven gingen hierbij driericht te werk, roofden in enkele minuten tijd de winkels leeg en trokken richting Franse grens. Dergelijke overvallen werden al enkele jaren gepleegd in het gerechtelijk arrondissement Kortrijk, waarop besloten werd een speciale onderzoekscel op te richten. Deze onderzoekscel kreeg de naam kappa, de Griekse letter k, genoemd naar de stad Kortrijk, waar de cel werd gelokaliseerd. De misdrijven die deze cel onderzocht, werden al gauw kappa- delicten genoemd en er werd gesproken over de Kappa- bende. Opvallend bij deze Kappa- bende is dat het niet gaat om gestructureerde bendes, maar om aparte, toevallige groepjes. De daders zijn afkomstig uit Noord-Frankrijk, meer bepaald de regio Rijsel-Tourcoing-Roubaix, wat dicht bij de grens ligt met Vlaanderen⁸⁹.

Deze grensoverschrijdende criminaliteit zorgde bij de Zuid-West-Vlaamse bevolking voor heel wat angst- en onveiligheidsgevoelens. Het ging namelijk om misdrijven waar iedereen slachtoffer van kon worden. Bovendien leefde bij de bevolking een verminderd geloof in de efficiëntie van politie en justitie om deze criminaliteit aan te pakken⁹⁰.

⁸⁹ LEFEVRE, A. en ROSSEEL, P., 'Met de deur in huis. Grensoverschrijdende criminaliteit in Zuid-West-Vlaanderen', *Politeia*, 1996, nr. 3, 17-18.

⁹⁰ DEGRAEUWE, T., 'Faalt de politie? Burgermobilisatie en initiatieven inzake de veiligheid' in *Voor verder onderzoek. Essays over de politie en haar rol in onze samenleving*, DUHAUT, G., PONSAERS, P., PYL, G. en VAN DE SOMPEL, R., (eds.), Brussel, Politeia, 2002, 815.

Gezien de ontevredenheid over het optreden van politie en justitie en het gebrek aan overtuigende onderzoeksresultaten, groeide bij de burgers het verlangen om zelf gedeeltelijk in te staan voor de eigen veiligheid. Een eerste initiatief waren de burgerwachten, die onder andere werden opgericht door de lokale middenstand in Dadizele, als reactie op inbraken in plaatselijke winkels. Deze burgerwachten bestonden uit ongewapende vrijwilligers die te voet of met hun voertuigen patrouilleerden en de politie verwittigden bij verdachte gebeurtenissen. Zo wouden ze de criminaliteit bestrijden die de politie niet te baas kon. Deze burgerwachten waren echter een kort leven beschoren gezien het zeer tijds- en arbeidsintensieve karakter ervan voor de betrokken burgers. Dit initiatief was bovendien ook niet zonder gevaren: het was namelijk niet onmogelijk dat de patrouillerende personen oog in oog kwamen te staan met de gangsters. In dergelijke situatie waren de burgers noch voorbereid noch gewapend⁹¹.

Deze burgerwachtinitiatieven kregen heel wat aandacht in de media en waren ook een veelbesproken onderwerp in politieke kringen. Bij omzendbrief van 13 oktober 1995⁹² werden de burgerwachtinitiatieven verboden omdat zij volgens toenmalig minister van Binnenlandse Zaken Johan Vande Lanotte strijdig waren met artikel 1 van de wet op de private milities van 29 juli 1934. Burgerwachtinitiatieven werden in deze omzendbrief gedefinieerd als “*het gestructureerd en het georganiseerd houden van patrouilles door private personen met als doel criminaliteit te bestrijden of te voorkomen*”. Er werd geoordeeld dat het niet kon dat op een georganiseerde wijze afspraken werden gemaakt tussen personen over handelingen die ze normaal gezien niet stellen, zoals ’s nachts rondlopen en patrouilleren. Dit is een exclusieve taak van de politie en behoort niet toe aan gewone burgers⁹³.

Uiteindelijk ontstond een beter alternatief: de buurtinformatienetwerken. De inspiratie en de concrete uitwerking ging men zoeken in de Engelse Neighbourhood Watch- initiatieven. Na een werkbezoek van de Ieperse rijkswacht aan het Britse graafschap Kent Maidstone werd dit initiatief ontwikkeld naar de normen van de Belgische situatie en wetgeving. Eind 1994 kwam in Poperinge het eerste buurtinformatienetwerk tot stand, als reactie op de inbraakgolf in handelszaken die de regio teisterde. Dit burgerinitiatief heeft sindsdien al veel navolging gekregen, vooral in Vlaanderen. Ook in het Franstalig gedeelte van België kent men deze

⁹¹ LEFEVRE, A. en ROSSEEL, P., *l.c.*, 19.

⁹² Ministeriële omzendbrief van 13 oktober 1995 betreffende de burgerwachtinitiatieven, *B.S.*, 14 november 1995.

⁹³ VAN CROMBRUGGE, V., ‘Buurtinformatienetwerken’ in *Update in de criminologie 2. Het strafrechtssysteem in de Laatmoderniteit*, BALTHAZAR, T., e.a., (eds.), Mechelen, Kluwer, 2004, 55-56.

buurtinformatienetwerken, al is hun aandeel nog beperkt. In Wallonië spreekt men bovendien niet over buurtinformatienetwerken (BIN), maar over een *Réseau d'Information du Quartier* (RIQ)⁹⁴. In 2007 telde Vlaanderen 365 buurtinformatienetwerken en Wallonië slechts 22⁹⁵.

1.2. Wettelijk kader

Met de burgerwachten nog vers in het geheugen kwamen de buurtinformatienetwerken zwaar onder vuur te liggen. Mensenrechtenorganisaties wezen op het gevaar van schending van de privacy van de burgers en politici wezen erop dat openbare ordehandhaving en veiligheid tot de exclusieve bevoegdheid behoorden van de politie⁹⁶.

Het aantal buurtinformatienetwerken nam echter steeds toe waardoor het besef groeide dat men deze burgerinitiatieven niet langer kon negeren. Daarom werd besloten een regeling uit te werken inzake de buurtinformatienetwerken met duidelijke afspraken wat betreft hun activiteiten en werking. Met een omzendbrief⁹⁷ in april 1998 heeft toenmalig minister van Binnenlandse Zaken Johan Vande Lanotte de krijtlijnen uitgestippeld waaraan een buurtinformatienetwerk moet voldoen. Deze omzendbrief geeft een definitie van de buurtinformatienetwerken, omschrijft hun doelstellingen en bevat ook een duidelijke taak- en rolverdeling. Deze omzendbrief houdt ook een officiële erkenning in voor de BIN's⁹⁸.

Ten gevolge van deze erkenning zijn tal van vergelijkbare samenwerkingsverbanden tussen burgers en politie ontstaan die slechts ten dele aansluiting vinden bij de in deze omzendbrief vastgelegde principes. Voorbeelden zijn Buurt Observatie Acties (BOA) en Winkel Informatie Netwerken (WIN). De omzendbrief van april 1998 werd dan ook met een vervangend schrijven van minister van Binnenlandse Zaken Antoine Duquesne geactualiseerd in april 2001⁹⁹. Deze omzendbrief brengt een verduidelijking van het begrip buurtinformatienetwerk. De onderwerpen van de omzendbrief van april 1998 die niet handelen over de buurtinformatienetwerken blijven onverkort gelden¹⁰⁰.

⁹⁴ DEGRAEUWE, T., *l.c.*, 816.

⁹⁵ X., 'Politie is koele minnaar van buurtinformatienetwerken', *Private veiligheid*, 2007, 7.

⁹⁶ VAN CROMBRUGGE, V., *l.c.*, 57-58.

⁹⁷ Ministeriële omzendbrief I/VSP/8 van 9 april 1998 betreffende georganiseerde reacties van niet-politiemensen tegen onveiligheidsgevoelens.

⁹⁸ DEGRAEUWE, T., *l.c.*, 816.

⁹⁹ Ministeriële omzendbrief I/VSP/16 van 10 april 2001 betreffende de buurtinformatienetwerken.

¹⁰⁰ VAN CROMBRUGGE, V., *l.c.*, 58.

1.3. Definitie en doelstellingen

Een eerste definitie van de figuur van de buurtinformatienetwerken werd opgenomen in de ministeriële omzendbrief van 9 april 1998 betreffende georganiseerde reacties van niet-politiemensen tegen onveiligheidsgevoelens. Zoals hierboven vermeld was reeds na drie jaar een verduidelijking nodig van deze definitie.

In de geactualiseerde ministeriële omzendbrief van 10 april 2001 wordt een buurtinformatienetwerk omschreven als:

“Een gestructureerd samenwerkingsverband tussen burgers en de lokale politie in een afgeijnd gebied dat bijdraagt tot de volgende doelstellingen:

- 1) Het verhogen van het algemeen veiligheidsgevoel*
- 2) Het bevorderen van de sociale controle*
- 3) Het verspreiden van de preventiegedachte*

Een gestructureerd samenwerkingsverband wordt in deze omzendbrief verduidelijkt als een samenwerkingsverband waarbij via regelmatig overleg tussen de BIN- medewerkers en de lokale politie, bepaald wordt hoe, op welk tijdstip en welke informatie bij de politie dient te komen en op welke wijze de lokale politie op haar beurt bepaalde informatie ter beschikking stelt aan het BIN. Er moet dus sprake zijn van een wederzijdse informatie- uitwisseling tussen de politie en de BIN- medewerkers en dit via een vooraf besproken communicatieplan. Voorts stelt de omzendbrief dat BIN- medewerkers geen toezichtrondes of patrouilles mogen uitvoeren. Dit zijn namelijk exclusieve politietaken.

Aansluitend op de algemene doelstellingen kunnen lokaal een aantal bijkomende doelstellingen naar voor geschoven worden zoals het verhogen van het meldingsgedrag bij de burgers, het verbeteren van de relatie tussen de politie en de burgers, het stimuleren van de burgers om zelf preventiemaatregelen te nemen, ...¹⁰¹

1.4. Partners van een buurtinformatienetwerk

Binnen een buurtinformatienetwerk zijn drie grote partners te onderscheiden: de burgers, de lokale politie en de (lokale) overheid. Een buurtinformatienetwerk is dan ook een prachtig voorbeeld van partnerschap zoals door de filosofie van community oriented policing wordt

¹⁰¹ VAN CROMBRUGGE, V., *l.c.*, 59.

benadrukt. De politie is niet de enige die verantwoordelijk is voor de veiligheid in de samenleving. Onder andere de burgers dragen daar ook een belangrijk steentje toe bij¹⁰². Politie en burgers gaan een partnerschap aan met wederzijdse actieve deelname. Partnerschap veronderstelt openheid, wederzijdse erkenning en vertrouwen¹⁰³. Dit is het geval bij buurtinformatienetwerken.

1.4.1. De burgers

Een eerste partner binnen een buurtinformatienetwerk zijn de burgers van een bepaalde woonbuurt. De behoefte om een BIN op te zetten moet spontaan van de burger zelf komen. Het buurtinformatienetwerk steunt op een aantal burgers die zich willen inzetten voor meer veiligheid in hun buurt en zich daartoe engageren. Het staat iedere buurtbewoner vrij om al dan niet deel uit te maken van het buurtinformatienetwerk. Het aantal BIN- medewerkers varieert dan ook naargelang het BIN. Onder de BIN- medewerkers wordt een zogeheten BIN-coördinator aangeduid en eventueel ook een stuurgroep die de coördinator helpt bij zijn taken¹⁰⁴.

De coördinator vervult een cruciale rol binnen de werking van het buurtinformatienetwerk. Hij of zij heeft de rol van tussenpersoon en vast aanspreekpunt voor de opvolging van het BIN. Hij of zij zal regelmatig overleg plegen met de lokale politie maar is niet het aanspreekpunt voor veiligheidsproblemen in de woonbuurt en dient dan ook te allen tijde het principe van het ‘passend doorverwijzen’ te hanteren. Dit principe houdt in dat de coördinator in dergelijke situatie de mensen moet doorverwijzen naar de bevoegde diensten, zijnde de politie en de burgemeester¹⁰⁵.

Naast zijn rol bij de informatie- uitwisseling heeft de coördinator (hierbij geholpen door zijn stuurgroep) nog een aantal andere taken zoals het sensibiliseren van de burgers tot een goed meldingsgedrag, het organiseren van bijeenkomsten, het informeren van burgers over BIN, het opstellen van een nieuwsbrief, ...¹⁰⁶

¹⁰² VANDE SOMPEL, R., PONSAERS, P., VANDEVENNE, Y. en VAN BRANTEGHEM, J.M., *De pijlers van de gemeenschapgerichte politiezorg in België*, Brussel, Ministerie van Binnenlandse Zaken – Directie van de Relaties met de Lokale Politie, Programma Community Policing, 2003,30-31.

¹⁰³ ZANDERS, P., ‘De politionele rechtshandhaving en de inbreng van de burger’, *Orde van de dag*, 1998, afl. 3, 8.

¹⁰⁴ POUSEELE, B., ‘Buurtinformatienetwerken: samen zorgen voor veiligheid!’, *Handboek Politiediensten*, 2002, afl. 63, 8.

¹⁰⁵ VAN CROMBRUGGE, V., *l.c.*, 60.

¹⁰⁶ POUSEELE, B., *l.c.*, 19.

1.4.2. De lokale politie

Een tweede belangrijke partner binnen het BIN- concept is de lokale politie. Het is belangrijk dat het BIN- initiatief in het ganse politiebedrijf wordt verspreid en aanvaard. Toch zijn het doorgaans vooral de wijkinspecteurs en de zogeheten gemandateerde politiebeambte die vanuit de politie een essentiële rol vervullen binnen de BIN- werking. Deze gemandateerde politiebeambte wordt aangeduid door de burgemeester in samenspraak met de korpschef en is de spilfiguur in het organisatorisch overleg met de bevolking en heeft de taak om de regie van het BIN te voeren binnen de politie¹⁰⁷.

De gemandateerde politiebeambte begeleidt het buurtinformatienetwerk en overlegt regelmatig met de BIN- coördinator. Samen geven zij leiding aan de organisatie van het buurtinformatienetwerk. De politiebeambte waakt verder over de werkzaamheden van het BIN en ondersteunt het BIN door het versterken van kwaliteitsvolle preventieve boodschappen. Tot slot is de gemandateerde politiebeambte de verbindingspersoon tussen het BIN en de overheid¹⁰⁸.

1.4.3. De (lokale) overheid

De overheid vertegenwoordigt het maatschappelijk beleid en zal dit partnerschap begeleiden en waken over de maatschappelijke integratie. De lokale overheid doet dit in het lokale BIN- project, de federale overheid zal dit doen op het bovenlokale niveau¹⁰⁹.

De lokale overheid kan financiële en materiële ondersteuning geven aan buurtinformatienetwerken. Deze ondersteuning moet wel steeds onder het beheer van de lokale overheid blijven zodat ze bij eventuele problemen deze ondersteuning onmiddellijk kan stopzetten. Op bovenlokaal niveau is er het toezicht vanwege de federale overheid, in casu de minister van Binnenlandse Zaken, op de BIN- werking. Zo dient iedere afgesloten BIN – overeenkomst schriftelijk overgemaakt te worden aan het Vast Secretariaat voor het Preventiebeleid (VSP)¹¹⁰.

¹⁰⁷ X. (z.d.) 'Een algemeen artikel over buurtinformatienetwerken' in Documentatie [WWW]. vzw BIN: <http://www.buurtinformatienetwerken.be/index.php?lang=NL&itemno=11> [25/04/08]

¹⁰⁸ Ministeriële omzendbrief I/VSPP/16 van 10 april 2001 betreffende de buurtinformatienetwerken.

¹⁰⁹ POUSEELE, B., *l.c.*, 8.

¹¹⁰ Ministeriële omzendbrief I/VSPP/16 van 10 april 2001 betreffende de buurtinformatienetwerken.

1.4.4. Meerwaarde van samenwerking

Deze samenwerking is een win- win situatie voor alle betrokken partners.

Bij de burgers nemen over het algemeen de veiligheidsgevoelens toe en is er sprake van een sterkere sociale cohesie in de buurt. Ook is er een aanzienlijke drempelverlaging naar de politie toe, die meer toegankelijk en aanspreekbaar is geworden. De politie krijgt nuttige informatie van de burgers, er ontstaat begrip en respect voor het politiewerk en de samenwerking met de burgers is ook een vorm van energiebesparing voor de politie¹¹¹.

De politie en de overheid zijn er steeds op gericht hun relatie met de burger te verbeteren en een project zoals de buurtinformatienetwerken past perfect binnen deze doelstelling¹¹².

1.5. Organisatie van een buurtinformatienetwerk

1.5.1. Start¹¹³

Zoals vermeld dient het initiatief om een buurtinformatienetwerk op te richten steeds uit te gaan van de burgers. Het is vervolgens aan de lokale overheid om op deze behoefte in te spelen en te kijken of de oprichting van een BIN een goede beslissing is.

In een volgende fase wordt de volledige buurt geïnformeerd en gaat men na wat de maatschappelijke ondersteuning is voor het project. Er wordt voor alle inwoners van de buurt een folder voorzien met informatie, waarna de initiatiefnemers ook een informatieavond organiseren. Op deze bijeenkomst wordt het hele project nog eens uit de doeken gedaan en kunnen geïnteresseerden vragen stellen.

Als dit project voldoende ondersteuning krijgt van de overige buurtbewoners, wordt onder de BIN- medewerkers een BIN- coördinator gekozen die bij voorkeur wordt bijgestaan door een stuurgroep. Binnen de lokale politie wordt een gemandateerd politiebeampte aangeduid. Deze laatste en de coördinator zijn de spilfiguren in de BIN- werking.

1.5.2. Opzetten van communicatieplan

¹¹¹ POUSEELE, B., *l.c.*, 16-17.

¹¹² VAN DEN BROECK, T., 'Partners in veiligheidszorg. Politie- bevolking: een relatie van mens tot mens?', *Politeia*, 1998, nr. 2, 18.

¹¹³ X. (z.d.) 'Van idee tot start' in Het BIN organiseren [WWW]. vzw BIN: <http://www.buurtinformatienetwerken.be/index.php?lang=NL&itemno=16> [26/04/08]

Belangrijk in een buurtinformatienetwerk is een wederzijdse informatie- uitwisseling tussen de burgers en de lokale politie. We kunnen hierbij een onderscheid maken tussen meldingen van de burgers aan de politie enerzijds en informatie vanuit de politie aan de burgers anderzijds.

Meldingen van burgers aan politie¹¹⁴

Het buurtinformatienetwerk motiveert de burgers om bij vaststelling van abnormale feiten, gedragingen, personen.... dit onmiddellijk te melden aan de politie. De politie heeft de vakkennis om hier gepast op te reageren. Dit positief meldingsgedrag is een uiting van goed burgerschap en behoeft geen bijzondere bijkomende organisatie. Het volstaat dus gewoon te bellen naar de lokale politie of de wijkinspecteur aan te spreken. Goede meldingen vanwege de burgers dragen bij tot een vroegere detectie van dreiging of onveilige situaties waardoor de politie meer efficiënt kan optreden.

Meldingen van politie aan burgers¹¹⁵

Wanneer de politie oordeelt over voldoende nuttige gegevens te beschikken, zal ze intelligente of nuttige berichten ter beschikking stellen van de burgers. Dit zijn berichten die aanleiding geven tot een verhoogde waakzaamheid en opmerkzaamheid en kunnen op die manier bijdragen tot het voorkomen van criminaliteit en onveiligheid. Intelligente berichten zijn berichten die op het juiste ogenblik ter beschikking worden gesteld aan de juiste mensen, resultaatgericht zijn en voorzien zijn van preventief advies.

Sensibiliserende informatie¹¹⁶

Binnen deze wederzijdse informatie- uitwisseling tussen de politie en de burgers wordt ten derde ook sensibiliserende informatie gegeven. In overleg met de politie en de overheid zal het BIN informatie verspreiden aan zijn medewerkers en aan de burgers in zijn gebied omtrent preventie en veiligheid met als doel de leefbaarheid en veiligheid te verhogen. Het BIN zal ook sensibiliseren naar een goed meldingsgedrag.

De politie zal veel aandacht besteden aan de feedback voor de burgers. Dergelijke feedback bevordert de motivatie van de BIN- medewerkers, alsook het vertrouwen in de BIN- werking.

¹¹⁴ VZW BUURTINFORMATIENETWERKEN, *Informatiebrochure buurtinformatienetwerken*, s.l., onuitg., 2002, 2.

¹¹⁵ POUSEELE, B., *l.c.*, 22-23.

¹¹⁶ VZW BUURTINFORMATIENETWERKEN, *l.c.*, 3.

1.6. Werking van een buurtinformatienetwerk

1.6.1. Communicatie

Een cruciale factor met het oog op het slagen van de BIN- werking is een goede communicatie tussen burgers en politie. Er moet regelmatig overleg gepleegd worden tussen de partners zodat eventuele bijsturingen mogelijk zijn. Belangrijk ook is dat er feedback is vanwege de politie en dat preventietips worden verstrekt. Het geregeld verspreiden van een krantje of nieuwsbrief waarin de activiteiten van het BIN worden toegelicht en preventieve boodschappen worden opgenomen is sterk aan te bevelen¹¹⁷.

In de meeste gevallen is evenwel telefonische communicatie het meest geschikt. Een belangrijk instrument hierbij is de BIN- foon. Een andere mogelijkheid is de informatieverspreiding via de telefoonpiramide. Tot slot zijn er de semascripts bij handelaars¹¹⁸.

BIN- foon¹¹⁹

Bij de BIN- foon is sprake van twee niveaus van communicatie.

De communicatie op niveau 1 betreft het ter beschikking stellen van een bericht van de politie aan de BIN- coördinator(en). De communicatie op het eerste niveau behoort dan ook tot de verantwoordelijkheid van de politie. Zij moet de binnengekregen informatie beoordelen, het bericht opmaken en dit uiteindelijk ter beschikking stellen aan de coördinator(en). De politie zal niet noodzakelijk persoonlijk contact opnemen met de coördinator(en), maar het bericht nalaten in de berichtendienst van de coördinator.

De communicatie op niveau 2 betreft het ontvangen van het bericht en het verder doorsturen van dit bericht in de groep door de BIN- coördinator. De communicatie op het tweede niveau is de verantwoordelijkheid van de burgers. De coördinator zal door middel van de BIN- foon het originele bericht simultaan doorsturen naar alle BIN- medewerkers, die uiteindelijk verantwoordelijk zijn voor het beluisteren van het bericht. Het is een voordeel dat iedereen gelijktijdig het bericht krijgt en dat alle BIN- medewerkers hetzelfde bericht krijgen.

Deze berichten kunnen aan de BIN medewerkers op verschillende manieren bezorgd worden.

¹¹⁷ Ministeriële omzendbrief I/VSPP/16 van 10 april 2001 betreffende de buurtinformatienetwerken.

¹¹⁸ WILLOCX, P., DEILGAT, G. en BOENS, L., 'Dringend bericht: winkeldief gesignaleerd', *Private veiligheid*, 2003-2004, 34.

¹¹⁹ POUSSELE, B., *l.c.*, 25-27.

Een eerste mogelijkheid is *in reële tijd*, namelijk bij heel dringende en acute situaties zoals bij een winkeldiefstal die mogelijks kan vervolgd of herhaald worden.

Ten tweede kunnen de berichten bezorgd worden als *flash- bericht*. Dit is een rapport dat meestal na enig onderzoek een vrij uitgebreide informatie bezorgt over bepaalde fenomenen.

Ten derde kunnen deze berichten opgenomen worden in een regelmatig infoblad of periodiek.

Telefoonpiramide¹²⁰

Een andere optie is het verspreiden van informatie via de telefoonpiramide.

Binnen dit systeem belt de politie een bericht door aan de BIN- coördinator die op zijn beurt belt naar medewerkers A en B. Medewerkers A en B verwittigen dan elk twee andere medewerkers totdat uiteindelijk het volledige BIN is geïnformeerd.

Het voordeel van dit systeem is dat de BIN- medewerkers geregeld een babbeltje slaan. Nadeel echter van het doorbellen van een bericht via een cascadesysteem is dat de kans toeneemt dat bij de laatste BIN- medewerker het bericht sterk vervormd is. Ook krijgt niet iedereen het bericht op hetzelfde tijdstip.

Semascripts¹²¹

Naast de buurtinformatienetwerken voor burgers zijn er ook BIN's voor zelfstandige ondernemers (BIN-Z). Terwijl bij de burgers hoofdzakelijk gebruik gemaakt wordt van het BIN- foonsysteem of de telefoonpiramide, gebruiken handelaars het semascriptsysteem.

De semascript is een klein toestel dat beschikt over een discreet stil (tril)alarm. De politie geeft het bericht door naar de tekstpieper en binnen de halve minuut ontvangen alle aangesloten winkeliers simultaan de boodschap. Het grootste voordeel van dit systeem is de blijvende mobiliteit van de handelaars.

1.6.2. Activering van het buurtinformatienetwerk¹²²

De lokale politie speelt een centrale rol in het buurtinformatienetwerk. De politie is de enige die gemachtigd is om de informatie, die haar via allerlei kanalen bereikt (burgers, BIN-coördinator, het arrondissementeel informatiekruispunt, ...), aan de BIN's ter beschikking te stellen. De lokale politie is de enige die gemachtigd is om de informatie te sturen, de inhoud

¹²⁰ POUSEELE, B., *l.c.*, 26.

¹²¹ VAN CROMBRUGGE, V., *l.c.*, 62-63.

¹²² *Ibid.*, 61.

ervan te bewaken en het netwerk op te starten. Noch de coördinator, noch de BIN-medewerkers melden misdrijven en verdachte gedragingen rechtstreeks aan de andere medewerkers. Het verspreiden van berichten binnen het buurtinformatienetwerk kan dus enkel op aangeven van de lokale politie. Het is zij die beslist om het BIN te activeren.

1.6.3. Lokale BIN- charter

Een laatste belangrijke stap is het opmaken van het lokale BIN- charter. Dit protocol wordt ondertekend door alle betrokken partners: de lokale overheid, in de figuur van de burgemeester, de lokale politie (korpchef) en de BIN- coördinator. In dit charter moeten minstens de volgende zaken worden opgenomen: de wijze van totstandkoming, de geldende afspraken, het communicatieplan, de coördinator, de gemandateerde politiebeambte, de eventuele voorziene ondersteuning en de wijze van evaluatie¹²³.

Van dit lokale BIN- charter wordt steeds een exemplaar doorgestuurd naar het Vast Secretariaat voor het Preventiebeleid (VSP). Zij die een goed charter hebben opgemaakt en doorgestuurd, kunnen aan hun project de naam ‘Buurtinformatienetwerk’ geven. Het buurtinformatienetwerk kan nu werkelijk van start gaan¹²⁴.

1.7. Algemeen

Tot slot zijn er nog een aantal algemene zaken inzake de buurtinformatienetwerken die ik wil vermelden.

1.7.1. Vzw Buurtinformatienetwerken¹²⁵

Een eerste vermeldenswaardig feit is het bestaan van de nationale vzw Buurtinformatienetwerken. De vzw is een overkoepeling van de lokale BIN- initiatieven en heeft als doel deze lokale initiatieven te coördineren, te motiveren, te vertegenwoordigen en te waken over de kwaliteit van de aangesloten BIN's. Met deze bovenlokale werking, alsook met de ministeriële omzendbrief van april 2001, heeft het BIN- project een zeer goede basisstructuur. De vzw Buurtinformatienetwerken beheert ook de BIN- foon.

1.7.2. Zichtbaarheid¹²⁶

¹²³ Ministeriële omzendbrief I/VSPP/16 van 10 april 2001 betreffende de buurtinformatienetwerken.

¹²⁴ POUSEELE, B., *l.c.*, 29.

¹²⁵ *Ibid.*, 4.

¹²⁶ *Ibid.*, 7.

Een tweede zaak betreft de zichtbaarheid van de buurtinformatienetwerken. De aanwezigheid van buurtinformatienetwerken wordt vaak kenbaar gemaakt door het plaatsen van borden met daarop het logo van de BIN's bij het binnenrijden van een bepaalde buurt. Een andere manier is het kleven van stickers op het venster of de deur van een huis. Al deze symbolen zijn voorzien van de slogan: *“Samen zorgen we voor veiligheid.”*

1.7.3. Praktische zaken¹²⁷

Iedereen die binnen het gebied van het BIN woonachtig en/of werkzaam is, kan deelnemen aan het BIN. Iedere BIN- medewerker moet wel een huishoudelijk reglement ondertekenen. Bij onregelmatigheden of onaanvaardbare handelingen kan de medewerker uit het buurtinformatienetwerk geweerd worden.

Het is ook belangrijk dat de werking van het buurtinformatienetwerk regelmatig geëvalueerd wordt (minstens 1 maal per jaar) met het oog op eventuele bijstellingen. Deze evaluatie gebeurt op basis van een aantal factoren zoals criminaliteitsstatistieken, de kwaliteit van de meldingen, de evolutie van de veiligheidsgevoelens en de tevredenheid tegenover de politiediensten.

Zoals reeds vermeld hebben vele buurtinformatienetwerken een periodiek dat regelmatig wordt verspreid onder de BIN- medewerkers.

1.8. De inspiratiebron: Neighbourhood Watch

Het concept van Neighbourhood Watch is gebaseerd op twee perspectieven inzake criminaliteit en de preventie van criminaliteit: het situationele perspectief en het sociale controle perspectief. Het situationele perspectief is gebaseerd op het principe dat criminaliteit een product is van gelegenheden. Hoe groter het aantal gelegenheden om criminaliteit te plegen, hoe groter het aantal misdrijven dat zal gepleegd worden. Het komt er dus op aan het aantal gelegenheden te reduceren. Het sociale controle perspectief is gebaseerd op de visie dat criminaliteit een indicator is van een onderliggende sociale desorganisatie. Criminaliteit kan gereduceerd worden door zowel de informele sociale controle (door de burgers) als de formele sociale controle (door de politie) te verhogen¹²⁸.

¹²⁷ Ministeriële omzendbrief I/VSPP/16 van 10 april 2001 betreffende de buurtinformatienetwerken.

¹²⁸ BENNETT, T., 'Neighbourhood Watch in England and Wales' in *Politie in beweging*, ELIAERTS, C., ENHUS, E. en SENDEN, R., (eds.), Antwerpen, Kluwer, 1990, 123-124.

Zoals reeds vermeld bij aanvang van dit hoofdstuk speelden de Neighbourhood Watch-initiatieven een belangrijke rol bij het ontstaan van de buurtinformatienetwerken in België. Na een werkbezoek van de Ieperse rijkswacht aan het Britse Maidstone werd dit initiatief overgenomen in België, evenwel aangepast aan de situatie in ons land.

Bij Neighbourhood Watch (NW) wordt een partnerschap gecreëerd tussen de lokale gemeenschap, de politie en de lokale overheid. Het initiatief van de Neighbourhood Watch-programma's ontstond in het Verenigd Koninkrijk in 1982, maar bestond voordien al in de Verenigde Staten¹²⁹.

Een Neighbourhood Watch-programma biedt burgers de mogelijkheid deel te nemen aan wat men in de Angelsaksische literatuur 'community crime prevention' noemt. De volledige 'community' (gemeenschap, buurt) moet de handen in elkaar slaan om iets te doen aan de criminaliteit en onveiligheid die ze ervaren. Belangrijk hierbij is een verhoogd toezicht van de burgers in hun eigen woonwijk. De idee is dat meer informele sociale controle bijdraagt tot de preventie van criminaliteit en onveiligheid¹³⁰.

Preventie van criminaliteit is dus een belangrijke doelstelling van Neighbourhood Watch. De burgers dragen, zoals gezegd, hiertoe bij door een grotere waakzaamheid, maar ook door het melden van verdachte situaties aan de politie en het reduceren van de gelegenheden om criminaliteit te plegen. Een andere doelstelling bestaat erin bij de burgers de angst voor criminaliteit ('fear of crime') te verminderen. Eveneens belangrijk bij dit initiatief is het verbeteren van de relatie tussen de politie en de gemeenschap. Een kritieke succesfactor in dit hele verhaal is de communicatie tussen de partners. Hiervoor beschikken de NW-programma's over het zogenaamde Neighbourhood Watch Ringmaster-systeem, waarvan de werking te vergelijken is met de BIN-foon in België¹³¹.

Neighbourhood Watch-projecten worden opgezet in buurten waar zich een onrustwekkende stijging van vermogensdelicten, voornamelijk inbraken in woningen, voordoet en het

¹²⁹ X. (z.d.) 'Set up your own Watch scheme' in Resources [WWW]. Neighbourhood Watch.net: <http://www.neighbourhoodwatch.net/index.php?func=PageResourceStory&Type=Resource&StoryId=8> [28/04/08]

¹³⁰ GAROFALO, J. en McLEOD, M., 'The Structure and Operations of Neighborhood Watch Programs in the United States', *Crime and Delinquency*, 35, nr. 3, 1989, 327.

¹³¹ X. (2007/01/19) 'What is Neighbourhood Watch?' in Mini-Sites [WWW]. Crime Reduction: <http://www.crimereduction.homeoffice.gov.uk/neighbourhoodwatch/nwatch09.htm> [28/04/08]

ophelderingspercentage zeer laag is. Als de burens elkaar beter zouden leren kennen, zouden ze ook sneller weten wanneer zich ongebruikelijke gebeurtenissen voordoen, waarop ze de politie kunnen verwittigen. Net als bij de buurtinformatienetwerken in België worden met het oog op een optimaal functioneren van deze projecten regelmatig bijeenkomsten voorzien. Voorts is er ook sprake van een zogeheten ‘citizencoördinator’ terwijl de verantwoordelijke voor de politie de ‘crime prevention officer’ is. Deze personen kunnen vergeleken worden met de BIN- coördinator respectievelijk de gemandateerde politiebeampte. Daarnaast is er soms een stuurgroep en worden NW- projecten zichtbaar gemaakt door middel van borden en stickers¹³². Andere gelijkenissen zijn dat de oprichting van NW- programma’s gebeurt op initiatief van de burgers en dat burgerpatrouilles verboden zijn¹³³. Er zijn dus heel wat overeenkomsten tussen de Britse Neighbourhood Watch- programma’s en de Belgische buurtinformatienetwerken.

De aandacht voor de betrokkenheid van burgers bij criminaliteitspreventie is nog nooit zo groot geweest en wordt ondersteund door de wetgever, de media, de bevolking en zelfs de academische wereld. Toch rijst de vraag of collectieve actie vanwege de burgers wel een effectieve strategie is om criminaliteit te beheersen, angst voor criminaliteit te verminderen en een sterke gemeenschapsband op te bouwen¹³⁴.

Mijn persoonlijke mening is dat NW- projecten en buurtinformatienetwerken zinvolle burgerinitiatieven zijn omdat zij vele positieve zaken in zich dragen. Ze kunnen een belangrijke rol spelen inzake criminaliteitspreventie, maar zorgen ook voor een toegenomen veiligheidsgevoel bij de burgers, een betere relatie tussen burgers en politie, betere sociale contacten tussen de buurtbewoners,... Belangrijk evenwel is dat deze burgerinitiatieven voldoende worden ondersteund.

¹³² VAN DER MINNE – FRANK, T., ‘Van burgerwacht naar buurtwacht’, *Justitiële verkenningen*, 1985, nr. 6, 18-19.

¹³³ BENNETT, T., *Evaluating Neighbourhood Watch*, Aldershot, Gower, 1990, 19-21.

¹³⁴ ROSENBAUM, D.P., ‘The Theory and Research Behind Neighbourhood Watch: Is It a Sound Fear and Crime Reduction Strategy?’, *Crime and Delinquency*, 33, nr. 1, 1987, 103.

Hoofdstuk 2: Evaluatie van het verloop van de samenwerking tussen de buurtinformatienetwerken en de lokale politie

Om een beter idee te kunnen krijgen hoe de samenwerking tussen de buurtinformatienetwerken en de lokale politie verloopt, heb ik een onderzoek gevoerd in drie politiezones (Vlaamse Ardennen, Ronse en Brakel). In het kader van dit onderzoek heb ik zowel een vragenlijst afgenomen bij de BIN- coördinatoren als bij de politiemensen die rechtstreeks bij de BIN- werking betrokken zijn. In dit hoofdstuk zal ik de bevindingen van mijn onderzoek uitgebreid bespreken en voorzien van commentaar.

2.1. Toelichting bij het onderzoek

2.1.1. Keuze van de onderzoekseenheden

Een eerste belangrijke stap in mijn onderzoek was het kiezen van de onderzoekseenheden. Dit is een verzameling eenheden die de onderzoeker met het oog op het beantwoorden van de onderzoeksvragen, interesseert. Het zijn deze subjecten of objecten die het voorwerp vormen van het onderzoek¹³⁵. Om mijn onderzoekseenheden te selecteren heb ik gebruik gemaakt van een theoretische steekproeftrekking. Hierbij heb ik meer specifiek gekozen voor een doelgerichte steekproef. In dergelijke steekproef worden respondenten geselecteerd die specifieke dingen te vertellen hebben en een unieke kennis hebben van het te onderzoeken fenomeen¹³⁶. Binnen deze visie heb ik gekozen voor enerzijds de BIN- coördinatoren en anderzijds de politiemensen die rechtstreeks bij de BIN- werking betrokken zijn. Zij zijn perfect geplaatst om mij meer informatie te geven over wat ik tracht te onderzoeken.

Andere mogelijke onderzoekseenheden die ik kon selecteren waren de BIN- medewerkers aangezien zij ook goed geplaatst zijn om mij nuttige informatie te geven. Dit was echter om praktische redenen niet haalbaar. Het zou namelijk erg tijdrovend geweest zijn en nagenoeg onmogelijk om alle leden te bevragen. Dit heeft wel als gevolg dat er minder meningen zijn over BIN's aan de kant van de burgers. Dit wordt echter deels opgevangen door het feit dat de BIN- coördinatoren, als vertegenwoordigers van het buurtinformatienetwerk, in de mate van het mogelijke de visie van het volledige BIN weergeven.

¹³⁵ BILLIET, J. en WAEGE, H., *Een samenleving onderzocht. Methoden van sociaal-wetenschappelijk onderzoek*, Antwerpen, Standaard Uitgeverij, 2001, 89-90.

¹³⁶ BIJLEVELD, C.C.J.H., *Methoden en Technieken van Onderzoek in de Criminologie*, Den Haag, Boom Juridische uitgevers, 2005, 152-154.

Daarnaast is het ook belangrijk te weten waar het onderzoek wordt gedaan en voor welke periode het onderzoek plaatsvindt¹³⁷. Ik heb mijn onderzoek gevoerd in drie politiezones: Vlaamse Ardennen, Ronse en Brakel. Wat betreft de te onderzoeken periode is er geen tijdsbeperking. Het is de bedoeling dat beide categorieën onderzoekseenheden antwoorden op de vragen, rekening houdende met hun ervaringen sinds het opstarten van de BIN's in hun buurt.

2.1.2. Methodologie

Voor mijn onderzoek heb ik ervoor geopteerd gebruik te maken van een schriftelijke enquête. Deze enquête¹³⁸ werd met de post opgestuurd naar de BIN- coördinatoren en werd voor de politiemensen afgegeven op het politiebureau. Voor de BIN- coördinator was eveneens een begeleidende brief voorzien waarin een woordje uitleg werd gegeven over het doel van de vragenlijst. Bij de politiemensen heb ik mondeling toelichting gegeven bij de enquêtes.

De enquête die ik heb opgesteld bestaat hoofdzakelijk uit gesloten vragen, maar bevat ook een aantal open vragen. Bij open vragen worden de respondenten geen antwoordmogelijkheden voorgeschoteld. Bij gesloten vragen wordt de vraag gevolgd door een lijst van antwoordmogelijkheden. Ik heb zowel dichtome vragen (twee antwoordmogelijkheden) als meerkeuzevragen gebruikt¹³⁹.

Positief aan gesloten vragen is dat ze gemakkelijk te beantwoorden en te verwerken zijn. Een ander voordeel is dat de antwoorden beter vergeleken kunnen worden, vermits iedereen van dezelfde antwoordcategorieën gebruik maakt¹⁴⁰. Gesloten vragen hebben echter ook nadelen. Zo zullen de vaste antwoordcategorieën de mening van de respondent beperken en kan er geen dialoog plaatsvinden tussen enquêteur en respondent¹⁴¹.

De grote vrijheid die de respondent heeft bij het invullen van open vragen heeft veel voordelen. De respondent kan de vraag in zijn eigen woorden beantwoorden en de

¹³⁷ 't HART, H., VAN DIJK, J., DE GOEDE, M., JANSEN, W. en TEUNISSEN, J., *Onderzoeksmethoden*, Amsterdam, Boom, 1998, 86-92.

¹³⁸ De vragenlijst voor de politie en de BIN- coördinatoren is opgenomen in bijlage, net als de begeleidende brief voor de BIN- coördinator.

¹³⁹ DE SCHAMPHELEIRE, W. en VAN LOOVEREN, I., *De techniek van de enquête: een inleiding*, Leuven, Acco, 1995, 26-28.

¹⁴⁰ *Ibid.*, 25.

¹⁴¹ BARTELDS, J.F., KLUITER, H. en VAN SMEDEN, K.G., *Enquête-adviesboek*, Groningen, Wolter-Noordhoff, 1978, 20-22.

antwoorden zijn spontaan en erg genuanceerd. Een open vraag is gemakkelijk om te stellen, maar ze is moeilijk te beantwoorden en ook moeilijk te verwerken aangezien er geen vaste antwoordcategorieën zijn die men kan vergelijken¹⁴².

2.1.3. De onderzochte buurtinformatienetwerken

Zoals hierboven vermeld heb ik mijn onderzoek gevoerd in de zone Vlaamse Ardennen, Ronse en Brakel. De zone Vlaamse Ardennen is een meergemeentezone die bestaat uit de stad Oudenaarde en de vier gemeenten Zingem, Kluisbergen, Kruishoutem en Wortegem-Petegem. Omwille van het korte tijdsbestek heb ik mij in deze zone enkel gericht op de stad Oudenaarde. Deze stad telt elf buurtinformatienetwerken, waaronder één voor zelfstandigen. In de politiezones Ronse en Brakel zijn er elk vijf buurtinformatienetwerken, waaronder telkens één voor zelfstandigen.

In de stad Oudenaarde zijn er buurtinformatienetwerken in Eine, Heurne, Mullem, Welden, Leupegem, Mater, Nederename, Ename en Bevere (2 BIN's). Tot slot is er een BIN Middenstand voor zelfstandigen.

De zone Ronse telt vier buurtinformatienetwerken voor burgers: BIN Europa, BIN Germinal, BIN Kleve en BIN Sparta. Voor de Unie der Handelaars is er ook een buurtinformatienetwerk. In de zone Brakel tot slot zijn er eveneens vijf buurtinformatienetwerken. Voor de burgers zijn dit BIN Etikhove, BIN Nukerke, BIN SchorMaa en BIN Hundelgem. Daarnaast is er nog de BIN-Z Zwalm voor zelfstandigen.

2.1.4. Gegevensanalyse

De ingevulde enquêtes heb ik verzameld en gegroepeerd per politiezone. Binnen iedere politiezone maakte ik een onderscheid tussen de enquêtes die zijn ingevuld door de BIN-coördinatoren enerzijds en die door de politiemensen anderzijds. Vervolgens bekeek ik per zone per groep de antwoorden op de vragen en maakte ik hiervan tabellen via Excel. In deze tabellen heb ik bij iedere antwoordmogelijkheid de frequentie en de percentages van de respondenten weergegeven die voor dat antwoord hebben gekozen. Ik vond dit de beste wijze om de gegevens te analyseren.

2.2. Resultaten van het onderzoek

¹⁴² DE SCHAMPHELEIRE, W. en VAN LOOVEREN, I., *o.c.*, 24.

In wat volgt, zal ik de bevindingen van mijn onderzoek bespreken door vraag per vraag de antwoorden te bekijken die door beide onderzoeksgroepen werden gegeven. Ik geef ook toelichting bij deze resultaten en vergelijk de antwoorden van beide onderzoeksgroepen. De vragenlijsten voor beiden verschillen soms een klein beetje van elkaar, maar dit heeft te maken met de groep waar toe ik mij richt (politie/BIN- coördinator). De essentie van de vraag blijft dezelfde.

De medewerking aan mijn onderzoek was een succes te noemen. Bij de politiediensten hebben alle politiemensen die met de BIN- werking te maken hebben deze enquête ingevuld. In Ronse waren dit 9 personen, in Oudenaarde 8 en in Brakel 7. Bij de BIN- coördinatoren was de medewerking eveneens positief. Zo hebben in Ronse alle (5) BIN- coördinatoren de enquête ingevuld terwijl in Oudenaarde 9 op de 11 coördinatoren mij de enquête hebben terugbezorgd. In Brakel hebben 4 op de 5 coördinatoren de enquête ingevuld. De non-respons is dus beperkt.

Mijn vragenlijst is opgebouwd uit vier grote blokken. In het eerste blok wil ik meer te weten komen over de oprichting van het buurtinformatienetwerk. In een tweede cluster heb ik aandacht voor de informatie- uitwisseling tussen de politie en de BIN's en in een derde blok peil ik naar de mate van overleg en feedback tussen beide. Tot slot stel ik nog een aantal algemene vragen.

2.2.1. Oprichting van het BIN

In deze eerste cluster wil ik graag meer te weten komen over de omstandigheden en de actoren die een rol gespeeld hebben bij de oprichting van het BIN. Ook wil ik een zicht krijgen op de voorbereidende maatregelen die werden genomen.

Ten eerste heb ik beide onderzoeksgroepen gevraagd wat de concrete aanleiding is geweest tot de oprichting van het BIN in hun buurt/zone.

Zowel de politie als de BIN- coördinatoren antwoordden dat een reeks inbraken in een korte periode de voornaamste reden was om een BIN op te richten. Soms werd een BIN ook opgericht omdat men hiertoe werd aangemoedigd door het succes van een BIN in een nabijgelegen wijk.

Vervolgens werd beiden gevraagd wie de initiatiefnemer was om het BIN op te richten.

BIN	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Politie: wijkinspecteur, gemandateerde politiebeambte	1	11%	2	40%	1	25%
- Politieke mandataris	0	0%	0	0%	0	0%
- Bewoner uit de wijk	6	67%	3	60%	3	75%
- Bewoner uit een naburige wijk	0	0%	0	0%	0	0%
- Lokale Preventiedienst	0	0%	0	0%	0	0%
- Vzw BIN	0	0%	0	0%	0	0%
- VSP (Vast Secretariaat voor Preventiebeleid)	0	0%	0	0%	0	0%
- Lokale vereniging (bv. een sportclub, een hobbyvereniging, ...)	1	11%	0	0%	0	0%
- Andere	1	11%	0	0%	0	0%

POLITIE	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Politie: wijkinspecteur, gemandateerde politiebeambte	1	13%	4	44%	1	14%
- Politieke mandataris	0	0%	0	0%	0	0%
- Bewoner uit de wijk	6	75%	5	56%	6	86%
- Bewoner uit een naburige wijk	1	13%	0	0%	0	0%
- Lokale Preventiedienst	0	0%	0	0%	0	0%
- Vzw BIN	0	0%	0	0%	0	0%
- VSP (Vast Secretariaat voor Preventiebeleid)	0	0%	0	0%	0	0%
- Lokale vereniging (bv. een sportclub, een hobbyvereniging, ...)	0	0%	0	0%	0	0%
- Andere	0	0%	0	0%	0	0%

Het initiatief om een BIN op te richten komt doorgaans van een bewoner uit de wijk. Dit is in overeenstemming met de omzendbrief die stelt dat burgers het initiatief moeten nemen. Opvallend evenwel is dat het initiatief soms uitgaat van de politie, wat in principe niet mag. Dit blijkt vooral in Ronse.

Ten derde werd beiden gevraagd welke informatie er gegeven wordt aan nieuwe BIN-leden. Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

BIN	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- voorstelling van het project 'buurtinformatienetwerk'	8	89%	2	40%	4	100%
- info over de partners van het project: burgers, politie en overheid	4	44%	5	100%	2	50%
- omschrijving van de doelstellingen van het project	6	67%	4	80%	4	100%
- uitleg over de uitwisseling van info	3	33%	3	60%	2	50%
- info over welke situaties te melden	5	56%	4	80%	3	75%
- info over de wijze waarop situaties dienen gemeld te worden	5	56%	5	100%	3	75%
- info over participatie	0	0%	1	20%	0	0%
- andere	0	0%	0	0%	0	0%

POLITIE	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- voorstelling van het project 'buurtinformatienetwerk'	8	100%	9	100%	7	100%

- info over de partners van het project: burgers, politie en overheid	3	38%	7	78%	7	100%
- omschrijving van de doelstellingen van het project	6	75%	9	100%	6	86%
- uitleg over de uitwisseling van info	7	88%	9	100%	6	86%
- info over welke situaties te melden	5	63%	8	89%	5	71%
- info over de wijze waarop situaties dienen gemeld te worden	2	25%	7	78%	4	57%
- info over participatie	1	13%	5	56%	4	57%
- andere	0	0%	0	0%	1	14%

Uit deze vraag blijkt dat zowel de BIN- coördinatoren als de politie het er grotendeels over eens zijn dat aan nieuwe BIN- leden heel wat informatie wordt gegeven over BIN's. Op bijna ieder onderdeel van deze vraag antwoordden beide onderzoeksgroepen positief.

Aan de BIN- coördinatoren en de politie werd ook gevraagd waaruit de steun van de lokale overheid in de BIN- werking bestaat. Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

BIN	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Startpremie	1	11%	0	0%	0	0%
- Financiële bijdrage in communicatiemiddelen	5	56%	5	100%	4	100%
- Materiële bijdrage in communicatiemiddelen	1	11%	4	80%	1	25%
- Borden signalisatie BIN	7	78%	4	80%	4	100%
- Folders	5	56%	4	80%	4	100%
- Andere	2	22%	1	20%	0	0%
- Er is geen steun van de lokale overheid	1	11%	0	0%	0	0%
- Weet niet	0	0%	0	0%	0	0%

POLITIE	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Startpremie	0	0%	0	0%	2	29%
- Financiële bijdrage in communicatiemiddelen	2	25%	2	22%	6	86%
- Materiële bijdrage in communicatiemiddelen	0	0%	1	11%	0	0%
- Borden signalisatie BIN	8	100%	4	44%	6	86%
- Folders	6	75%	3	33%	2	29%
- Andere	2	25%	0	0%	2	29%
- Er is geen steun van de lokale overheid	0	0%	0	0%	0	0%
- Weet niet	0	0%	5	56%	0	0%

Uit de antwoorden van beide onderzoeksgroepen blijkt dat de steun van de lokale overheid vooral bestaat uit het leveren van BIN- borden en folders. De BIN- coördinatoren en de politie van Brakel zeggen bovendien dat de lokale overheid ook een financiële bijdrage levert in communicatiemiddelen. Bij de politie van Ronse weet meer dan de helft niet waaruit de steun van de lokale overheid bestaat.

Tot slot werd aan de BIN- coördinatoren gevraagd wat hun functie inhoudt.

De coördinatoren stellen dat zij fungeren als contact- en overlegpersoon met de verschillende partners. Ze geven ook de berichten door die ze krijgen van de politie en volgen de BIN-werking op. Voorts organiseren ze regelmatig vergaderingen en regelen ze ook administratieve beslommeringen. Ook dienen ze de BIN- gedachte levendig te houden bij de mensen en nieuwe inwoners te informeren over het initiatief.

Aan de politiemensen werd eveneens gevraagd wat hun functie in het kader van de BIN-werking inhoudt.

Politiemensen die met de BIN- werking te maken hebben zijn de gemandateerde politiebeambte en de wijkinspecteurs. Hun taak bestaat er in informatie vanwege de BIN's te verwerken en indien nodig de BIN- foon op te starten en de BIN- medewerkers feedback te geven. De gemandateerde politiebeambte moet verder het BIN begeleiden, overleggen met de coördinator (en stuurgroep) en waken over de werkzaamheden van het BIN.

2.2.2. Uitwisseling van informatie

In dit deel van de vragenlijst wens ik graag iets te weten te komen over de uitwisseling van informatie en de samenwerking tussen de politie en de buurtinformatienetwerken.

Ten eerste werden aan beide onderzoeksgroepen een aantal stellingen voorgeschoteld met betrekking tot de informatie- uitwisseling tussen de politie en de BIN's.

BIN OUDENAARDE	Akkoord	Niet akkoord	Akkoord	Niet akkoord
- Het BIN geeft alle informatie waarover ze beschikt	8	1	89%	11%
- De meldingen van het BIN gebeuren zo snel mogelijk	7	2	78%	22%
- De politie geeft informatie terug	7	2	78%	22%
- De politie geeft deze informatie op het juiste ogenblik	3	6	33%	67%
- De politie geeft deze informatie aan de juiste mensen/BIN's	7	2	78%	22%

BIN RONSE	Akkoord	Niet akkoord	Akkoord	Niet akkoord
- Het BIN geeft alle informatie waarover ze beschikt	4	1	80%	20%
- De meldingen van het BIN gebeuren zo snel mogelijk	5	0	100%	0%
- De politie geeft informatie terug	4	1	80%	20%
- De politie geeft deze informatie op het juiste ogenblik	1	4	20%	80%
- De politie geeft deze informatie aan de juiste mensen/BIN's	4	1	80%	20%

BIN BRAKEL	Akkoord	Niet akkoord	Akkoord	Niet akkoord
-------------------	----------------	---------------------	----------------	---------------------

- Het BIN geeft alle informatie waarover ze beschikt	3	1	75%	25%
- De meldingen van het BIN gebeuren zo snel mogelijk	4	0	100%	0%
- De politie geeft informatie terug	4	0	100%	0%
- De politie geeft deze informatie op het juiste ogenblik	4	0	100%	0%
- De politie geeft deze informatie aan de juiste mensen/BIN's	4	0	100%	0%

POLITIE OUDENAARDE	Akkoord	Niet akkoord	Akkoord	Niet akkoord
- De BIN's geven alle informatie die ze hebben	8	0	100%	0%
- De meldingen van de BIN's gebeuren zo snel mogelijk	7	1	88%	13%
- De politie geeft informatie terug	7	1	88%	13%
- De politie geeft deze informatie op het juiste ogenblik	5	3	63%	38%
- De politie geeft deze informatie aan de juiste mensen/BIN's	8	0	100%	0%

POLITIE RONSE	Akkoord	Niet akkoord	Akkoord	Niet akkoord
- De BIN's geven alle informatie die ze hebben	7	2	78%	22%
- De meldingen van de BIN's gebeuren zo snel mogelijk	9	0	100%	0%
- De politie geeft informatie terug	9	0	100%	0%
- De politie geeft deze informatie op het juiste ogenblik	9	0	100%	0%
- De politie geeft deze informatie aan de juiste mensen/BIN's	9	0	100%	0%

POLITIE BRAKEL	Akkoord	Niet akkoord	Akkoord	Niet akkoord
- De BIN's geven alle informatie die ze hebben	6	1	86%	14%
- De meldingen van de BIN's gebeuren zo snel mogelijk	7	0	100%	0%
- De politie geeft informatie terug	7	0	100%	0%
- De politie geeft deze informatie op het juiste ogenblik	5	2	71%	29%
- De politie geeft deze informatie aan de juiste mensen/BIN's	7	0	100%	0%

Zowel de BIN- coördinatoren als de politie gaan in grote mate akkoord met de vijf stellingen. Er is dus sprake van een goede informatie- uitwisseling tussen beide partners. Er is 1 uitzondering: BIN Oudenaarde en Ronse menen dat de politie de informatie niet op het juiste ogenblik geeft.

De volgende twee vragen hebben betrekking op de informatie van de politie tav de BIN's.

Beide onderzoeksgroepen werd gevraagd of de informatie die de politie ter beschikking stelt aan de BIN's nuttig, neutraal dan wel nutteloos is.

BIN	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Nuttig	9	100%	5	100%	4	100%
- Neutraal	0	0%	0	0%	0	0%
- Nutteloos	0	0%	0	0%	0	0%

POLITIE	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Nuttig	6	75%	8	89%	6	86%
- Neutraal	2	25%	1	11%	1	14%
- Nutteloos	0	0%	0	0%	0	0%

Er is een duidelijke unanimitie onder de BIN's: zij vinden de informatie die ze van de politie krijgen nuttig. De overgrote meerderheid van de politiemensen deelt deze mening.

Er werd hen ook gevraagd of de informatie veel preventieve tips bevat en of deze worden opgevolgd door de BIN leden.

BIN	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Veel preventietips	3	33%	2	40%	3	75%
- Enkele preventietips	6	67%	3	60%	1	25%
- Geen preventietips	0	0%	0	0%	0	0%

BIN	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Altijd opgevolgd	2	22%	1	20%	1	25%
- Soms opgevolgd	7	78%	4	80%	3	75%
- Nooit opgevolgd	0	0%	0	0%	0	0%

POLITIE	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Veel preventietips	1	13%	3	33%	3	43%
- Enkele preventietips	7	88%	6	67%	4	57%
- Geen preventietips	0	0%	0	0%	0	0%

POLITIE	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Altijd opgevolgd	0	0%	1	11%	1	14%
- Soms opgevolgd	8	100%	8	89%	6	86%
- Nooit opgevolgd	0	0%	0	0%	0	0%

Beide onderzoeksgroepen zijn van mening dat de informatie van de politie enkele tot veel preventieve tips bevat, die echter maar af en toe worden opgevolgd.

De volgende drie vragen hebben betrekking op het meldingsgedrag van de BIN's tav de politie.

Zo werd vooreerst aan beide onderzoeksgroepen gevraagd bij wat voor soort situaties er wordt overgegaan tot melding aan de politie.

Hierop antwoordden beide unaniem dat verdachte situaties, personen, gedragingen en voertuigen aanleiding geven tot melding aan de politie.

Vervolgens werd beiden gevraagd welke gegevens worden doorgegeven bij deze meldingen.

BIN	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Eigen naam	9	100%	4	80%	3	75%
- Dag / tijdstip van gebeuren	9	100%	5	100%	3	75%
- Plaats van gebeuren	9	100%	5	100%	4	100%
- Beschrijving van feiten / gedragingen / voertuigen	8	89%	5	100%	4	100%
- Beschrijving van personen	9	100%	5	100%	4	100%
- Naam van verdachte personen	0	0%	0	0%	0	0%
- Dreiging van situatie	1	11%	3	60%	1	25%
- Slachtofferschap	3	33%	0	0%	1	25%
- Andere	0	0%	0	0%	0	0%

POLITIE	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Naam van de melder	4	50%	7	78%	7	100%
- Dag / tijdstip van gebeuren	8	100%	9	100%	7	100%
- Plaats van gebeuren	8	100%	9	100%	6	86%
- Beschrijving van feiten / gedragingen / voertuigen	7	88%	9	100%	7	100%
- Beschrijving van personen	6	75%	9	100%	4	57%
- Naam van verdachte personen	0	0%	0	0%	0	0%
- Dreiging van situatie	4	50%	4	44%	2	29%
- Slachtofferschap	2	25%	1	11%	1	14%
- Andere	0	0%	0	0%	0	0%

Beide onderzoeksgroepen stellen dat bij meldingen doorgaans de naam van de melder, het tijdstip en de plaats van gebeuren, een beschrijving van de feiten en van betrokken voertuigen en personen wordt doorgegeven. In mindere mate wordt ook meegedeeld wat de dreiging van de situatie is en of er (kans op) slachtofferschap is.

Tot slot werd de coördinatoren en de politie gevraagd te antwoorden met JA of NEE.

BIN OUDENAARDE	JA	NEE	JA	NEE
- Is door de BIN – werking het meldingsgedrag verhoogd?	9	0	100%	0%
- Denkt u dat de meldingen een meerwaarde zijn voor de politie?	8	1	89%	11%
- Zijn de meldingen inhoudelijk kwalitatief goed?	7	2	78%	22%

BIN RONSE	JA	NEE	JA	NEE
- Is door de BIN – werking het meldingsgedrag verhoogd?	4	1	80%	20%
- Denkt u dat de meldingen een meerwaarde zijn voor de politie?	5	0	100%	0%
- Zijn de meldingen inhoudelijk kwalitatief goed?	5	0	100%	0%

BIN BRAKEL	JA	NEE	JA	NEE
- Is door de BIN – werking het meldingsgedrag verhoogd?	4	0	100%	0%
- Denkt u dat de meldingen een meerwaarde zijn voor de politie?	4	0	100%	0%
- Zijn de meldingen inhoudelijk kwalitatief goed?	4	0	100%	0%

POLITIE OUDENAARDE	JA	NEE	JA	NEE
- Is door de BIN – werking het meldingsgedrag verhoogd?	8	0	100%	0%
- Denkt u dat de meldingen een meerwaarde zijn voor de politie?	8	0	100%	0%
- Zijn de meldingen inhoudelijk kwalitatief goed?	3	5	38%	63%

POLITIE RONSE	JA	NEE	JA	NEE
- Is door de BIN – werking het meldingsgedrag verhoogd?	9	0	100%	0%
- Denkt u dat de meldingen een meerwaarde zijn voor de politie?	9	0	100%	0%
- Zijn de meldingen inhoudelijk kwalitatief goed?	8	1	89%	11%

POLITIE BRAKEL	JA	NEE	JA	NEE
- Is door de BIN – werking het meldingsgedrag verhoogd?	7	0	100%	0%
- Denkt u dat de meldingen een meerwaarde zijn voor de politie?	7	0	100%	0%
- Zijn de meldingen inhoudelijk kwalitatief goed?	6	1	86%	14%

De BIN- coördinatoren en de politiemensen zijn het eens over de drie vragen. Ze geloven ten eerste dat door de BIN- werking het meldingsgedrag van de burgers is verhoogd. Daarnaast vinden beide dat de meldingen een meerwaarde zijn voor de politie en dat ze ook inhoudelijk kwalitatief goed zijn. Alleen de politie van Oudenaarde gaat niet akkoord met dit laatste.

Als laatste vraag binnen de cluster informatie- uitwisseling werd aan beide onderzoeksgroepen gevraagd volgens welk hoofdcommunicatiesysteem de BIN's in hun buurt/zone werken.

BIN	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Telefoonpiramide	1	11%	0	0%	0	0%
- BIN-foon	8	89%	5	100%	4	100%
- Huisbedeling	0	0%	0	0%	0	0%
- Fax	0	0%	0	0%	0	0%
- Computer	0	0%	0	0%	0	0%
- Andere	0	0%	0	0%	0	0%

POLITIE	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Telefoonpiramide	1	13%	0	0%	0	0%
- BIN-foon	7	88%	9	100%	7	100%
- Huisbedeling	0	0%	0	0%	0	0%
- Fax	0	0%	0	0%	0	0%

- Computer	0	0%	0	0%	0	0%
- Andere	0	0%	0	0%	0	0%

In Ronse en Brakel is het hoofdcommunicatiesysteem de BIN-foon. In Oudenaarde is dit ook de meest gebruikte communicatievorm, al is er één uitzondering waar het systeem van de telefoonpiramide nog wordt gehanteerd.

2.2.3. Overleg en feedback

In dit deel zou ik graag iets meer te weten komen over het contact tussen de politie en de BIN's: hoe vaak er overleg is tussen beide, of men geïnteresseerd is in elkaar, wat er beter kan, in welke mate er feedback is, er verantwoording wordt afgelegd, ...

De volgende vragen hebben betrekking op het contact en overleg tussen de BIN's en de politie.

Ten eerste werd de beide onderzoeksgroepen gevraagd of er regelmatig overleg is tussen de BIN's en de politie en hoe vaak er wordt overlegd.

BIN	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Ja	4	44%	5	100%	4	100%
- Neen	5	56%	0	0%	0	0%

POLITIE	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Ja	2	25%	9	100%	7	100%
- Neen	6	75%	0	0%	0	0%

In Ronse en Brakel zijn politie en BIN- coördinatoren de mening toegedaan dat er regelmatig wordt overlegd. Ze gaven hierbij een frequentie op van 3 à 4 keer per jaar. In Oudenaarde vindt geen regelmatig overleg plaats (slechts 1 à 2 keer per jaar).

Er werd beide partners ook gevraagd of zij dit overleg te veel, voldoende of te weinig vonden.

BIN	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Te veel	0	0%	0	0%	0	0%
- Voldoende	4	44%	5	100%	4	100%
- Te weinig	5	56%	0	0%	0	0%

POLITIE	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Te veel	0	0%	0	0%	0	0%
- Voldoende	2	25%	9	100%	7	100%

- Te weinig	6	75%	0	0%	0	0%
-------------	---	-----	---	----	---	----

Logischerwijze vond men in Ronse en Brakel dit overleg voldoende. In Oudenaarde vond de politie het overleg te weinig, net als de helft van de BIN- coördinatoren. De andere helft van de coördinatoren vond dit overleg toch voldoende.

Ten derde werd beiden gevraagd of er regelmatig infoavonden zijn over BIN voor niet BIN- leden.

BIN	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Ja	1	11%	1	20%	3	75%
- Neen	8	89%	4	80%	1	25%

POLITIE	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Ja	2	25%	3	33%	3	43%
- Neen	6	75%	6	67%	4	57%

Uit hun antwoorden blijkt dat er nauwelijks infoavonden zijn over BIN voor niet BIN- leden. Uitzondering zijn de coördinatoren van Brakel die vinden dat er wel regelmatig dergelijke infoavonden zijn. Dit is natuurlijk jammer want op die manier kan men nieuwe leden overtuigen zich in te schakelen in een BIN.

Ook werd de vraag gesteld of de beide partijen voldoende aanspreekbaar zijn.

BIN	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Ja	3	33%	5	100%	4	100%
- Neen	6	67%	0	0%	0	0%

POLITIE	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Ja	3	38%	9	100%	7	100%
- Neen	5	63%	0	0%	0	0%

In Ronse en Brakel is men het er unaniem over eens dat beide partijen voldoende aanspreekbaar zijn. In Oudenaarde is men van mening dat dit niet het geval is.

Hierbij aansluitend heb ik ook gevraagd of er voldoende gelegenheden zijn om probleempunten te bespreken.

BIN	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Ja	3	33%	4	80%	4	100%
- Neen	6	67%	1	20%	0	0%

POLITIE	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Ja	3	38%	9	100%	7	100%
- Neen	5	63%	0	0%	0	0%

Een logisch gevolg van de vorige vraag is dat Ronse en Brakel deze vraag positief beantwoord hebben, terwijl men in Oudenaarde de andere mening was toegedaan.

Een tweede luik binnen deze cluster betreft vragen die betrekking hebben op de feedback van de politie tav de BIN's.

Ten eerste heb ik gevraagd of de politie bij bepaalde gebeurtenissen (bv. een bepaald fenomeen, een specifieke wijze van inbraak, ...) een bericht verstuurt en hoe vaak dit gebeurt.

BIN	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Ja	9	100%	5	100%	4	100%
- Neen	0	0%	0	0%	0	0%

POLITIE	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Ja	8	100%	9	100%	7	100%
- Neen	0	0%	0	0%	0	0%

BIN	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Dagelijks	0	0%	0	0%	0	0%
- Wekelijks	4	44%	2	40%	0	0%
- Maandelijks	4	44%	2	40%	3	75%
- Jaarlijks	0	0%	0	0%	0	0%
- Weet niet	1	11%	1	20%	1	25%

POLITIE	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Dagelijks	0	0%	0	0%	0	0%
- Wekelijks	0	0%	2	22%	2	29%
- Maandelijks	5	63%	7	78%	5	71%
- Jaarlijks	0	0%	0	0%	0	0%
- Weet niet	3	38%	0	0%	0	0%

De BIN- coördinatoren en de politie stellen unaniem dat bij bepaalde gebeurtenissen een bericht wordt verstuurd door de politie. Deze berichten worden wekelijks of maandelijks verstuurd, afhankelijk van de situatie.

Een belangrijk instrument voor feedback is de periodiek/nieuwsbrief. Er werd dan ook gevraagd of er een periodiek was voor de BIN's in de buurt/zone.

BIN	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Ja	9	100%	5	100%	4	100%
- Neen	0	0%	0	0%	0	0%

POLITIE	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Ja	8	100%	9	100%	7	100%
- Neen	0	0%	0	0%	0	0%

Er blijkt in alle buurtinformatienetwerken die ik in mijn onderzoek heb betrokken een periodiek te zijn.

Er werd beide onderzoeksgroepen gevraagd of deze periodiek moet behouden blijven.

BIN	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Ja	9	100%	5	100%	4	100%
- Neen	0	0%	0	0%	0	0%

POLITIE	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Ja	7	88%	9	100%	7	100%
- Neen	1	13%	0	0%	0	0%

Deze vraag werd volmondig positief beantwoord, zowel door de BIN- coördinatoren als door de politie. Bij de politie van Oudenaarde meende echter één persoon dat deze periodiek niet behouden moest worden.

Voorts werd aan beiden ook gevraagd in welke mate zij menen dat de BIN's ondersteund worden door de politie in het algemeen.

BIN	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Voldoende	4	44%	4	80%	4	100%
- Te weinig	5	56%	1	20%	0	0%
- Helemaal niet	0	0%	0	0%	0	0%

POLITIE	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Voldoende	6	75%	8	89%	7	100%
- Te weinig	2	25%	1	11%	0	0%
- Helemaal niet	0	0%	0	0%	0	0%

In Ronse en Brakel vinden beide onderzoeksgroepen dat de politie het BIN- initiatief voldoende ondersteunt. De politie van Oudenaarde is dezelfde mening toegedaan, maar een

kleine meerderheid van de BIN- coördinatoren in Oudenaarde vindt dat de ondersteuning vanwege de politie te weinig is.

Tot slot werd de coördinatoren gevraagd hoe het contact met de wijkinspecteur is.

BIN	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Goed	3	33%	3	60%	1	25%
- Beperkt	6	67%	1	20%	3	75%
- Onbestaande	0	0%	1	20%	0	0%

In Ronse wordt het contact met de wijkinspecteur als goed omschreven, terwijl zowel in Oudenaarde als in Brakel het contact eerder beperkt is.

Aan de politiemensen werd de vraag anders geformuleerd en werd gepeild naar hun betrokkenheid bij de BIN- werking.

POLITIE	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Sterk	1	13%	1	11%	1	14%
- Voldoende	6	75%	7	78%	4	57%
- Weinig	1	13%	1	11%	2	29%
- Helemaal niet	0	0%	0	0%	0	0%

Uit de resultaten blijkt dat de meeste politiemensen die werden bevraagd voldoende betrokken zijn bij de BIN- werking en dus goed geplaatst zijn om deze enquête in te vullen. Per zone is 1 persoon sterk betrokken bij de BIN- werking. Dit zal hoogstwaarschijnlijk de gemandateerde politiebeambte zijn. De minderheid die weinig bij de BIN- werking betrokken is

2.2.4. Algemeen

In dit deel stel ik een aantal algemene vragen die mij helpen een volledig beeld te vormen van de buurtinformatienetwerken.

Ten eerste werd beide onderzoeksgroepen gevraagd of de aanwezigheid van de BIN's in de buurt/zone duidelijk zichtbaar is.

BIN	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Ja	8	89%	5	100%	4	100%
- Nee	1	11%	0	0%	0	0%

POLITIE	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Ja	6	75%	8	89%	7	100%
- Nee	2	25%	1	11%	0	0%

Zowel de BIN- coördinatoren als de politiemensen menen dat de aanwezigheid van de BIN's in hun buurt/zone duidelijk zichtbaar is.

Aan diegene die positief geantwoord hebben op de vorige vraag, werd gevraagd waaraan men de aanwezigheid van het BIN in hun straatbeeld kan opmerken.

BIN	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Straatborden met BIN- logo	7	78%	4	80%	4	100%
- Stickers met BIN- logo op zichtbare plaatsen	8	89%	5	100%	4	100%
- Folders op openbare plaatsen	1	11%	4	80%	0	0%
- Andere, nl	0	0%	2	40%	0	0%

POLITIE	OUDENAARDE		RONSE		BRAKEL	
- Straatborden met BIN- logo	4	50%	8	89%	7	100%
- Stickers met BIN- logo op zichtbare plaatsen	3	38%	7	78%	4	57%
- Folders op openbare plaatsen	0	0%	0	0%	1	14%
- Andere, nl	0	0%	0	0%	0	0%

Men kan de aanwezigheid van de BIN's vooral opmerken aan de hand van de straatborden met daarop het BIN- logo, alsook door de BIN- stickers op zichtbare plaatsen.

Ten derde werd de BIN- coördinatoren gevraagd in welke mate ze tevreden zijn met volgende zaken.

BIN OUDENAARDE	heel ontevreden	ontevreden	noch tevreden, noch ontevreden	tevreden	Heel tevreden
De termijn waarbinnen samengekomen wordt om te overleggen	0%	56%	0%	44%	0%
De samenwerking met de lokale politie	0%	0%	33%	67%	0%
Feedback over meldingen	0%	56%	22%	11%	11%
Het krijgen van preventieve tips	0%	0%	44%	56%	0%
Het communicatie-systeem waarmee het BIN werkt	0%	0%	11%	89%	0%
De steun van de lokale overheid	11%	0%	11%	67%	11%
Globale werking van het BIN	0%	0%	44%	56%	0%

BIN RONSE	heel ontevreden	ontevreden	noch tevreden, noch ontevreden	tevreden	Heel tevreden
De termijn waarbinnen samengekomen wordt om te overleggen	0%	0%	0%	100%	0%
De samenwerking met de lokale politie	0%	0%	20%	40%	40%
Feedback over meldingen	0%	20%	40%	20%	20%

Het krijgen van preventieve tips	0%	0%	20%	80%	0%
Het communicatie-systeem waarmee het BIN werkt	0%	0%	0%	100%	0%
De steun van de lokale overheid	0%	0%	0%	100%	0%
Globale werking van het BIN	0%	0%	0%	100%	0%

BIN BRAKEL	heel ontevreden	ontevreden	noch tevreden, noch ontevreden	tevreden	Heel tevreden
De termijn waarbinnen samengekomen wordt om te overleggen	0%	0%	0%	25%	75%
De samenwerking met de lokale politie	0%	0%	25%	0%	75%
Feedback over meldingen	0%	0%	0%	75%	25%
Het krijgen van preventieve tips	0%	0%	0%	25%	75%
Het communicatie-systeem waarmee het BIN werkt	0%	0%	0%	0%	100%
De steun van de lokale overheid	0%	0%	0%	0%	100%
Globale werking van het BIN	0%	0%	0%	0%	100%

In Ronse en Brakel zijn de coördinatoren tevreden tot heel tevreden over de verschillende zaken die ik heb voorgelegd. In Oudenaarde is men over het algemeen ook tevreden, met uitzondering van twee zaken. Een kleine meerderheid van de BIN- coördinatoren is ontevreden over de termijn waarbinnen samengekomen wordt om te overleggen en is ook ontevreden over de feedback.

Ook aan de politiemensen werd gevraagd in welke mate ze tevreden zijn over een aantal zaken.

POLITIE OUDENAARDE	heel ontevreden	ontevreden	noch tevreden, noch ontevreden	tevreden	Heel tevreden
- De termijn waarbinnen samengekomen wordt om te overleggen	0%	25%	75%	0%	0%
- De samenwerking met de BIN- coördinator	0%	0%	63%	25%	13%
- Ontvangen van BIN- meldingen	13%	0%	63%	25%	0%
- Informatiegehalte van de meldingen	13%	0%	75%	13%	0%
- Het communicatie-systeem waarmee het BIN werkt	0%	0%	63%	38%	0%
- De steun van de lokale overheid	0%	13%	75%	13%	0%
- Globale werking van het BIN	0%	0%	75%	25%	0%

POLITIE RONSE	heel ontevreden	ontevreden	noch tevreden, noch ontevreden	tevreden	Heel tevreden
----------------------	----------------------------	-------------------	---	-----------------	--------------------------

- De termijn waarbinnen samengekomen wordt om te overleggen	0%	0%	56%	33%	11%
- De samenwerking met de BIN- coördinator	0%	0%	22%	67%	11%
- Ontvangen van BIN- meldingen	0%	0%	22%	78%	0%
- Informatiegehalte van de meldingen	0%	11%	33%	56%	0%
- Het communicatie-systeem waarmee het BIN werkt	11%	0%	11%	67%	11%
- De steun van de lokale overheid	0%	0%	44%	44%	11%
- Globale werking van het BIN	0%	0%	11%	78%	11%

POLITIE BRAKEL	heel ontevreden	ontevreden	noch tevreden, noch ontevreden	tevreden	Heel tevreden
- De termijn waarbinnen samengekomen wordt om te overleggen	0%	0%	0%	100%	0%
- De samenwerking met de BIN- coördinator	0%	0%	0%	71%	29%
- Ontvangen van BIN- meldingen	0%	0%	0%	100%	0%
- Informatiegehalte van de meldingen	0%	14%	14%	71%	0%
- Het communicatie-systeem waarmee het BIN werkt	0%	0%	14%	86%	0%
- De steun van de lokale overheid	0%	0%	0%	71%	29%
- Globale werking van het BIN	0%	0%	0%	100%	0%

Bij deze resultaten vallen mij drie zaken op. De politie van Brakel is tevreden over alle zaken die werden voorgelegd. In Ronse is men over het algemeen tevreden, maar sommige politiemensen zijn noch tevreden, noch ontevreden. In Oudenaarde ten slotte is de meerderheid noch tevreden, noch ontevreden over de voorgelegde onderwerpen.

Vervolgens werd aan beide partners gevraagd wat er volgens hen nog in de BIN-werking kan verbeteren.

Een belangrijk werkpunt dat beiden aangaven was een (nog) snellere informatie- uitwisseling met het oog op een optimaal functioneren van het buurtinformatienetwerk. Beiden stelden ook dat de samenwerking zeker nog kan worden geïntensifieerd en dat regelmatig overleg nodig is om problemen te kunnen oplossen.

Tot slot werd beide onderzoeksgroepen gevraagd aan te duiden of ze akkoord gaan met een aantal stellingen of niet.

BIN OUDENAARDE	Akkoord	Niet akkoord	Akkoord	Niet akkoord
- Een BIN voorkomt meer criminaliteit in mijn buurt	6	3	67%	33%
- Een BIN zorgt voor een grotere opheldering van misdrijven	2	7	22%	78%
- Een BIN zorgt voor een groter veiligheidsgevoel	8	1	89%	11%
- Een BIN verbetert de relatie tussen politie en buurt	8	1	89%	11%

- Een BIN zorgt voor een betere relatie tussen burens onderling	7	2	78%	22%
---	---	---	-----	-----

BIN RONSE	Akkoord	Niet akkoord	Akkoord	Niet akkoord
- Een BIN voorkomt meer criminaliteit in mijn buurt	5	0	100%	0%
- Een BIN zorgt voor een grotere opheldering van misdrijven	2	3	40%	60%
- Een BIN zorgt voor een groter veiligheidsgevoel	4	1	80%	20%
- Een BIN verbetert de relatie tussen politie en buurt	5	0	100%	0%
- Een BIN zorgt voor een betere relatie tussen burens onderling	5	0	100%	0%

BIN BRAKEL	Akkoord	Niet akkoord	Akkoord	Niet akkoord
- Een BIN voorkomt meer criminaliteit in mijn buurt	4	0	100%	0%
- Een BIN zorgt voor een grotere opheldering van misdrijven	1	3	25%	75%
- Een BIN zorgt voor een groter veiligheidsgevoel	4	0	100%	0%
- Een BIN verbetert de relatie tussen politie en buurt	4	0	100%	0%
- Een BIN zorgt voor een betere relatie tussen burens onderling	4	0	100%	0%

POLITIE OUDENAARDE	Akkoord	Niet akkoord	Akkoord	Niet akkoord
- Een BIN voorkomt meer criminaliteit in mijn buurt	5	3	63%	38%
- Een BIN zorgt voor een grotere opheldering van misdrijven	2	6	25%	75%
- Een BIN zorgt voor een groter veiligheidsgevoel	7	1	88%	13%
- Een BIN verbetert de relatie tussen politie en buurt	6	2	75%	25%
- Een BIN zorgt voor een betere relatie tussen burens onderling	8	0	100%	0%

POLITIE RONSE	Akkoord	Niet akkoord	Akkoord	Niet akkoord
- Een BIN voorkomt meer criminaliteit in mijn buurt	9	0	100%	0%
- Een BIN zorgt voor een grotere opheldering van misdrijven	1	9	10%	90%
- Een BIN zorgt voor een groter veiligheidsgevoel	9	0	100%	0%
- Een BIN verbetert de relatie tussen politie en buurt	9	0	100%	0%
- Een BIN zorgt voor een betere relatie tussen burens onderling	9	0	100%	0%

POLITIE BRAKEL	Akkoord	Niet akkoord	Akkoord	Niet akkoord
- Een BIN voorkomt meer criminaliteit in mijn buurt	4	3	57%	43%
- Een BIN zorgt voor een grotere opheldering van misdrijven	2	5	29%	71%
- Een BIN zorgt voor een groter veiligheidsgevoel	7	0	100%	0%
- Een BIN verbetert de relatie tussen politie en buurt	7	0	100%	0%
- Een BIN zorgt voor een betere relatie tussen burens onderling	7	0	100%	0%

Beide partijen menen dat een BIN niet zorgt voor een grotere opheldering van misdrijven, maar dat ze wel een belangrijke rol spelen bij criminaliteitspreventie, het verhogen van de veiligheidsgevoelens en een betere relatie tussen burgers onderling en met de politie.

Conclusie

In dit tweede deel heb ik dus toelichting gegeven bij het initiatief van de buurtinformatienetwerken. In een eerste hoofdstuk heb ik uitgebreid stil gestaan bij het algemeen kader van dit burgerinitiatief. Zo heb ik een soort van theoretische uiteenzetting gegeven over wat dit initiatief inhoudt, hoe het wettelijk geregeld is en hoe het concreet in elkaar zit. Het zou mij echter te veel in herhaling brengen, moest ik in deze conclusie hier al te diep op ingaan.

Ik zou liever wat meer willen uitweiden over het tweede hoofdstuk waarin ik een evaluatie heb gemaakt van het verloop van de samenwerking tussen de buurtinformatienetwerken en de lokale politie. Ik heb uitgebreid de resultaten van mijn onderzoek in Oudenaarde, Ronse en Brakel besproken, maar ik zou nu nog een aantal conclusies willen formuleren met betrekking tot de vaststellingen die ik heb gedaan.

Vooreerst wil ik vermelden dat de resultaten van mijn onderzoek niet kunnen veralgemeend worden naar andere buurtinformatienetwerken. De werking van een BIN kan sterk variëren naargelang het buurtinformatienetwerk. Bovendien zijn de BIN's die ik in mijn onderzoek heb betrokken allemaal gelegen in Oost-Vlaanderen. In andere provincies zijn misschien opvallende verschillen waarneembaar. Tegelijkertijd moet ik dit toch nuanceren aangezien de BIN's de regeling uit de omzendbrief moeten volgen. Dit maakt dus dat mijn bevindingen waarschijnlijk in grote lijnen ook zullen opgaan voor de samenwerking tussen buurtinformatienetwerken en de lokale politie in andere politiezones.

Uit mijn bevraging is gebleken dat het hoofdzakelijk naar aanleiding van een reeks inbraken is dat buurtinformatienetwerken worden opgericht. Zoals de omzendbrief het voorschrijft, is het veelal een gewone burger die het initiatief neemt om een BIN op te richten. De lokale politie en de lokale overheid spelen in op deze behoefte en verlenen hun steun op verschillende manieren (structureel, organisatorisch, materieel, financieel).

Een tweede cluster in mijn vragenlijst ging over de informatie- uitwisseling tussen de buurtinformatienetwerken en de lokale politie. Globaal gezien zijn de beide partijen tevreden over elkaars inbreng, al is de snelheid waarmee men elkaar informeert misschien wel voor verbetering vatbaar. De informatie die men krijgt van de politie is wel nuttig en bevat

voldoende preventietips. Door de BIN- werking is het meldingsgedrag van de burgers verhoogd en zullen ze bij verdachte situaties vlugger de politie verwittigen. Deze meldingen vormen een meerwaarde voor de politie, al kan de inhoud van de meldingen soms beter. Het voornaamste systeem waarmee de partners communiceren is de BIN- foon.

In het derde luik van mijn enquête peilde ik naar de mate van overleg en feedback tussen beide partijen. Wat het overleg betreft, zijn tegenstrijdige berichten waar te nemen. In Ronse en Brakel meent men dat er regelmatig (3 à 4 keer per jaar) wordt overlegd en dat dit voldoende is, terwijl men in Oudenaarde vindt dat er te weinig wordt overlegd (slechts 1 à 2 keer per jaar). Waarschijnlijk komen dergelijke tegenstellingen ook voor in andere zones waar sommigen de mening zijn toegedaan dat er voldoende wordt overlegd, terwijl anderen dit aantal ontoereikend vinden. Hierbij aansluitend vindt men in Brakel en Ronse dat de verschillende partijen voldoende aanspreekbaar zijn en dat probleempunten kunnen besproken worden. In Oudenaarde is men een andere mening toegedaan. Opvallend is dat niet BIN-leden weinig geïnformeerd worden over het initiatief.

Wat de feedback betreft, stuurt de politie berichten bij bepaalde gebeurtenissen en is er in alle betrokken buurtinformatienetwerken een periodiek voorzien die de BIN- medewerkers inlicht over de activiteiten van het BIN. Beide partijen willen deze periodiek behouden omdat deze belangrijk is voor de motivatie van de BIN- medewerkers. Over het algemeen vinden beide onderzoeksgroepen dat het BIN voldoende wordt ondersteund door de politie. Toch menen de BIN- coördinatoren dat het contact met de wijkinspecteur beter kan, al vinden deze laatste zelf dat zij voldoende betrokken zijn bij de BIN- werking.

In het laatste deel peilde ik naar een aantal algemene zaken. Zo blijkt de aanwezigheid van buurtinformatienetwerken in de buurt duidelijk zichtbaar te zijn. Dit blijkt vooral uit de aanwezigheid van straatborden en stickers met daarop het BIN- logo. Vervolgens heb ik beide onderzoeksgroepen een aantal zaken voorgelegd waarover ze hun mate van tevredenheid moesten uitdrukken. Globaal is men redelijk tevreden over de samenwerking, (het informatiegehalte van) de meldingen, de werking, het communicatiesysteem en de ondersteuning. De voornaamste werkpunten zijn de termijn waarbinnen samengekomen wordt om te overleggen en het verzorgen van de feedback.

DEEL III: Vergelijking tussen private milities en buurtinformatienetwerken

Inleiding

Zoals blijkt uit de titel van mijn masterproef, gaat mijn interesse uit naar burgerinitiatieven die relevant zijn op criminologisch vlak. Het gaat dus meer bepaald om initiatieven van burgers die te maken hebben met criminaliteit, (on)veiligheid, geweld, ... en dit zowel in positieve als in negatieve zin. Met burgerinitiatieven in positieve zin bedoel ik initiatieven waarbij burgers iets proberen te doen aan deze problemen. In het andere geval gaat het om initiatieven waarbij burgers zich zelf schuldig maken aan deze fenomenen. In mijn masterproef heb ik mij gefocust op de buurtinformatienetwerken (BIN's) als voorbeeld van een burgerinitiatief in positieve zin, terwijl de private milities een mooi voorbeeld zijn van een burgerinitiatief in negatieve zin.

In de probleemstelling heb ik toegelicht dat het in het kader van deze masterproef mijn bedoeling was meer inzicht te krijgen in het conceptueel onderscheid tussen beide burgerinitiatieven. Ook wil ik kijken hoe beide initiatieven uitwerking krijgen en wat hun verhouding is met politie en justitie. Aangezien de private milities zich eerder in de tijd situeren, ben ik in mijn eerste deel hier dieper op ingegaan. In het tweede deel heb ik uitgebreid stil gestaan bij de buurtinformatienetwerken. In dit derde en laatste deel wil ik echter door een vergelijking te maken tussen beide burgerinitiatieven een antwoord vinden op mijn probleemstelling. Hiervoor zal ik mij baseren op de in de eerste twee delen vergaarde kennis en verzamelde informatie. Tot slot zal ik ook een aantal bedenkingen formuleren omtrent beide burgerinitiatieven.

Hoofdstuk 1: Vergelijkende studie van private milities en buurtinformatienetwerken

Het meest kenmerkende bij private milities en buurtinformatienetwerken is natuurlijk dat het allebei burgerinitiatieven zijn. Het gaat om initiatieven die uitgaan van de burgers zelf. Deze initiatieven krijgen evenwel een volledig andere invulling.

1.1. Definitie

Een belangrijk vertrekpunt om een vergelijking te maken tussen de private milities en de buurtinformatienetwerken is hun respectievelijke definitie.

De wet op de private milities van 1934 omschrijft een **private militie** als “*een organisatie van private personen waarvan het oogmerk is geweld te gebruiken of het leger of de politie te vervangen, zich met dezer actie in te laten of in hun plaats op treden*”.

De ministeriële omzendbrief van 2001 omschrijft een **buurtinformatienetwerk** als “*een gestructureerd samenwerkingsverband tussen burgers en de lokale politie in een afgelijnd gebied dat bijdraagt tot de volgende doelstellingen:*

- 1) *Het verhogen van het algemeen veiligheidsgevoel*
- 2) *Het bevorderen van de sociale controle*
- 3) *Het verspreiden van de preventiegedachte*

Uit deze definities blijkt duidelijk dat er een groot verschil bestaat tussen beide initiatieven. Het enige gemeenschappelijke tussen **beide burgerinitiatieven** is de **inbreng van de burgers**. Bij de buurtinformatienetwerken gaat het daarenboven niet alleen om burgers, maar is er sprake van een samenwerkingsverband met de lokale politie. Het initiatief om een buurtinformatienetwerk op te richten gaat, althans in theorie, evenwel steeds uit van de burgers zelf. Private milities zijn groeperingen van burgers, zonder medewerking van de politie.

Voorts is er een groot verschil in **doelstellingen** tussen **beide burgerinitiatieven**.

Zo bestaat het doel van de private milities er in geweld te gebruiken of het leger of de politie te vervangen, zich met dezer actie in te laten of in hun plaats op te treden.

Buurtinformatienetwerken hebben vooral tot doel de veiligheidsgevoelens en de sociale controle te bevorderen en de preventiegedachte te verspreiden.

Het gaat dus om zeer uiteenlopende doelstellingen die kaderen in het soort burgerinitiatief dat ze vormen. De vaststelling dat private milities geweld gebruiken en de rol van politie of leger willen overnemen, past binnen het plaatje dat een private militie een burgerinitiatief is in de negatieve zin. De doelstellingen van een buurtinformatienetwerk weerspiegelen de intenties van dit burgerinitiatief om iets te doen aan de problemen inzake criminaliteit en onveiligheid.

De definitie stelt ook dat er bij de **buurtinformatienetwerken** sprake is van een **samenwerkingsverband tussen de burgers en de lokale politie**. Het buurtinformatienetwerk wordt steeds opgericht op vraag van de burgers van een bepaald woongebied. Ze krijgen hierbij echter steun van de lokale politie alsook de lokale overheid. Deze samenwerkingsvorm moet het mogelijk maken de doelstellingen te realiseren. Door haar samenwerking met de lokale politie wordt een buurtinformatienetwerk ook wel een aanvullend burgerinitiatief¹⁴³ genoemd. Dergelijk burgerinitiatief is ontevreden over het functioneren van de politie maar legt de schuld daarvoor niet bij de politie zelf. Het falen van de politie wordt toegeschreven aan een tekort aan middelen of manschappen, te lakse rechtbanken en/of de stijgende criminaliteit. Het standpunt van zo'n burgerinitiatief is dat burgers en politie moeten samenwerken om de criminaliteit in te dijken en de veiligheid te bewerkstelligen. Burgers en politie fungeren dus als partners. De burgers hebben een zekere verantwoordelijkheid en moeten bepaalde taken vervullen. Zo dienen ze uit te kijken naar verdachte personen en gebeurtenissen in de buurt en moeten ze dit melden aan de politie. Deze informele sociale controle is een nuttige aanvulling op de formele sociale controle die wordt uitgeoefend door de politie. Op die manier worden de gelegenheden om criminaliteit te plegen, gereduceerd.

Private milities daarentegen **werken niet samen met de politie**, maar willen integendeel hun rol overnemen. Ze zijn er op gericht de gevestigde orde omver te werpen en gaan zich daartoe groeperen. Hun relatie met politie en justitie is dan ook niet positief te noemen. De overheidsinstanties doen er alles aan om dergelijke groeperingen uit het straatbeeld te houden. Dit is ook duidelijk gebleken in het VMO- proces dat ik in het eerste deel heb besproken.

1.2. Wettelijk kader

¹⁴³ DEGRAEUWE, T., *l.c.*, 815.

Inzake de **private milities** zijn er twee heel belangrijke wetten: **de wet van 29 juli 1934** en **de wet van 4 mei 1936**, die de eerste wet aanvult met een artikel *1bis* en *2bis*. Deze wetten verbieden het bestaan en optreden van private milities. In deze wetgeving wordt uitgelegd wat er verstaan wordt onder een private militia, wat wel en niet toegelaten is, welke de straffen zijn die hierop worden gesteld en welke rechtbank bevoegd is.

Wat de **buurtinformatienetwerken** betreft, is er **geen wet**. Er is wel een belangrijke omzendbrief inzake de BIN's: de **ministeriële omzendbrief** van 10 april 2001 betreffende de buurtinformatienetwerken. Deze omzendbrief wijzigde het deel van de buurtinformatienetwerken uit de ministeriële omzendbrief van 9 april 1998 betreffende georganiseerde reacties van niet-politiemensen tegen onveiligheidsgevoelens. De omzendbrief van 10 april 2001 verduidelijkt wat onder een buurtinformatienetwerk verstaan moet worden, wat haar doelstellingen zijn, wie de verschillende partners zijn, hoe een BIN functioneert en ook tal van andere praktische zaken worden hierin vermeld.

Uit deze wetgevende initiatieven blijkt duidelijk dat **private milities verboden** zijn en hiervoor straffen zijn voorzien. **Buurtinformatienetwerken** daarentegen zijn **toegelaten** en worden zelfs van overheidswege aangemoedigd wanneer burgers iets willen ondernemen tegen criminaliteits- en veiligheidsproblemen. De hele BIN- werking wordt evenwel gecoördineerd door de politiediensten.

1.3. Ontstaan

De **private milities** zijn ontstaan tijdens het **interbellum**. De eerste private militia werd opgericht begin de jaren '20 van de vorige eeuw, nadat de burgerwachten waren verdwenen. Deze private milities ontstonden in een **periode** die gekenmerkt werd door **sociale en politieke agitatie**. Deze eerste milities waren sterk fascistisch geïnspireerd en er op gericht de gevestigde orde omver te werpen. Na de tweede wereldoorlog bleef het aanvankelijk stil rond de private milities, maar gaandeweg traden ze weer op de voorgrond. Hun acties werden echter veel gewelddadiger en ze waren vaak verbonden aan een politieke partij wiens boodschap zij verkondigden. Vanaf de jaren '80 werd er door het gerecht echter harder opgetreden tegen deze private milities, wat het einde betekende van deze groeperingen.

Vanaf **midden de jaren '90** ontstonden de eerste **buurtinformatienetwerken** in Vlaanderen. De concrete **aanleiding** hiervoor was een **reeks inbraken in handelszaken** door de Kappa-bende in Zuid-West-Vlaanderen. Vooral de regio Kortrijk-Menen werd zwaar getroffen. Uiteindelijk werd in 1994 het eerste buurtinformatienetwerk opgericht in Poperinge. Dit initiatief werd positief beoordeeld en kreeg veel navolging in de rest van Vlaanderen. Het aantal buurtinformatienetwerken neemt heden ten dage nog steeds toe.

1.4. Uitwerking van het burgerinitiatief

Beide burgerinitiatieven worden helemaal anders uitgewerkt. Belangrijke verschilpunten betreffen hun organisatie, werking en optreden.

1.4.1. Organisatie

Kenmerkend voor **private milities** is een **sterke hiërarchie**. Er is een **leider met een sterke persoonlijkheid** waar de andere militanten naar op kijken. Zo heb ik in mijn case-study van de private milities gesproken over de eerste VMO van Bob en Wim Maes en de tweede VMO van Bert Eriksson. Het is deze leider die bepaalt welke koers de private militie vaart en de overige militanten schikken zich hiernaar. De leider heeft wel een aantal naaste medewerkers, maar van een echte **organisatie** is **weinig sprake**.

De **buurtinformatienetwerken** hebben wel een **sterk uitgebouwde organisatie**. Gezien het gaat om een samenwerkingsverband tussen verschillende partners (overheid, lokale politie en burgers) zijn een goede structuur en duidelijke afspraken belangrijk om goed te functioneren. Zo is er sprake van **toezicht vanwege de federale overheid** (in casu de minister van Binnenlandse Zaken) en voor de lokale overheid vervult de **burgemeester** een belangrijke rol. Het is de burgemeester die, in samenspraak met de korpschef van de lokale politie, een **gemandateerd politiebeambte** aanduidt. Deze laatste is de verbindingspersoon tussen het BIN en de overheid en moet het buurtinformatienetwerk begeleiden. De gemandateerde politiebeambte is ook de persoon die regelmatig overlegt met de BIN- coördinator. De **BIN-coördinator** is een burger die gekozen wordt onder de BIN- medewerkers. Hij heeft de rol van tussenpersoon en vast aanspreekpunt voor de opvolging van het BIN. Samen met de gemandateerde politiebeambte coördineert hij het BIN. Om zijn taak te verlichten kan de coördinator bijgestaan worden door een aantal andere BIN- medewerkers die een **stuurgroep** vormen. Bij de buurtinformatienetwerken is er dus een duidelijke wisselwerking tussen de

verschillende partners waarbij iedereen weet wat zijn of haar specifieke taak en bevoegdheden zijn. Er is een stevige organisatie op poten gezet die er moet voor zorgen dat deze BIN's optimaal kunnen functioneren. Als men deze organisatie vergelijkt met de situatie bij de private militias is het verschil duidelijk.

1.4.2. Werking

Hoe **private militias** concreet werken was allerm minst geregeld. Dit varieerde naargelang de militie in kwestie. Als hun optreden genoodzaakt was, waren ze present. Men zorgde dat er voldoende militanten werden opgetrommeld om het zaakje onder controle te houden. Deze militias organiseerden regelmatig oefenkampen waar de militanten zich konden voorbereiden voor wanneer ze moesten optreden. Deze militias hadden dan ook het uitzicht van op militaire leest geschoeide groeperingen. Aangezien private militias verboden zijn, is het logisch dat de concrete werking hiervan nergens is vermeld.

Wat de **buurtinformatienetwerken** betreft, is dit wel uitgebreid geregeld in de ministeriële omzendbrief van 10 april 2001. Met het oog op een goede werking en informatie-uitwisseling tussen BIN en politie is een vooraf opgemaakt communicatieplan essentieel. BIN-medewerkers zijn waakzaam voor vreemde gebeurtenissen en verdachte personen en melden dit aan de politie. De politie beoordeelt deze meldingen en beslist dan welke informatie aan het BIN ter beschikking wordt gesteld. Het hoofdcommunicatiesysteem bij de meeste BIN's is de zogeheten **BIN-foon**. Deze vervangt de vroegere telefoonpiramide, die echter in bepaalde buurtinformatienetwerken nog steeds werkzaam is. Het is evenwel de lokale politie die als enige gemachtigd is om het netwerk op te starten en informatie te sturen. Het krijgen van informatie vanwege de politie wordt door de BIN-medewerkers als zeer belangrijk ervaren. Feedback is voor hen namelijk een belangrijke motivatie om verder te doen en waakzaam te blijven voor verdachte situaties. Het betreft dus een **eenvoudig werkingsprincipe** dat moet helpen om de veiligheid te bevorderen en de criminaliteit te verminderen.

1.4.3. Optreden

Kenmerkend voor **private militias** is hun krachtdadig optreden waarbij men geen **geweld** schuwt. Bij ieder optreden gaan ze zich steeds duidelijk manifesteren en hierbij is een **uniform** een handig hulpmiddel. De militanten dragen dezelfde uitrusting om te tonen dat ze één groep vormen. Aangezien het vormen van een private militie verboden was, probeerden ze dit te omzeilen door allerlei **afleidingstactieken**. Zo gebeurde het vaak dat men zich

voorstelde als een sportvereniging of een muziekgroep omdat deze wel zijn toegelaten en dezelfde kledij mogen dragen. Het **aantal militanten** varieert naargelang de militie, maar dit is toch vrij beperkt: enkele tientallen.

Ook op dit vlak zijn de **buurtinformatienetwerken** een tegenpool. Ze gebruiken **geen geweld** en **patrouilleren** ook **niet** op straat. Het geweldsmonopolie behoort toe aan de politie en het leger en mag niet door gewone burgers worden uitgeoefend. De BIN- medewerkers zijn gewone buurtbewoners en gaan zich niet groeperen. Het zijn personen uit een bepaalde buurt of wijk die omwille van de onveiligheid die zij ervaren een buurtinformatienetwerk hebben opgericht. In tegenstelling tot de private milities gaan ze dan ook veel minder samen komen. Wat vaak wel gebeurt, is dat BIN- medewerkers regelmatig een wijkbarbecue organiseren, een dropping houden of eens gezellig een glas drinken. BIN- medewerkers dragen dan ook **geen uniform** waaraan men ze kan herkennen. Het **aantal buurtbewoners** dat deel uitmaakt van het buurtinformatienetwerk is sterk verschillend van buurt tot buurt. Daar waar bij de private milities een optreden van de militanten duidelijk zichtbaar is, is dit bij een BIN dus allerminst het geval. De medewerkers melden gewoon verdachte situaties aan de politie waarna ze informatie terug krijgen. Van een echt “optreden” is eigenlijk geen sprake.

Hoofdstuk 2: Bedenkingen

Na de vergelijking te hebben gemaakt tussen de private milities en de buurtinformatienetwerken wil ik tot slot enkele bedenkingen formuleren over beide burgerinitiatieven. Doorheen mijn masterproef heb ik mij een mening gevormd omtrent bepaalde aspecten van deze initiatieven die ik kort zou willen toelichten.

2.1. Private milities

Het verschijnsel van de private milities kent al een lange geschiedenis, maar reeds van bij haar ontstaan was er sterke tegenkanting van overheidswege tegen dit burgerinitiatief. Kort na haar ontstaan kwam er een wetgeving tot stand die deze private milities verbood en bestrafte. Mijn inziens, en zoals ook blijkt uit het optreden van het gerecht, is deze wetgeving allerminst sluitend. Er zijn te veel dubbelzinnigheden in de wetgeving die het mogelijk maken deze te omzeilen. Zo wordt in de wet een omschrijving gegeven van wat onder een private militie moet worden verstaan, maar wordt er tevens voorzien in een aantal uitzonderingen die niet als private militie gelden. Dit maakt dat groeperingen gebruik maken van deze achterpoortjes en onder het mom van een sportvereniging, een muziekgroep, een beweging voor het goede doel, ... de wet op de private milities omzeilen. Dit maakt het voor het gerecht moeilijk om hier tegen op te treden: deze bewegingen vormen volgens de letter van de wet geen private militie, al is het vaak duidelijk dat er iets niet juist is.

Na het krachtdadig optreden van het gerecht in het begin van de jaren '80 tegen de Vlaamse Militanten Orde (alsook tegen het Waalse Front de la Jeunesse) is het stil geworden rond de private milities. Groeperingen zijn meer op hun hoede door de straffen die zijn uitgesproken in deze processen. Dit is echter geen reden om aan te nemen dat de wet op de private milities dan toch voldoende krachtig is. In de voorgaande decennia hebben zich heel wat problemen gesteld inzake het instellen van vervolgingen wegens allerlei feiten omwille van de onduidelijke wetgeving.

Een laatste opmerking die ik wil maken over de wetgeving op de private milities is het feit dat het steeds individuen zijn die worden gestraft en niet de militie op zich. Dit maakt dat nadien de private militie gewoon verder kan functioneren. Zoals toegelicht in het eerste deel is het

echter onmogelijk om een private militia te ontbinden. Toch meen ik dat er op dit vlak ook iets zou moeten veranderd worden.

Voorts vind ik het terecht dat private militia's verboden zijn. Dergelijke burgerinitiatieven hebben geen enkele meerwaarde voor de maatschappij. Ze creëren alleen maar meer onveiligheid en onvrede bij de burgers. Het feit dat ze geweld gebruiken en het leger of de politie willen vervangen, kan natuurlijk niet. Het geweldsmonopolie behoort toe aan deze overheidsinstanties en het leger en de politie proberen hun taak zo goed mogelijk uit te voeren. Ik kan de frustratie die soms leeft bij de burgers omtrent het optreden van de politie wel begrijpen, maar als burgers zelf het heft in handen gaan nemen en de taken van de politie en het leger gaan overnemen, is het hek helemaal van de dam. De politie en het leger hebben voldoende mensen en middelen om in te staan voor de openbare ordehandhaving.

Private militia's zijn mijn inziens burgerinitiatieven met weinig inhoud. Er zit nauwelijks organisatie en structuur in en hun optredens zijn te gewelddadig. Het is volgens mij een weinig succesvolle strategie om veranderingen te bewerkstelligen door middel van geweld. Hun gebruik van geweld veroorzaakt alleen maar meer onveiligheid en onvrede. Ook hun motivatie om het politiek regime van een land ten val te doen brengen, maakt dat deze groeperingen een gevaar betekenen voor de goede orde in het land.

2.2. Buurtinformatienetwerken

Een volgens mij veel waardevoller burgerinitiatief is het buurtinformatienetwerk. Ook hier gaat het om mensen die ontevreden zijn over het functioneren van de politie, maar de houding van de burgers is volkomen verschillend. De waarde van dit burgerinitiatief ligt er in dat zij de politie een helpende hand reiken in de strijd tegen criminaliteit en onveiligheid. De burgers gaan een partnerschap aan met de politie en de overheid en proberen door een goede verstandhouding en samenwerking het hoofd te bieden aan vermelde problemen. Buurtinformatienetwerken hebben, in tegenstelling tot private militia's, een potentiële meerwaarde voor de maatschappij. Mijn mening is dat BIN's alleen maar positieve gevolgen kunnen hebben en weinig tot geen negatieve effecten.

Dit burgerinitiatief is goed geregeld in een ministeriële omzendbrief waarin duidelijk uitgelegd is hoe dit kan worden opgericht, wat de bevoegdheden en taken zijn van de burgers

en de politie, hoe de BIN-foon werkt, ... Er zijn dus duidelijke afspraken tussen de verschillende partners met het oog op het optimaal functioneren van het buurtinformatienetwerk. Dit burgerinitiatief toont aan dat burgers een belangrijk steentje kunnen bijdragen aan criminaliteitspreventie door middel van een eenvoudig werkingsprincipe. Burgers mogen niet zelf het heft in handen nemen en geweld gebruiken om dieven tegen te houden, maar kunnen door een verhoogde waakzaamheid de gelegenheden om criminaliteit te plegen, reduceren.

Toch zijn een aantal belangrijke zaken op te merken aan dit beloftevol burgerinitiatief. Uit de enquêtes die ik heb afgenomen en uit mijn stage-ervaring bij de lokale politie vorig academiejaar leid ik af dat de ondersteuning van een buurtinformatienetwerk kan verschillen naargelang de politiezone. Binnen een politiezone kan er ook een sterk verschil zijn afhankelijk van de gedrevenheid van de wijkinspecteurs om zich met de BIN-werking bezig te houden. De gemandateerde politiebeampte vervult dan ook de belangrijke rol om alle politiemensen voor dit burgerinitiatief warm te krijgen en het de nodige aandacht te geven.

Men moet natuurlijk ook geen wonderen verwachten van de buurtinformatienetwerken. Ik ben er echter van overtuigd dat als burgers meer waakzaam zijn voor vreemde gebeurtenissen dit kan bijdragen tot een veiligere woonomgeving. Het kost ook niet veel moeite voor buurtbewoners om wat meer aandacht te hebben voor wat er gebeurt in de omgeving en eventueel de politie te bellen. Het feit dat burgers waakzaam zijn, vergemakkelijkt ook enigszins de taak van de politie zodat alle partijen er beter van worden. Maar nogmaals: men mag niet alle heil verwachten van de BIN-werking!

Er bestaan wel vragen omtrent de effectiviteit van BIN's op het vlak van criminaliteitspreventie, maar het heeft ook nog andere voordelen. De veiligheidsgevoelens bij de burgers nemen toe en door de BIN-werking leren de buurtbewoners elkaar beter kennen wat de sociale cohesie in de buurt ten goede komt. Dit heeft tot gevolg dat de buurtbewoners meer attent zullen zijn voor andermans eigendom.

Buurtinformatienetwerken zijn dus goede burgerinitiatieven die voldoende ondersteuning behoeven vanwege de politie en de overheid. Overleg met deze instanties en het krijgen van feedback wordt door de BIN-medewerkers beschouwd als een belangrijke stimulans om verder te doen.

Conclusie

In dit derde en laatste deel heb ik een vergelijking gemaakt van de private milities met de buurtinformatienetwerken. Ook heb ik een aantal bedenkingen geformuleerd omtrent beide burgerinitiatieven.

Het enige gemeenschappelijke tussen private milities en buurtinformatienetwerken is dat het gaat om initiatieven die uitgaan van burgers zelf. Voor het overige zijn er alleen maar verschilpunten te noteren tussen beide. Private milities hebben een slechte verstandhouding met politie en justitie terwijl buurtinformatienetwerken er een goede samenwerking op na houden met de lokale politie. Dit valt te verklaren door hun verschillende ontstaanscontext en sterk uiteenlopende doelstellingen. Private milities zijn dan ook verboden, terwijl buurtinformatienetwerken de steun krijgen van overheidswege.

Beide burgerinitiatieven zijn ook volledig anders uitgewerkt. Bij de buurtinformatienetwerken is er sprake van een sterke organisatie en een goed uitgekiend werkingsprincipe, wat bij de private milities toch ontbreekt. Ook hun optredens zijn dag en nacht verschil: milities worden gekenmerkt door een gewelddadig optreden, terwijl er bij de BIN's geen sprake is van een "optreden". BIN- medewerkers beperken zich tot het melden van verdachte situaties aan de politie.

Tot slot heb ik een aantal bedenkingen geformuleerd over beide burgerinitiatieven. Om te vermijden dat ik in herhaling zou vallen, wil ik mij beperken tot het stellen dat de wetgeving op de private milities nog verbeterd kan worden en dat dit burgerinitiatief verboden moet blijven gezien hun niet toelaatbare doelstellingen.

De buurtinformatienetwerken zijn zeer beloftevol en moeten blijven ondersteund worden van overheidswege. Door middel van een eenvoudig werkingsprincipe kunnen de veiligheidsgevoelens in de buurt sterk toenemen. Het is echter belangrijk de burgers gemotiveerd te houden en hen voldoende feedback te verschaffen. Hieromtrent is een essentiële rol weggelegd voor de lokale politie, in het bijzonder de gemandateerde politiebeambte en de wijkinspecteurs.

Algemene conclusie

Het begrip burgerinitiatieven vormde het centrale onderwerp in mijn masterproef. Mijn interesse ging meer specifiek uit naar burgerinitiatieven die relevant zijn op criminologisch vlak. Hiermee bedoel ik initiatieven die uitgaan van burgers en die te maken hebben met criminaliteit, onveiligheid, geweld, ... zowel in positieve zin als in negatieve zin. Met burgerinitiatieven in positieve zin bedoel ik initiatieven waarbij burgers iets proberen te doen aan deze criminaliteits- en onveiligheidsproblemen. Een mooi voorbeeld hiervan zijn de buurtinformatienetwerken. Burgerinitiatieven die zich zelf schuldig maken aan deze fenomenen, omschrijf ik als burgerinitiatieven in negatieve zin. In deze context heb ik geopteerd voor de private militias.

Zoals blijkt uit de titel van mijn masterproef maakte ik een vergelijkende studie van de private militias en de buurtinformatienetwerken. Deze vergelijking moest me helpen een antwoord te vinden op mijn probleemstelling. Het was mijn bedoeling het conceptueel onderscheid tussen deze twee burgerinitiatieven te achterhalen en te kijken hoe ze werden uitgewerkt. Daarnaast heb ik ook gekeken naar hun beider verhouding met politie en justitie. Alvorens deze vergelijking te kunnen maken, heb ik eerst beide burgerinitiatieven afzonderlijk behandeld in twee aparte delen.

Aangezien de private militias zich eerder situeren in de tijd, ben ik in het eerste deel dieper ingegaan op dit burgerinitiatief. In eerste instantie heb ik stilgestaan bij het ontstaan van het verschijnsel van de private militias, waarbij de burgerwachten een belangrijke voorloper waren. Vervolgens ben ik uitgebreid ingegaan op de wetgeving inzake de private militias. Doordat hun aantal steeds toenam en er meer kritiek kwam op hun optreden, werd de nood aan een wet op de private militias hoogdringend. Met de wet van 29 juli 1934, aangevuld door de wet van 4 mei 1936, kwam er een belangrijk signaal. Uit mijn bespreking is echter gebleken dat deze wetgeving weinig werd toegepast en er heel wat onduidelijkheid bestond over enkele, in de wetten gebruikte begrippen. De parlementaire onderzoekscommissie Wijninckx heeft vervolgens de private militias en het politiewezen doorgelicht, maar heeft zich slechts een gebrekkig beeld kunnen vormen van deze militias. Wel heeft deze commissie geleid tot een krachtadiger gerechtelijk optreden, zoals gebleken is in het VMO- dossier. In mijn case-study ben ik dieper ingegaan op deze Vlaamse Militanten Orde met de bedoeling meer te weten te komen over hoe een private militie functioneerde in werkelijkheid en met

welke activiteiten ze zich bezig hield. Uit het proces is ook hun slechte verhouding met justitie gebleken. Tengevolge van het VMO- proces en het proces rond het Front de la Jeunesse werd het midden de jaren '80 stil rond de private militias.

In het tweede deel heb ik mijn aandacht gevestigd op het recente burgerinitiatief van de buurtinformatienetwerken. Deze ontstonden naar aanleiding van een reeks inbraken in handelszaken in Zuid-West-Vlaanderen. In eerste instantie werd hierop door de burgers gereageerd door het vormen van een burgerwacht. Deze burgerwachtinitiatieven waren echter strijdig met de wet op de private militias waardoor het alternatief van de buurtinformatienetwerken tot stand kwam.

In het eerste hoofdstuk heb ik het algemeen kader geschetst van dit burgerinitiatief dat ontstond midden de jaren '90. Ik heb hierbij toelichting gegeven bij het ontstaan van dit initiatief, het wettelijk kader, de definitie en doelstellingen, de partners, de organisatie en werking van het BIN, alsook een aantal algemene zaken. Kort samengevat gaat het om een samenwerkingsverband tussen burgers, lokale politie en lokale overheid, bedoeld om de veiligheidsgevoelens en sociale controle te bevorderen en de preventiegedachte te verspreiden. Belangrijk voor het slagen van dit samenwerkingsverband is een goed communicatieplan en duidelijke afspraken. Dit burgerinitiatief wordt niet geregeld door een wet, maar door een ministeriële omzendbrief. Tot slot heb ik stil gestaan bij de inspiratiebron van de Belgische buurtinformatienetwerken: de Britse Neighbourhood Watch- initiatieven.

Voor het tweede hoofdstuk heb ik een onderzoek gevoerd in drie politiezones (Vlaamse Ardennen, Ronse en Brakel) waarbij ik gepeild heb naar het verloop van de samenwerking tussen de buurtinformatienetwerken en de lokale politie. Hiervoor heb ik enquêtes afgenomen bij de BIN- coördinatoren en de politiemensen die rechtstreeks bij de BIN- werking betrokken zijn. Mijn vragenlijst was opgebouwd uit vier grote clusters: oprichting van het BIN, uitwisseling van informatie, overleg en feedback en tot slot een aantal algemene vragen. De resultaten van mijn onderzoek heb ik dan uitgebreid besproken en toegelicht. Globaal kan gesteld worden dat beide partners tevreden zijn over de samenwerking, al kan er misschien nog meer en sneller overlegd worden en is ook het verstrekken van feedback een aandachtspunt.

Op basis van de verzamelde informatie en vergaarde kennis uit deze twee delen, kon ik in mijn derde en laatste deel een vergelijkende studie maken van de private militias en de buurtinformatienetwerken, alsook een aantal bedenkingen formuleren. Hieruit is gebleken dat

er een sterk conceptueel onderscheid bestaat tussen beide burgerinitiatieven. Het enige gemeenschappelijke tussen beide is de inbreng van de burgers. Voorts zijn er alleen maar verschillen te noteren en dit op het vlak van hun doelstellingen, wetgevend kader, relatie met politie en justitie, ontstaanscontext en uitwerking. Terwijl buurtinformatienetwerken de veiligheidsgevoelens en sociale controle willen bevorderen, hebben private milities het oogmerk om geweld te gebruiken en het leger of de politie te vervangen. Het spreekt dan ook voor zich dat deze privé- milities een slechte relatie hebben met politie en justitie. Private milities zijn bij wet verboden. Buurtinformatienetwerken daarentegen houden er een goed samenwerkingsverband op na met de politie en worden van overheidswege ondersteund. Deze BIN's hebben een stevige organisatie en werken volgens een eenvoudig werkingsprincipe. Ze melden verdachte gebeurtenissen aan de politie die dan op hun beurt beslissen informatie terug te sturen naar de BIN- medewerkers. Private milities kennen geen echte organisatie noch werking en worden vooral gekenmerkt door hun gewelddadig optreden.

In het tweede hoofdstuk van dit laatste deel heb ik nog een aantal bedenkingen geformuleerd omtrent beide burgerinitiatieven. Hiervoor verwijs ik echter naar de pagina's ter zake om te vermijden in herhaling te vallen.

Ik vond de private milities en de buurtinformatienetwerken interessante burgerinitiatieven, maar mijn inziens is het terecht dat private milities verboden zijn. Hun doelstellingen zijn namelijk niet te aanvaarden en zouden onze maatschappij heel wat schade berokkenen. De buurtinformatienetwerken zijn wel waardevolle initiatieven waarbij burgers een handje kunnen toesteken bij de preventie van criminaliteit en onveiligheid. Het is evenwel belangrijk dat dit burgerinitiatief voldoende wordt ondersteund en begeleid door de politie en de overheid.

Bibliografie

Archief

Archief, Documentatie- en Onderzoekscentrum voor het Vlaams-nationalisme (ADV N)
Lange Leemstraat 26, 2018 Antwerpen

Boeken en bijdragen in verzamelwerken

't HART, H., VAN DIJK, J., DE GOEDE, M., JANSEN, W. en TEUNISSEN, J.,
Onderzoeksmethoden, Amsterdam, Boom, 1998, 381 p.

BARTELD, J.F., KLUITER, H. en VAN SMEDEN, K.G., *Enquête-adviesboek*, Groningen,
Wolter-Noordhoff, 1978, 80 p.

BENNETT, T., 'Neighbourhood Watch in England and Wales' in *Politie in beweging*,
ELIAERTS, C., ENHUS, E. en SENDEN, R., (eds.), Antwerpen, Kluwer, 1990, 119-133.

BENNETT, T., *Evaluating Neighbourhood Watch*, Aldershot, Gower, 1990, 215 p.

BIJLEVELD, C.C.J.H., *Methoden en Technieken van Onderzoek in de Criminologie*, Den
Haag, Boom Juridische uitgevers, 2005, 316 p.

BILLIET, J. en WAEGE, H., *Een samenleving onderzocht. Methoden van sociaal-
wetenschappelijk onderzoek*, Antwerpen, Standaard Uitgeverij, 2001, 390 p.

BRAECKMAN, C. en DE KOCK, M., *We leven toch in een vrij land? Rechten en vrijheden
in België*, Leuven, Kritak, 1980, 244 p.

CAPELLE, J., *Het labyrint. Private militias en politiewezenen doorgelicht*, Brussel, SEVI, 1982,
232 p.

COOLS, M., 'De commissie Wijninckx 'revisited'' in *Criminologie: tussen kritiek en
realisme*, CHRISTIAENS, J., e.a., (eds.), Brussel, VUBPress, 2007, 127-130.

DE BOCK, W., CAPPELLE, J., MAESSCHALK, A., LEGROS, E., GRAINDORGE, M. en
DUMONT, S., *Extreem- rechts en de staat*, Berchem, EPO, 1981, 252 p.

DE SCHAMPHELEIRE, W. en VAN LOOVEREN, I., *De techniek van de enquête: een
inleiding*, Leuven, Acco, 1995, 143 p.

DEGRAEUWE, T., 'Faalt de politie? Burgermobilisatie en initiatieven inzake de veiligheid'
in *Voor verder onderzoek. Essays over de politie en haar rol in onze samenleving*, DUHAUT,
G., PONSAERS, P., PYL, G. en VAN DE SOMPEL, R., (eds.), Brussel, Politeia, 2002, 813-
828.

ERIKSSON, B. en DUYNSLAGER, F., *Van de kust tot in de voerstreek: V.M.O. 1948 – 1983*,
Kortrijk, 1998, 127 p.

VAN CROMBRUGGE, V., 'Buurtinformatienetwerken' in *Update in de criminologie 2. Het strafrechtssysteem in de Laatmoderniteit*, BALTHAZAR, T., e.a., (eds.), Mechelen, Kluwer, 2004, 55-69.

VAN OTRIVE, L., CARTUYVELS, Y. en PONSASERS, P., *Sire, ik ben ongerust*, Leuven, Uitgeverij Kritak, 1992, 367 p.

VANDE SOMPEL, R., PONSASERS, P., VANDEVENNE, Y. en VAN BRANTEGHEM, J.M., *De pijlers van de gemeenschapsgerichte politiezorg in België*, Brussel, Ministerie van Binnenlandse Zaken – Directie van de Relaties met de Lokale Politie, Programma Community Policing, 2003, 36 p.

VERREYCKEN, R., *De VMO van Bob en Wim Maes*, s.l., v.z.w. Triskel, 1998, 111 p.

VZW BUURTINFORMATIENETWERKEN, *Informatiebrochure buurtinformatienetwerken*, s.l., onuitg., 2002, 5 p.

Tijdschriften

CAPELLE, J., 'Naar een nieuwe wet inzake private militias?', *Socialistische standpunten nr. 1*, 1980, 36-55.

COOLS, M., 'De onderstromen in de private veiligheidszorg', *Panopticon*, 2000/2, 134-155.

ELIAERTS, C., 'De commissie Wyninckx: een herwaardering van de controlefunctie van het parlement of een storm in een glas water?', *Panopticon*, 1981, 525-533.

ERIKSSON, B., 'Operatie Brevier', *Alarm*, 1975, 153-155.

GAROFALO, J. en McLEOD, M., 'The Structure and Operations of Neighborhood Watch Programs in the United States', *Crime and Delinquency*, 35, nr. 3, 1989, 326-344.

LEFEVRE, A. en ROSSEEL, P., 'Met de deur in huis. Grensoverschrijdende criminaliteit in Zuid-West-Vlaanderen', *Politeia*, 1996, nr. 3, 17-21.

POUSEELE, B., 'Buurtinformatienetwerken: samen zorgen voor veiligheid!', *Handboek Politiediensten*, 2002, afl. 63, 1-34.

ROSENBAUM, D.P., 'The Theory and Research Behind Neighbourhood Watch: Is It a Sound Fear and Crime Reduction Strategy?', *Crime and Delinquency*, 33, nr. 1, 1987, 103-134.

VAN DEN BROECK, T., 'Partners in veiligheidszorg. Politie- bevolking: een relatie van mens tot mens?', *Politeia*, 1998, nr. 2, 18-20.

VAN DER MINNE – FRANK, T., 'Van burgerwacht naar buurtwacht', *Justitiële verkenningen*, 1985, nr. 6, 5-30.

VAN GEET, W., 'De burgerwacht zaliger gedachtenis', *Revue van de rijkswacht*, 1983, nr. 3, 34-39.

WILLOCX, P., DEILGAT, G. en BOENS, L., 'Dringend bericht: winkeldief gesignaleerd', *Private veiligheid*, 2003-2004, 33-37.

X., 'Eriksson: 40 jaar strijd!', *Alarm*, 1984, 3-5.

X., 'Nr. 430', *Politieke processen*, s.d., 6-10.

X., 'Politie is koele minnaar van buurtinformatienetwerken', *Private veiligheid*, 2007, 7.

ZANDERS, P., 'De politionele rechtshandhaving en de inbreng van de burger', *Orde van de dag*, 1998, afl. 3, 7-12.

Documenten van wetgevende aard

Cass., 9 november 1982, *Arr. Cass.*, 1982-83, 334.

Corr. Rechtbank te Antwerpen, 4 mei 1981.

Hof van Beroep te Antwerpen, 11 juli 1982.

Ministeriële omzendbrief I/VSPP/16 van 10 april 2001 betreffende de buurtinformatienetwerken.

Ministeriële omzendbrief I/VSPP/8 van 9 april 1998 betreffende georganiseerde reacties van niet-politiemensen tegen onveiligheidsgevoelens.

Ministeriële omzendbrief van 13 oktober 1995 betreffende de burgerwachtinitiatieven, *B.S.*, 14 november 1995.

Wet 29 juli 1934 tot verbod op de private milities en tot aanvulling van de wet van 3 januari 1933 op het vervaardigen, het verhandelen en dragen van wapens en de handel in munitie, *B.S.*, 6-7 augustus 1934.

Wet 3 januari 1933 op de vervaardiging van, de handel in en het dragen van wapens en op de handel in munitie, *B.S.*, 22 juni 1933.

Wet 4 mei 1936 tot aanvulling van de wet van 29 juli 1934, waarbij de private milities verboden worden, en tot wijziging van de wet van 3 januari 1933 op de wapenen, *B.S.*, 6 mei 1934.

Internetbronnen

X., (z.d.), De Franse Preken [WWW]. VMO:
www.vlaamsemilitantenorde.com/Franse%20preken.html

X. (z.d.) 'Een algemeen artikel over buurtinformatienetwerken' in Documentatie [WWW]. vzw BIN: <http://www.buurtinformatienetwerken.be/index.php?lang=NL&itemno=11> [25/04/08]

X. (z.d.) 'Set up your own Watch scheme' in Resources [WWW]. Neighbourhood Watch.net: <http://www.neighbourhoodwatch.net/index.php?func=PageResourceStory&Type=Resource&StoryId=8> [28/04/08]

X. (z.d.) 'Van idee tot start' in Het BIN organiseren [WWW]. vzw BIN: <http://www.buurtinformatienetwerken.be/index.php?lang=NL&itemno=16> [26/04/08]

X. (2007/01/19) 'What is Neighbourhood Watch?' in Mini-Sites [WWW]. Crime Reduction: <http://www.crimereduction.homeoffice.gov.uk/neighbourhoodwatch/nwatch09.htm> [28/04/08] [30/03/2008]

Krantenartikels

FEREMANS, K., Hells Angels geen privé- militie, *De Tijd*, 3 mei 2000.

MARTENS, D., Verdediger Wilmots: stofferig zonder stof, *De Standaard*, 5 mei 1981.

VANDE VELDE, M., VMO privé- militie, *Het Volk*, 5 mei 1981.

Bijlagen

Bijlage 1: Wet tot verbod op de private milities (1934-1936)

Artikel 1

Elke private militie of elke andere organisatie van private personen waarvan het oogmerk is geweld te gebruiken of het leger of de politie te vervangen, zich met dezer actie in te laten of in hun plaats op te treden, is verboden.

Uitzonderingen op dit verbod kunnen ten behoeve van niet-politieke organisaties bij een door de in Raad verenigde Ministers voorgedragen koninklijk besluit toegelaten worden.

Artikel 1bis

(ingevoegd bij wet van 4 mei 1936)

Desgelijks is verboden het optreden in het openbaar van private personen in groep die, hetzij door de door hen gehouden oefeningen, hetzij door het uniform of de uitrustingsstukken die zij dragen het voorkomen van militaire troepen hebben.

De vorige bepaling is van toepassing noch op de groepen die uitsluitend sport of ontspanning ten doel hebben, noch op de groepen die uitsluitend een liefdadig doel beogen, noch op de organisaties die overeenkomstig de tweede alinea van artikel 1 werden toegelaten.

Artikel 2

Met gevangenisstraf van één maand tot één jaar en met geldboete van 26 frank tot 300 frank, of met een van die straffen alleen, onverminderd de gebeurlijke toepassing van strengere strafbepalingen, worden gestraft zij die, met overtreding van artikel 1, een militie of een organisatie oprichten, zij die, met overtreding van artikel 1bis, een groepsgewijs optreden organiseren, zij die hun steun verlenen en zij die er deel van uitmaken.

De uniformen en onderscheidingsteken van de milities of organisaties, of van hen die in het openbaar optreden worden, evenals de wapenen, het materieel en alle voorwerpen die hun van dienst zijn of bestemd zijn om hun van dienst te zijn, in beslag genomen. De rechtbank gelast de verbeurdverklaring van de in dit artikel bedoelde voorwerpen, zelfs indien deze niet aan de veroordeelde toebehoren.

Artikel 2bis

(ingevoegd bij wet van 4 mei 1936)

Met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met geldboete van 26 frank tot 200 frank, of met een van die straffen alleen, worden gestraft zij die, tijdens een betoging of naar aanleiding van een betoging, tijdens een vergadering of naar aanleiding van een vergadering in het bezit worden bevonden van een voor de openbare veiligheid gevaarlijk voorwerp.

Indien dat voorwerp een wapen is, bedraagt de gevangenisstraf twee maanden tot één jaar en de geldboete 200 frank tot 5.000 frank.

Het voorwerp wordt in beslag genomen en de verbeurdverklaring ervan wordt uitgesproken, zelfs indien het voorwerp niet aan de veroordeelde toebehoort.

Artikel 3

Al de bepalingen van Boek I van het Wetboek van Strafrecht, waarvan bij deze wet niet wordt afgeweken, zijn van toepassing op de bij deze wet voorziene misdrijven.

Artikel 4

Van die misdrijven wordt kennis genomen door de correctionele rechtbanken, onder voorbehoud van de toepassing van de wet van 15 juni 1899, houdende titel I van het Wetboek van Militaire Strafvordering.

Artikel 5

Alle, zelfs zonder wapenen gehouden collectieve oefeningen zijn verboden, indien zij bestemd zijn om de private personen in het gebruik van geweld of het gebruik van wapenen te onderrichten.

Bijlage 2: Vragenlijst voor de politie

Deze vragenlijst bestaat uit verschillende blokken en er is steeds vermeld wat u moet doen. Het is wel aan te raden om eerst de vragen per blok te lezen alvorens deze in te vullen, dit om vergissingen te voorkomen. Er zijn zowel open vragen als gesloten vragen. Gelieve bij de gesloten vragen slechts 1 antwoordmogelijkheid aan te kruisen, tenzij anders vermeld.

Ik heb gekozen voor u, omdat u door u functie bij de politie, rechtstreeks of onrechtstreeks te maken krijgt met buurtinformatienetwerken (BIN), en ook omdat het onmogelijk is alle politiemensen te bevragen.

Het invullen van deze vragenlijst neemt niet zo veel tijd in beslag en uw bijdrage zou ten zeerste gewaardeerd worden. De vragenlijsten worden anoniem verwerkt.

1. Oprichting van het BIN

In het eerste deel wil ik graag meer te weten komen over de omstandigheden en de actoren die een rol gespeeld hebben bij de oprichting van het BIN. Ook wil ik een zicht krijgen op de voorbereidende maatregelen die werden genomen.

1.1. Wat is de concrete aanleiding geweest tot de oprichting van de BIN's in de zone?

.....
.....
.....

1.2. Wie was de initiatiefnemer voor de oprichting van de BIN's in de zone?

Politie: wijkinspecteur, gemandateerde politiebeambte

Politieke mandataris

Bewoner uit de wijk

Bewoner uit een naburige wijk

Lokale Preventiedienst

Vzw BIN

VSP (Vast Secretariaat voor Preventiebeleid)

Lokale vereniging (bv. een sportclub, een hobbyvereniging, ...)

Andere, nl

1.3. Welke informatie wordt er gegeven aan nieuwe BIN- leden? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- voorstelling van het project ‘buurtinformatienetwerk’
- info over de partners van het project: burgers, politie en overheid
- omschrijving van de doelstellingen van het project
- uitleg over de uitwisseling van info
- info over welke situaties te melden
- info over de wijze waarop situaties dienen gemeld te worden
- info over participatie
- andere, nl

1.4. Waaruit bestaat de steun van de lokale overheid in de BIN- werking van uw zone? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- Startpremie
- Financiële bijdrage in communicatiemiddelen
- Materiële bijdrage in communicatiemiddelen
- Borden signalisatie BIN
- Folders
- Andere, nl
- Er is geen steun van de lokale overheid
- Weet niet

1.5. Wat houdt uw functie in het kader van de BIN- werking in? Licht kort deze functie toe.

.....

.....

.....

2. Uitwisseling van informatie

In dit deel van de vragenlijst wens ik graag iets te weten te komen over de samenwerking en de uitwisseling van informatie tussen de politie en de buurtinformatienetwerken. Het gaat hierbij zowel om meldingen van het buurtinformatienetwerk aan de politie, als om de informatie die de politie beschikbaar stelt aan het buurtinformatienetwerk.

2.1. Hoe verloopt de informatie-uitwisseling tussen de politie en de BIN's? Gelieve voor elk van de volgende stellingen aan te duiden of u akkoord gaat of niet.

	Akkoord	Niet akkoord
- De BIN's geven alle informatie die ze hebben	☐	☐
- De meldingen van de BIN's gebeuren zo snel mogelijk	☐	☐
- De politie geeft informatie terug	☐	☐
- De politie geeft deze informatie op het juiste ogenblik	☐	☐
- De politie geeft deze informatie aan de juiste mensen/BIN's	☐	☐

2.2. Deze vragen hebben betrekking op de informatie van de politie tav de BIN's.

2.2.1. De informatie die men krijgt van de politie is:

- Nuttig
- Neutraal
- Nutteloos

2.2.2. De informatie bevat ... nuttige preventie-tips.

- Veel
- Enkele
- Geen

2.2.3. Deze tips worden ... opgevolgd door de BIN – leden.

- Altijd
- Soms
- Nooit

2.3. Deze vragen hebben betrekking op het meldingsgedrag van de BIN's tav de politie.

2.3.1. Bij wat voor soort situaties wordt er overgegaan tot melding aan de politie?

.....
.....
.....

2.3.2. Welke gegevens worden hierbij doorgegeven?

- Naam van de melder
- Dag / tijdstip van gebeuren
- Plaats van gebeuren
- Beschrijving van feiten / gedragingen / voertuigen
- Beschrijving van personen
- Naam van verdachte personen
- Dreiging van situatie
- Slachtofferschap
- Andere, nl

2.3.3. Antwoord op volgende vragen met JA of NEE.

	JA	NEE
- Is door de BIN – werking het meldingsgedrag verhoogd?	☐	☐
- Denkt u dat de meldingen een meerwaarde zijn voor de politie?	☐	☐
- Zijn de meldingen inhoudelijk kwalitatief goed?	☐	☐

2.4. Volgens welk hoofdcommunicatiesysteem werkt het BIN?

- Telefoonpiramide
- BIN-foon
- Huisbedeling
- Fax
- Computer
- Andere, nl

3. Overleg en feedback

In dit deel zou ik graag iets meer te weten komen over het contact tussen de politie en de BIN's: hoe vaak er overleg is tussen beide, of men geïnteresseerd is in elkaar, wat er beter kan, in welke mate er feedback is, er verantwoording wordt afgelegd, ...

3.1. Deze vragen hebben betrekking op het contact en overleg tussen de BIN's en de politie.

3.1.1. Is er regelmatig overleg tussen de politie en de BIN's?

- Ja
- Neen

3.1.2. Hoe vaak wordt er overlegd?

.....
.....

3.1.3. Dit overleg is:

- Te veel
- Voldoende
- Te weinig
welke frequentie lijkt u dan zinvol/ nodig?

3.1.4. Zijn er regelmatig infoavonden over BIN voor niet BIN - leden?

- Ja
- Neen

3.1.5. Zijn de verschillende partijen voldoende aanspreekbaar?

- Ja
- Neen

3.1.6. Zijn er voldoende gelegenheden om probleempunten te bespreken?

- Ja
- Neen

3.2. Deze vragen hebben betrekking op de feedback van de politie tav de BIN's.

3.2.1. Verstuurde de politie een bericht bij bepaalde gebeurtenissen? (bv. bij een bepaald fenomeen, een specifieke wijze van inbraak, ...

- Ja
- Neen

3.2.2. Hoe vaak worden dergelijke berichten verstuurd?

- Dagelijks
- Wekelijks
- Maandelijks
- Jaarlijks
- Weet niet

3.2.3. Is er een periodiek / newsletter voor de BIN's in uw zone?

- Ja → ga naar vraag 3.2.4.
- Neen → ga naar vraag 3.2.5.

3.2.4. Moet deze periodiek / newsletter behouden blijven?

- Ja
- Neen

3.2.5. Moet deze periodiek / newsletter (terug) ingevoerd worden?

- Ja
- Neen

3.2.6. Het BIN-initiatief wordt ... ondersteund door de politie.

- Voldoende
- Te weinig
- Helemaal niet

3.2.7. U bent ... betrokken bij de BIN- werking:

- Sterk
- Voldoende
- Weinig
- Helemaal niet

4. Algemeen

In dit deel zal ik een aantal algemene vragen stellen die mij helpen een volledig beeld te vormen van de buurtinformatienetwerken in uw zone.

4.1. Is de aanwezigheid van de BIN's duidelijk zichtbaar in uw zone?

Nee → ga naar vraag 4.3.

Ja

4.2. Waaraan kan men de aanwezigheid van het BIN in het straatbeeld opmerken? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- Straatborden met BIN- logo
- Stickers met BIN- logo op zichtbare plaatsen zoals bv. raam, brievenbus, etc.
- Folders op openbare plaatsen
- Andere, nl

4.3. Geef aan in welke mate u tevreden bent over volgende zaken.

	heel ontevrede n	ontevrede n	noch tevreden, noch ontevrede n	tevreden	Heel tevreden
De termijn waarbinnen samengekomen wordt om te overleggen	☐	☐	☐	☐	☐
De samenwerking met de BIN- coördinator	☐	☐	☐	☐	☐
Ontvangen van BIN- meldingen	☐	☐	☐	☐	☐

Informatiegehalte van de meldingen	☐	☐	☐	☐	☐
Het communicatie-systeem waarmee het BIN werkt	☐	☐	☐	☐	☐
De steun van de lokale overheid	☐	☐	☐	☐	☐
Globale werking van het BIN	☐	☐	☐	☐	☐

4.4. Wat kan er volgens u in de werking van het BIN nog verbeteren?

.....

.....

.....

4.5. Duid aan of u akkoord bent met de volgende stellingen of niet.

	Akkoord	Niet akkoord
- Een BIN voorkomt meer criminaliteit in de buurt	☐	☐
- Een BIN zorgt voor een grotere opheldering van misdrijven	☐	☐
- Een BIN zorgt voor een groter veiligheidsgevoel	☐	☐
- Een BIN verbetert de relatie tussen politie en buurt	☐	☐
- Een BIN zorgt voor een betere relatie tussen burens onderling	☐	☐

Eventuele opmerkingen of suggesties kan u hieronder vermelden:

Dank voor uw bereidwillige medewerking!

Pieter-Jan RUYSSCHAERT

0497/68 99 33

Bijlage 3: Vragenlijst voor de BIN- coördinatoren

Deze vragenlijst bestaat uit verschillende blokken en er is steeds vermeld wat u moet doen. Het is wel aan te raden om eerst de vragen per blok te lezen alvorens deze in te vullen, dit om vergissingen te voorkomen. Er zijn zowel open vragen als gesloten vragen. Gelieve bij de gesloten vragen slechts 1 antwoordmogelijkheid aan te kruisen, tenzij anders vermeld.

Ik heb deze vragenlijst gericht aan de BIN - coördinatoren omdat u als coördinator goed op de hoogte bent van het reilen en zeilen binnen uw BIN en ook omdat het gewoonweg onmogelijk is om alle BIN – leden te bevragen. Mag ik u dan ook vragen om bij het invullen van deze lijst niet alleen uw eigen mening te verwoorden, maar wel de mening van uw BIN. In zoverre dit mogelijk is natuurlijk.

Het invullen van deze vragenlijst neemt niet zo veel tijd in beslag en uw bijdrage zou ten zeerste gewaardeerd worden. De vragenlijsten worden anoniem verwerkt.

1. Oprichting van het BIN

In het eerste deel wil ik graag meer te weten komen over de omstandigheden en de actoren die een rol gespeeld hebben bij de oprichting van het BIN. Ook wil ik een zicht krijgen op de voorbereidende maatregelen die werden genomen.

2.1. Wat is de concrete aanleiding geweest tot de oprichting van het BIN in uw buurt?

.....
.....
.....

1.2. Wie was de initiatiefnemer voor de oprichting van het BIN in uw buurt?

Politie: wijkinspecteur, gemandateerde politiebeambte

Politieke mandataris

Bewoner uit de wijk

Bewoner uit een naburige wijk

Lokale Preventiedienst

Vzw BIN

VSP (Vast Secretariaat voor Preventiebeleid)

Lokale vereniging (bv. een sportclub, een hobbyvereniging, ...)

Andere, nl

1.3. Welke informatie wordt er gegeven aan nieuwe BIN- leden? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- voorstelling van het project ‘buurtinformatienetwerk’
- info over de partners van het project: burgers, politie en overheid
- omschrijving van de doelstellingen van het project
- uitleg over de uitwisseling van info
- info over welke situaties te melden
- info over de wijze waarop situaties dienen gemeld te worden
- info over participatie
- andere, nl

1.4. Waaruit bestaat de steun van de lokale overheid in de BIN- werking van uw buurt? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- Startpremie
- Financiële bijdrage in communicatiemiddelen
- Materiële bijdrage in communicatiemiddelen
- Borden signalisatie BIN
- Folders
- Andere, nl
- Er is geen steun van de lokale overheid
- Weet niet

1.5. Wat houdt uw functie van BIN- coördinator in? Licht kort deze functie toe.

.....

.....

.....

2. Uitwisseling van informatie

In dit deel van de vragenlijst wens ik graag iets te weten te komen over de samenwerking en de uitwisseling van informatie tussen de politie en de buurtinformatienetwerken. Het gaat hierbij zowel om meldingen van het buurtinformatienetwerk aan de politie, als om de informatie die de politie beschikbaar stelt aan het buurtinformatienetwerk.

2.1. Hoe verloopt de informatie-uitwisseling tussen de politie en uw BIN? Gelieve voor elk van de volgende stellingen aan te duiden of u akkoord gaat of niet.

	Akkoord	Niet akkoord
- Het BIN geeft alle informatie waarover ze beschikt	☐	☐
- De meldingen van het BIN gebeuren zo snel mogelijk	☐	☐
- De politie geeft informatie terug	☐	☐
- De politie geeft deze informatie op het juiste ogenblik	☐	☐
- De politie geeft deze informatie aan de juiste mensen/BIN's	☐	☐

2.2. Deze vragen hebben betrekking op de informatie van de politie tav het BIN.

2.2.1. De informatie die u krijgt van de politie is:

- Nuttig
- Neutraal
- Nutteloos

2.2.2. De informatie bevat ... nuttige preventie-tips.

- Veel
- Enkele
- Geen

2.2.3. Deze tips worden ... opgevolgd door de BIN – leden.

- Altijd
- Soms
- Nooit

2.3. Deze vragen hebben betrekking op het meldingsgedrag van het BIN tav de politie.

2.3.1. Bij wat voor soort situaties wordt er overgegaan tot melding aan de politie?

.....
.....
.....

2.3.2. Welke gegevens worden hierbij doorgegeven?

- Eigen naam
- Dag / tijdstip van gebeuren
- Plaats van gebeuren
- Beschrijving van feiten / gedragingen / voertuigen
- Beschrijving van personen
- Naam van verdachte personen
- Dreiging van situatie
- Slachtofferschap
- Andere, nl

2.3.3. Antwoord op volgende vragen met JA of NEE.

	JA	NEE
- Is door de BIN – werking het meldingsgedrag verhoogd?	☐	☐
- Denkt u dat de meldingen een meerwaarde zijn voor de politie?	☐	☐
- Zijn de meldingen inhoudelijk kwalitatief goed?	☐	☐

2.4. Volgens welk hoofdcommunicatiesysteem werkt het BIN in uw buurt?

- Telefoonpiramide
- BIN-foon
- Huisbedeling
- Fax
- Computer
- Andere, nl

3. Overleg en feedback

In dit deel zou ik graag iets meer te weten komen over het contact tussen de politie en het BIN: hoe vaak er overleg is tussen beide, of men geïnteresseerd is in elkaar, wat er beter kan, in welke mate er feedback is, er verantwoording wordt afgelegd, ...

3.1. Deze vragen hebben betrekking op het contact en overleg tussen het BIN en de politie.

3.1.1. Is er regelmatig overleg tussen de politie en het BIN?

- Ja
- Neen

3.1.2. Hoe vaak wordt er overlegd?

.....
.....

3.1.3. Dit overleg is:

- Te veel
- Voldoende
- Te weinig
welke frequentie lijkt u dan zinvol/ nodig?

3.1.4. Zijn er regelmatig infoavonden over BIN voor niet BIN - leden?

- Ja
- Neen

3.1.5. Zijn de verschillende partijen voldoende aanspreekbaar?

- Ja
- Neen

3.1.6. Zijn er voldoende gelegenheden om probleempunten te bespreken?

- Ja
- Neen

3.2. Deze vragen hebben betrekking op de feedback van de politie tav het BIN.

3.2.1. Verstuurde de politie een bericht bij bepaalde gebeurtenissen? (bv. bij een bepaald fenomeen, een specifieke wijze van inbraak, ...

- Ja
- Neen

3.2.2. Hoe vaak worden dergelijke berichten verstuurd?

- Dagelijks
- Wekelijks
- Maandelijks
- Jaarlijks
- Weet niet

3.2.3. Is er een periodiek / newsletter voor uw BIN?

- Ja → ga naar vraag 3.2.4.
- Neen → ga naar vraag 3.2.5.

3.2.4. Moet deze periodiek / newsletter behouden blijven?

- Ja
- Neen

3.2.5. Moet deze periodiek / newsletter (terug) ingevoerd worden?

- Ja
- Neen

3.2.6. Het BIN-initiatief wordt ... ondersteund door de politie.

- Voldoende
- Te weinig
- Helemaal niet

3.2.7. Het contact met de wijkinspecteur is:

- Goed
- Beperkt
- Onbestaande

4. Algemeen

In dit deel zal ik een aantal algemene vragen stellen die mij helpen een volledig beeld te vormen van de buurtinformatienetwerken in uw buurt.

4.1. Is de aanwezigheid van het BIN duidelijk zichtbaar in uw buurt?

Nee → ga naar vraag 4.3.

Ja

4.2. Waaraan kan men de aanwezigheid van het BIN in het straatbeeld opmerken? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- Straatborden met BIN- logo
- Stickers met BIN- logo op zichtbare plaatsen zoals bv. raam, brievenbus, etc.
- Folders op openbare plaatsen
- Andere, nl

4.3. Geef aan in welke mate u tevreden bent over volgende zaken.

	heel ontevrede n	ontevrede n	noch tevreden, noch ontevrede n	tevreden	Heel tevreden
De termijn waarbinnen samengekomen wordt om te overleggen	☐	☐	☐	☐	☐
De samenwerking met de lokale politie	☐	☐	☐	☐	☐
Feedback over meldingen	☐	☐	☐	☐	☐
Het krijgen van preventieve tips	☐	☐	☐	☐	☐

Het communicatie-systeem waarmee het BIN werkt	☐	☐	☐	☐	☐
De steun van de lokale overheid	☐	☐	☐	☐	☐
Globale werking van het BIN	☐	☐	☐	☐	☐

4.4. Wat kan er volgens u in de werking van het BIN nog verbeteren?

.....

.....

.....

4.5. Duid aan of u akkoord bent met de volgende stellingen of niet.

	Akkoord	Niet akkoord
- Een BIN voorkomt meer criminaliteit in mijn buurt	☐	☐
- Een BIN zorgt voor een grotere opheldering van misdrijven	☐	☐
- Een BIN zorgt voor een groter veiligheidsgevoel	☐	☐
- Een BIN verbetert de relatie tussen politie en buurt	☐	☐
- Een BIN zorgt voor een betere relatie tussen burens onderling	☐	☐

Eventuele opmerkingen of suggesties kan u hieronder vermelden:

Dank voor u bereidwillige medewerking!

Pieter-Jan RUYSSCHAERT

0497/68 99 33

Bijlage 4: Begeleidende brief voor de BIN- coördinatoren

Geachte,

Als laatstejaarsstudent criminologie ben ik druk bezig met mijn thesis ter afsluiting van mijn opleiding. Mijn thesis gaat onder meer over buurtinformatienetwerken. Ik zou aan de hand van een kleine enquête meer willen te weten komen over dit concept en meer specifiek hoe de samenwerking verloopt met de lokale politie.

Zoals u ongetwijfeld weet heeft er een politiehervorming plaatsgevonden in 2001, waardoor er nu sprake is van een lokale politie en een federale politie. Ook nieuw is de visie die politieambtenaren voortaan in acht dienen te nemen, namelijk die van community oriented policing of gemeenschapsgerichte politiezorg.

Binnen deze visie is de politie niet langer de enige verantwoordelijke voor veiligheid en buurtinformatienetwerken zijn dan ook een prachtig voorbeeld van een partnerschap waarbij de bevolking een schakel in de keten vormt en probeert bij te dragen tot een veiligere en meer leefbare samenleving.

Mijn bedoeling is nu om het initiatief van de buurtinformatienetwerken in uw politiezone te bekijken en hierbij wens ik een beroep te doen op u, als coördinator van een BIN. Ik zou u namelijk een vragenlijst willen voorleggen en op basis van de antwoorden bekijken hoe de samenwerking tussen politie en BIN's in de praktijk zich vertaalt, in welke mate er informatie wordt uitgewisseld, welke de positieve en negatieve punten zijn en wat er beter kan naar de toekomst toe.

De vragenlijsten worden anoniem verwerkt en het invullen zal niet zo veel tijd in beslag nemen. **Ik heb een gefrankeerde omslag in deze enveloppe gestoken zodat u volledig kosteloos de ingevulde enquête naar mij kan terugsturen.** U bent uiteraard niet verplicht om deze vragenlijst in te vullen, maar ik zou uw bijdrage ten zeerste appreciëren, aangezien zij belangrijk is voor mijn thesis en het ook uw BIN ten goede komt.

Hartelijk dank voor u bereidwillige medewerking!

Met vriendelijke groet,

Pieter-Jan Ruyschaert
(Heurnestraat 420 – 9700 Oudenaarde)
(GSM: 0497/ 68 99 33)